

Pomorskie Żagle Wiedzy — wsparcie regionalne

KREATYWNE KSZTAŁTOWANIE

KOMPETENCJI KLUCZOWYCH UCZNIÓW

POPRAZED EDUKACJĘ MORSKO-ŻEGLARSKĄ

REDAKCJA
Iwona Poźniak

Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
w Słupsku

POMORSKIE ŻAGLE WIEDZY

– wsparcie regionalne

**KREATYWNE KSZTAŁTOWANIE
KOMPETENCJI KLUCZOWYCH UCZNIÓW
POPRCZEZ EDUKACJĘ MORSKO-ŻEGLARSKĄ**

REDAKCJA

Iwona Poźniak

**Pomorski Ośrodek Doskonalenia
Nauczycieli w Słupsku**

Instytucja Samorządu
Województwa Pomorskiego

Słupsk 2023

Materiały dydaktyczne przygotowane w ramach projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne” realizowanego przez Samorząd Województwa Pomorskiego w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Kompleksowe wsparcie szkół i placówek” w obszarze edukacji morskiej i żeglarskiej.

Projekt współfinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014–2020.

© Copyright by **Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku**,
2023

Wydawnictwo:

Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Projekt okładki: Dorota Iwanowicz

Korekta: Anna Maciejewska

Opracowanie graficzne i skład: Maciej Ostoja-Lniski

Druk i oprawa:

Drukarnia Wydawnictwa „Bernardinum” Sp. z o.o., Pelplin

ISBN 978-83-88926-16-7

SPIS TREŚCI

O PROJEKCIE

Pomorskie Żagle Wiedzy – kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów poprzez edukację morską i żeglarską	5
Dorota Granoszevska-Babiana, Kamila Kargulewicz	

PO MORSKIE ŻAGLE WIEDZY

Żeglarstwo kształtuje charaktery – rejs „Pogoria”	11
Julia Groth	
„Pogoria” – moja pierwsza przygoda pod żaglami	17
Katarzyna Malinowska-Rezk	

PROJEKTY EDUKACYJNE

Wodna przygoda uczniów	27
Adrianna Wisłocka	
Ratuj się kto „morze”!	33
Magda Thiede	
Zajęcia skutnicze – sprawczość, samodzielność, kreatywność	41
Robert Smagoń	

POMORSKIE ŻAGLE WIEDZY W SZKOŁACH

Piknik w rytmie morza	47
Katarzyna Ruta	
Edukacja morską w Krainie w Kratę	53
Krzysztof Plebanek	

Malborska morska przygoda	61
Agata Rojek	
Usteckie żagle wiedzy	71
Gabriela Troczyńska	
Gdynia pod żaglami wiedzy	81
Sylwia Cimiengo	
Rejs po nowe kompetencje	89
Klaudyna Łosińska	
Z kaszubskich jezior na oceany	95
Hanna Kajeta	
Woda to żywioł, który nie wybaczają błędów	103
Aleksandra Radzikowska	

SCENARIUSZE ZAJĘĆ

Co pływa, a co tonie – eksperymenty i doświadczenia w przedszkolu	109
Marta Radziejewska	
Elementy marynistyczne na lekcjach wychowania fizycznego ...	115
Artur Bojkowski	
Spacer z Pitagorasem	123
Magdalena Justyna Jakiel	

KARTY PRACY

Kreatywne zadania i zabawy o tematyce morskiej	129
Iwona Poźniak, Dorota Iwanowicz	
1. Trimino. Układanka obrazkowo-pojęciowa	129
2. Losowanie. Kreatywne zadania o tematyce morskiej	130
3. Losowanie. Twórcze opowiadanie o tematyce morskiej	131
4. Kości opowieści. Twórcze opowiadanie z wykorzystaniem wylosowanych obrazków	132
5. Qr kod do kolorowania. Zagadki z morzem w tle	133
6. Latarnie morskie polskiego wybrzeża	135

Dorota Granoszewska-Babiańska, Kamila Kargulewicz

Pomorskie Żagle Wiedzy – kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów poprzez edukację morską i żeglarską

Rozwój Pomorza w zgodzie z jego historią i tradycją

Województwo pomorskie, z racji swojego geograficznego położenia i pięknej tradycji, nieodłącznie związane jest z wodą: zarówno z morzem, jak i z bogatym układem wód śródlądowych. Potencjał regionu został wzmocniony za sprawą zrealizowanych projektów w ramach przedsięwzięć inwestycyjnych, takich jak: „Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej Etap I”, „Rozwój oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej” oraz „Pomorskie Szlaki Kajakowe”. Przedsięwzięcia te przysłużyły się wzmocnieniu infrastruktury w postaci marin, przystani, a także sprzętu pływającego, w tym łodzi żaglowych, niezbędnych do nauki żeglowania, zdobywania stopni żeglarskich, regat i rekreacji, a w szczególności do realizacji praktycznych zajęć żeglarskich dla uczniów.

Mając na uwadze harmonijny rozwój regionu, oparty o jego potencjał przyrodniczy, jak również dobre doświadczenia związane z realizowanymi do tej pory przedsięwzięciami wykorzystującymi nadmorskie położenie województwa, zarówno w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, jak i w aktualnej Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, wskazano na konieczność wzmocnienia działań skierowanych na szeroko rozumianą edukację morską i żeglarską.

Rola edukacji morskiej i żeglarskiej

Warunkiem dobrego wykorzystania naturalnego potencjału regionu i zagospodarowania istniejącej infrastruktury jest szerokie włączenie treści morskich i żeglarskich do oferty edukacyjnej pomorskich szkół. Dzięki temu możliwe będzie nie tylko przygotowanie dzieci i młodzieży do bezpiecznego korzystania z różnych form rekreacji związanej z wodą, ale i wykorzystanie niezwykle atrakcyjnej tematyki żeglarskiej do **kształtowania kompetencji kluczowych uczniów**, w tym – tak ważnych dla rozwoju regionu – kompetencji społecznych, takich jak na przykład umiejętność pracy zespołowej. Jednocześnie edukacja morska i żeglarska – poza promocją żeglarstwa i innych sportów wodnych – pozwala informować uczniów o możliwościach **przyszłej aktywności zawodowej w zawodach związanych z nadmorskim położeniem regionu**.

Pomorskie Żagle Wiedzy

Pod hasłem „Pomorskie Żagle Wiedzy” były realizowane 22 projekty, finansowane ze środków RPO WP 2014–2020 o łącznej wartości **ponad 15 mln zł**. Pomorskie Żagle Wiedzy to:

- **21 projektów gminnych**, w realizację których włączyły się **43 pomorskie gminy**. W ramach tych projektów wsparciem do końca 2022 r. objęto **6 046 uczniów** i **568 nauczycieli**, którzy biorą udział w takich działaniach jak:
 - zajęcia pozalekcyjne dla uczniów, związane z tematyką morską i żeglarską, prowadzone metodą projektową,
 - praktyczne zajęcia żeglarskie połączone z warsztatami bezpiecznego zachowania na wodzie,
 - warsztaty z doradztwa zawodowego – prezentacja zawodów związanych z branżą morską i spedycyjno-logistyczną,

Lp.	Organ prowadzący – Lider	Organy prowadzące – Partnerzy
1.	Gmina Cedry Wielkie	Gmina Suchy Dąb, Gmina Trąbki Wielkie
2.	Gmina Czersk	Gmina Karsin
3.	Gmina Miasta Gdańska	
4.	Gmina Miasta Gdyni	
5.	Gmina Kartuzy	Gmina Somonino, Gmina Żukowo
6.	Gmina Kępice	
7.	Gmina Kolbudy	Gmina Pszczółki, Gmina Przywidz
8.	Gmina Konarzyny	Gmina Chojnice
9.	Gmina Kosakowo	Gmina Miasta Reda, Gmina Wejherowo, Samorząd Województwa Pomorskiego, Gmina Miasta Puck, Gmina Puck, Gmina Mikołajki Pomorskie
10.	Gmina Kościerzyna	Gmina Lipusz
11.	Gmina Miejska Łeba	Gmina Choczewo
12.	Miasto Malbork	
13.	Gmina Pruszcz Gdański	
14.	Gmina Rzeczenica	Gmina Czarne
15.	Gmina Sierakowice	Gmina Sulęcyno
16.	Miasto Słupsk	Gmina Słupsk, Gmina Kobylnica
17.	Gmina Miasta Sopotu	
18.	Gmina Stegna	
19.	Miasto i Gmina Sztum	
20.	Gmina Miasta Ustka	Gmina Ustka, Gmina Miastko
21.	Gmina Wicko	Gmina Czarna Dąbrówka

- **projekt koordynacyjny SWP** realizowany w partnerstwie z Akademią Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, w ramach którego m.in.:
 - w Narodowym Centrum Żeglarstwa w Gdańsku:
 - przeszkolono **21 nauczycieli – instruktorów żeglarstwa**,
 - przygotowano **152 nauczycieli do zdobycia uprawnień żeglarskich** oraz **74 nauczycieli do zdobycia uprawnień instruktora żeglarstwa**,
 - w regionalnych placówkach doskonalenia nauczycieli (Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku i Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku) uruchomiono **pięć sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli** w zakresie wsparcia ich w realizacji założeń edukacji morskiej i żeglarskiej w czasie zajęć szkolnych,
 - przeprowadzono dwie edycje konkursu projektów uczniowskich związanych z tematyką morską i żeglarską (laureaci konkursu uczestniczyli w jednodniowych rejsach po Zatoce Gdańskiej):

EDYCJA I: rok szkolny 2021/2022					
Zajęte miejsce	Powiat, w którym znajduje się szkoła	Projekt gminny		Szkoła	Tytuł projektu uczniowskiego
		Lider	Partner		
1	słupski	Ustka (Miasto)	Ustka	SP Zaleskie	„The magic of the Baltic Sea” – komiks w języku angielskim o Morzu Bałtyckim
2	nowodworski	Stegna		SP Mikoszewo	Jezioro Mikoszewskie i jego tajemnica
3	słupski	Słupsk (Miasto)	Słupsk	SP Bierkowo	W poszukiwaniu ciekawych organizmów żyjących w wodach Bałtyku
	nowodworski	Stegna		SP Mikoszewo	Zagraj w Pomorskie Żagle Wiedzy – oferta turystyczna gminy Stegna. Jak jest, a jak może być? – Monopoly – gmina Stegna
5	sztumski	Sztum		SP nr 1 Sztum	Co warto zobaczyć nad Morzem Bałtyckim?
6	człuchowski	Rzecenica	Czarne	SP Krzemieniewo	Szlakami morskich latarni

7	nowodworski	Stegna		SP Tujsk	Namaluję, wyrumuję... piękno Żuław pokazuję; plaże, mosty
	nowodworski	Stegna		SP Tujsk	Skarby Żuław i Mierzei Wiślanej – unikatowość regionu i zasobów wodnych
EDYCJA II: rok szkolny 2022/2023					
Zajęte miejsce	Powiat, w którym znajduje się szkoła	Projekt gminny		Szkoła	Tytuł projektu uczniowskiego
		Lider	Partner		
1	kartuski	Sierakowice		SP nr 1 Sierakowice	Ratujcie się kto „morze”!
	słupski	Kępice		SP Biesowice	Wodna przygoda
3	łęborski	Nie dotyczy		SP nr 3 Łębork	Cudze chwalicie, swego nie znacie
	kartuski	Sierakowice		SP nr 1 Sierakowice	Eko Młodzież

POMORSKIE ŻAGLE WIEDZY – NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA EDUKACYJNE

Piknik morsko-żeglarski

23 września 2022 roku we Wdzydzach odbył się piknik edukacyjny dla 600 uczestników, połączony z I Pomorskimi Regatami o Puchar Marszałka Województwa Pomorskiego. W wydarzeniu, będącym podsumowaniem pierwszego roku realizacji projektu w ramach Pomorskich Żagli Wiedzy, uczestniczyło ponad 600 uczniów

i nauczycieli zaangażowanych w realizację projektów gminnych. Młodych uczestników regat oraz licznych konkursów o tematyce żeglarskiej gorąco dopingowali liczni przedstawiciele lokalnych władz samorządowych. Uroczystego otwarcia pikniku oraz rozpoczęcia regat dokonał marszałek województwa pomorskiego Mieczysław Struk. Spotkanie we Wdzydzach było wymienitą okazją zarówno do wymiany doświadczeń związanych

z realizacją projektów, jak i poszerzenia wiedzy z zakresu edukacji morskiej i żeglarskiej; a wszyscy uczestnicy podkreśliły wyśmienitą atmosferę, jaka panowała podczas imprezy.

Konkurs na film prezentujący morskie i żeglarskie walory województwa pomorskiego wraz z opisem uzasadniającym wybór obszaru tematycznego

Konkurs był dedykowany dla starszych uczniów, którzy musieli wykazać się nie tylko ciekawym ujęciem tematyki morskiej i żeglarskiej, ale i niemałymi umiejętnościami technicznymi niezbędnymi do nakręcenia własnych filmików. Na laureatów konkursu czekała wyjątkowa, niezwykle atrakcyjna, nagroda – tygodniowy rejs edukacyjny flagowym żaglowcem Pomorskiego Związku Żeglarskiego – legendarną „Pogorią”. Uczestnicy tej prawdziwej, morskiej przygody podkreślali, że udział w rejsie pozwolił im na praktyczne poznanie tajników żeglarstwa i życia na morzu.

Dorota Granoszewska-Babiańska

kierownik Referatu Kompetencji Departamentu Edukacji i Sportu
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego

Kamila Kargulewicz

starszy specjalista, Departament Edukacji i Sportu
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego

Julia Groth

Żeglarstwo kształtuje charaktery – rejs „Pogorią”

Żeglarstwo od wieków jest nieodłączną częścią naszej historii, nie tylko otwiera nowe horyzonty, ale także stanowi źródło wiedzy i rozwoju umiejętności kluczowych jednostki. W miarę upływu czasu, sztuka żeglowania przekształcała się w fascynujący obszar, jest także cenną przestrzenią, w której można zdobywać kompetencje niezbędne do funkcjonowania we współczesnym społeczeństwie.

Sama edukacja jest bardzo ważnym elementem rozwoju nie tylko jednostek, ale i społeczeństwa. Poprzez zdobywanie wiedzy i umiejętności, młode osoby mogą wejść w dorosłość z kompetencjami, które pozwolą dokonywać właściwych wyborów zarówno w sferze prywatnej, jak i zawodowej. W dzisiejszym świecie, pełnym dynamicznych zmian i wyzwań, niezmiernie istotne jest nie tylko przekazywanie wiedzy, ale również rozwijanie umiejętności kluczowych.

Projekt „Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne” wychodził naprzeciw tym potrzebom, oferując wsparcie regionalne, oparte na edukacji morsko-żeglarskiej, która kreatywnie kształtuje kompetencje kluczowe uczniów, umożliwiając im skuteczne radzenie sobie w różnych sytuacjach życiowych. Inicjatywa ta wykorzystuje zarówno zasoby Pomorza, jak i doświadczenia różnych podmiotów, zebrane na arenie międzynarodowej, oferując uczestnikom projektu – uczniom i nauczycielom – nie tylko tradycyjne zajęcia lekcyjne, ale również praktyczne doświadczenia na pokładach różnych jednostek żaglowych. Uczestnicy programu mają okazję nauczyć się podstaw bezpiecznej żeglugi, sterowania, zarządzania jachtem i pracy w zespole.

Projekt „Pomorskie Żagle Wiedzy” to nie tylko nauka żeglowania. Przedsięwzięcie to ma również na celu rozwijanie kompetencji, które są niezwykle cenne w dzisiejszym społeczeństwie. Żeglowanie stanowi doskonałą platformę do kształtowania m.in. takich umiejętności jak: skuteczne komunikowanie się, współpraca, rozwiązywanie problemów, radzenie sobie ze stresem, samodzielność, samodoskonalenie, okazywanie empatii. Wyzwała kreatywność i innowacyjność. Mogli się o tym przekonać uczniowie szkół ponadpodstawowych województwa pomorskiego – laureaci konkursu filmowego „Rejs po Morskie Żagle Wiedzy”, którzy w kwietniu 2023 r. popłynęli „Pogorią” w ramach nagrody na tygodniowy rejs po Morzu Śródziemnym.

Komunikacja interpersonalna

Podczas rejsów na jednostkach żaglowych, uczniowie muszą współpracować, komunikować się i rozwiązywać problemy na ograniczonej przestrzeni, w krótkim czasie. Sprzyja to rozwijaniu umiejętności wyrażania swoich myśli, słuchania oraz skutecznego porozumiewania się.

Praca zespołowa

Żeglownanie to aktywność wymagająca współpracy i synchronizacji działań wszystkich członków załogi. Uczniowie muszą nauczyć się efektywnie działać w zespole, dzielić obowiązki, wspierać się nawzajem i podejmować wspólne decyzje.

Rozwiązywanie problemów

Żeglarstwo jest pełne nieprzewidywalnych sytuacji, które wymagają szybkiego i kreatywnego podejścia do rozwiązywania problemów. Uczestnicy programu uczą się dostosowywać do zmieniających się warunków, podejmować trafne decyzje i radzić sobie w sytuacjach awaryjnych.

Radzenie sobie ze stresem

Żeglowanie może być wyzwaniem dla umysłu i ciała, szczególnie w trudnych warunkach pogodowych. Uczniowie muszą nauczyć się kontrolować swoje emocje, radzić sobie ze stresem oraz pozostawać skoncentrowani w różnych sytuacjach.

Odpowiedzialność i samodyscyplina

Prowadzenie jednostki żaglowej wymaga przestrzegania procedur, dbałości o bezpieczeństwo oraz odpowiedzialnego podejścia do obowiązków. Uczestnicy programu uczą się samodyscypliny, planowania swoich działań i podejmowania odpowiedzialności za swoje decyzje.

Empatia i akceptacja różnorodności

Wspólna podróż pozwala uczniom z różnych środowisk na poznanie się, zrozumienie różnic i budowanie więzi między sobą. To doskonała okazja do integracji, nauka akceptacji, wzajemnego wspierania się i uzupełniania we wspólnym działaniu.

Przywództwo

Uczestnicy mają okazję do przejęcia roli lidera w różnych sytuacjach podczas rejsu. To doskonała szansa na rozwijanie umiejętności przywódczych, uczenie się zarządzania grupą i wzajemnego inspirowania się.

Adaptacja do zmian

Warunki na morzu mogą się szybko zmieniać, co wymaga elastycznego podejścia i gotowości do adaptacji – na bieżąco uczą się przystosowywać do nowych sytuacji. To bardzo ważna nie tylko na morzu, ale i we współczesnym świecie umiejętność.

Analityczne myślenie

Żeglowność wymaga ciągłego analizowania sytuacji, takich jak: kierunek wiatru, prądy morskie, głębokość wody i warunki pogodowe. Uczestnicy programu uczą się obserwować, interpretować dane oraz podejmować logiczne decyzje oparte na analizie dostępnych informacji.

Negocjacje i kompromis

Na jednostce żaglowej, gdzie przestrzeń i zasoby są ograniczone, uczestnicy muszą umiejętnie negocjować, dochodzić do porozumienia i znajdować kompromisy. To doskonałe środowisko rozwijania zdolności do rozwiązywania konfliktów i osiągania sytuacji „win-win”.

Kreatywność i innowacyjność

Żeglowność często stawia uczestników w nieprzewidywalnych sytuacjach, które wymagają nietypowych rozwiązań. Uczestnicy programu mają okazję do eksperymentowania z różnymi podejściami, znajdowania nowatorskich rozwiązań i myślenia „poza schematem”.

Autorefleksja i rozwój osobisty

Czas spędzony na morzu daje uczestnikom okazję do refleksji nad sobą, swoimi umiejętnościami i zachowaniem. Żeglarsstwo sprzyja samopoznaniu, zrozumieniu swoich mocnych stron oraz rozpoznaniu obszarów, w których warto coś zmienić, udoskonalić. To zachęca do stałego rozwoju osobistego.

Projekt „Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne” to inicjatywa, która poza nauczaniem żeglowania wzbogaca uczniów o szereg cennych umiejętności, niezbędnych do funkcjonowania w różnych aspektach dorosłego życia. Projekt pokazuje również, że nauka żeglarsstwa może być fascynująca i inspirująca. Zachęca uczestników do ciągłego poszukiwania wiedzy, rozwoju umiejętności i realizacji swoich marzeń. Dzięki takiemu podejściu, edukacja staje się czymś znacznie więcej, niż tylko zdobywaniem informacji – staje się siłą napędową do osiągnięcia sukcesów w różnych dziedzinach życia.

Julia Groth

dyrektor ds. marketingu w Pomorskim Związku Żeglarskim

Katarzyna Malinowska-Rezk

„Pogoria” – moja pierwsza przygoda pod żaglami

W życiu każdego człowieka pojawiają się momenty, które zapadają w pamięć na zawsze. Jednym z takich momentów dla mnie był udział w tygodniowym rejsie na „Pogorii”. Kiedy otrzymałam tę niesamowitą propozycję udziału, nie mogłam uwierzyć w swoje szczęście. To było coś, o czym zawsze marzyłam – możliwość opłynięcia kilku fantastycznych miejsc na pokładzie pięknego żaglowca.

W marcu 2023 r. ogłoszony został konkurs, skierowany do uczniów pomorskich szkół ponadpodstawowych, którego przedmiotem było wykonanie filmu prezentującego morskie i żeglarskie walory województwa pomorskiego. Do konkursu można było przystąpić indywidualnie lub w zespole dwuosobowym. Pośród laureatów znalazły się uczennice naszej szkoły – Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 dla Nieślyszących i Słabosłyszących w Wejherowie, które w zespole dwuosobowym otrzymały nagrodę – udział w rejsie dalekomorskim „Pogorią”.

Przygotowania do wyprawy były dla nas niezwykle ekscytujące. Nadszedł wreszcie długo oczekiwany dzień rozpoczęcia rejsu. Jego realizatorem był Pomorski Związek Żeglarski. Po oficjalnym powitaniu w Urzędzie Marszałkowskim, z udziałem członka zarządu województwa pomorskiego – Józefa Sarnowskiego, prezesa Pomorskiego Związku Żeglarskiego – Bogusława Witkowskiego, dyrektorów Departamentu Edukacji i Sportu oraz Departamentu Infrastruktury Urzędu Marszałkowskiego – Adama Krawca i Krzysztofa Czopka, wyruszyliśmy do

Genui. Łącznie 40 uczestników, tj. 36 uczniów i 4 opiekunów rozpoczęło żeglarską przygodę. Podróż autokarem trwała blisko 18 godzin.

Najbardziej ekscytujące były dla mnie pierwsze chwile na pokładzie statku. Na pierwszy rejs zaciągnęłam się z doświadczoną załogą i prawdziwym Kapitanem. Początek był dla mnie dużym szokiem – ustalanie wacht, wyznaczanie oficerów, cały porządek i nastrój powagi, który temu towarzyszył.

„Pogoria” – rejs na niej – to prawdziwa przygoda życia. To żeglarska przygoda, którą wspomina się całe życie. 50-osobowa załoga wypływa w rejs po Morzu Śródziemnym, odwiedzając pięć portów w Europie: Genuę, Portovenere, Sant-Florent w regionie Korsyki, wyspę Elbę Portoferraio i Loano. Każde z tych miast ma swoją unikalną atmosferę oraz bogatą historię. Jest to historyczny szlak, którym podążali najwięksi odkrywcy, na czele z Krzysztofem Kolumbem.

Życie na żaglowcu, to nie tylko okazja do podróży, ale także doświadczenie, które może odmienić życie każdego, kto chce spróbować swoich sił na morzu. „Pogoria” to jeden z najpiękniejszych i najromantyczniejszych środków transportu, który pozwala na przemierzanie oceanów i przeżywanie przygód, o których już dawno zapomniano w świecie nowoczesnych samolotów i pociągów. Życie tam, to praca, która wymaga

determinacji, wytrwałości i przede wszystkim szacunku do statku i do natury, to także miejsce pełne niespodzianek i pięknych widoków, które zapierają dech w piersiach.

Na pokładzie można podziwiać techniki żeglowania, lazurowe morza, przepiękne zachody słońca oraz wiele innych naturalnych zjawisk pogodowych. W trakcie rejsu po wodach otwartych, niemożliwe jest podłączenie do sieci telefonicznej, dokonanie płatności za zakupy czy sprawdzenie wiadomości. Człowiek zmuszony jest do odcięcia się od cywilizacji oraz postawienia na pierwszym miejscu kontaktu z naturą i jej pięknem. Jednak jest to także okazja do zatrzymania się na chwilę i zastanowienia się nad swoim życiem, wyciszenia z umysłu hałasu miasta i przede wszystkim zwolnienia tempa.

Życie na żaglowcu, to wspaniała okazja do zdobycia nowych doświadczeń, odnalezienia własnej, wewnętrznej równowagi oraz zanurzenia się w morskim pięknie. Dla wielu osób, szczególnie niesłyszących, jest to wyjątkowa szansa na sprawdzenie swoich umiejętności w praktyce oraz doświadczenie w trybie ciągłego kontaktu z morzem i bezpośrednim zetknięciem się z przyrodą. Współczesne społeczeństwo coraz bardziej zwraca uwagę na potrzebę integracji osób z niepełnosprawnością. Jednym z obszarów, który coraz częściej staje się przedmiotem działań integracyjnych, jest udział niesłyszących w rejsach żeglarskich. Taka forma aktywności nie tylko daje niepełnosprawnym szansę na wykazanie swoich zdolności w trudnych

warunkach, ale również wpływa na rozwój kluczowych kompetencji, które mają znaczenie nie tylko na morzu, ale także w życiu codziennym. Przede wszystkim, udział osób niesłyszących w rejsie żeglarskim pozwala im na rozwijanie umiejętności komunikacji i współpracy w zespole. Podczas żeglugi, zarówno w drodze do celu, jak i podczas podejmowania decyzji w niebezpiecznych sytuacjach, kluczowe jest nawiązanie skutecznej komunikacji między wszystkimi członkami załogi. Dla osób niesłyszących komunikacja odbywa się za pomocą języka migowego oraz zaufania do innych członków zespołu, którzy doskonale rozumieją ich ograniczenia słuchowe. Tym samym, uczestnictwo w rejsie żeglarskim rozwija ich umiejętność skutecznego porozumiewania się i współpracy z innymi.

Kolejnym, ważnym aspektem kształtowania kompetencji kluczowych u osób niesłyszących poprzez rejs żeglarski jest rozwinięcie umiejętności adaptacji do zmieniających się warunków. Morze jest nieprzewidywalne, a żeglugę trudno jest zaplanować do ostatniego szczegółu. Oznacza to, że załoga powinna być gotowa na nieoczekiwane sytuacje, takie jak silny wiatr, wzburzone fale czy ogłaszane alarmy. Dla osób niesłyszących, które często muszą polegać na innych zmysłach niż słuch, takie doświadczenia są niezwykle wartościowe. Dają one możliwość rozwoju elastycznego myślenia, szybkiego podejmowania decyzji oraz radzenia sobie w trudnych sytuacjach. W ten sposób udział w rejsie żeglarskim pomaga rozwijać kompetencje adaptacyjne, które są niezwykle przydatne nie tylko na morzu, ale również w codziennym życiu. Dla osób głuchych, żeglowanie jest wyzwaniem, które wydaje się nie do pokonania. Jednak dzięki determinacji i zaangażowaniu, osoby te potrafią pokonać wszelkie niesprzyjające sytuacje i czerpać pełnię radości z rejsu na żaglowcu. Bariery mogą bardzo ograniczać każdego, a zwłaszcza osoby głuche. Strach, niepewność i brak zaufania do siebie, to częste uczucia, które mogą zatrzymać nas przed osiągnięciem czegokolwiek. Jednak co się stanie, gdy głuche osoby postanowią pokonać swoje lęki i staną na wysokości zadania, takim jak wejście na reje na żaglowcu?

Nadszedł dzień, w którym dziewczęta miały wejść na reje. To było ogromne wyzwanie, ale były gotowe. Wspierane, wspinały się po drabinkach, trzymając mocno liny i skupiając się na swoim celu. Kiedy

wreszcie dotarły na górę, były dumne z siebie i przekonane, że pokonały wszystkie swoje lęki.

Doświadczenie morza i życia na żaglowcu z różnych perspektyw było dla mnie, i nie tylko dla mnie, czymś nie do opisanego. Żagle odróżniające się na tle błękitnej wody poruszały moją wyobraźnię, a szum fal dodawał wrażeń. Będąc na pokładzie, patrzyłam na bezkres morza, który rozciągał się przed nami.

Po przybyciu na statek i rozpakowaniu prowiantu, rozpoczęło się szkolenie, które trwało kilka godzin. Było ono obowiązkowe, prowadzone przez oficerów i dotyczyło pomieszczeń statku, regulaminu i zasad bezpieczeństwa, alarmów i używania pasów ratunkowych, położenia sprzętu ratunkowego i przeciwpożarowego. Zapoznaliśmy się też z węzłami żeglarskimi i obsługą żagli w podstawowym zakresie.

Kiedys marzyłam o tym, żeby zobaczyć, jak to jest żyć na morzu i szukać przygód pośród fal. Kiedy w końcu miałam okazję wziąć udział w rejsie żaglowcem jako opiekun wachty, nie mogłam uwierzyć, że moje marzenia się spełniły. Była to dla mnie zupełnie nowa i wspaniała przygoda, którą bardzo chętnie powtórzyłabym w przyszłości. Moją rolą było zajmowanie się grupą młodzieży, która również wzięła udział w tym przedsięwzięciu. Opiekowanie się osobami podczas wachty, to zadanie wymagające nie tylko dużej odpowiedzialności, ale też wiedzy i doświadczenia. Od lat pracuję jako opiekun grup szkolnych, ale to nie to samo, co bycie opiekunem wachty. To było dla mnie niezwykle doświadczenie. Miałam na swoich barkach odpowiedzialność za bezpieczeństwo grupy oraz dbanie o to, żeby byli zawsze na miejscu, gdy trzeba było wykonać konkretne zadania. Wiedza i umiejętność współpracy z osobami niesłyszącymi podczas rejsu są niezbędne dla utrzymania bezpieczeństwa i płynności działań na pokładzie. Jednak warto pamiętać, że są to również umiejętności, które wzbogacają doświadczenie całej załogi.

Dzięki obecności osób niesłyszących, każdy członek rejsu może doskonalić swoje komunikacyjne i interpersonalne kompetencje, a także poszerzać horyzonty poprzez lepsze zrozumienie różnorodności i potrzeb innych osób. Na żaglowcu, gdzie wszyscy członkowie załogi muszą pracować razem i zaufać sobie nawzajem, istnieje ryzyko, że osoby

głuche mogą czuć się pominięte lub niepotrzebne. Dlatego też, załogi żaglowców starają się budować atmosferę wzajemnego szacunku i zrozumienia. Opiekun wachty musi także pilnować, by przestrzegano ustalonych procedur bezpieczeństwa na statku. Współpraca z osobami niesłyszącymi na żaglowcu wymaga także organizacji i zrozumienia zasad komunikacji wśród całej załogi. Musiałam we wszystko się wdrażać, ponieważ wiele sytuacji było dla mnie nowych. Niesłyszący uczestnicy rejsu mogą nie być w stanie usłyszeć ostrzeżeń czy komunikatów dźwiękowych, dlatego też ważne jest ustalenie zasad porozumiewania się na podstawie sygnalizacji wzrokowej. Na pokładzie obowiązuje nieprzerwana służba przez 24 godziny. Kapitan ustala godzinowy rozkład i stanowiska manewrowe dla poszczególnych wacht. Obowiązuje służba w systemie trzech wacht: nawigacyjnej, bosmańskiej oraz gospodarczej.

Wachta nawigacyjna – rozpoczęła się zbiórką na pokładzie rufowym na 10 minut przed przejściem wachty, wtedy starszy wachty przydzielał poszczególne stanowiska. Na wachtę żeglarze wychodzą ubrani odpowiednio do warunków atmosferycznych, w pasach asekuracyjnych. Zadaniem wachty nawigacyjnej było samodzielne prowadzenie statku, a w szczególności:

- prowadzenie obserwacji wzrokowej i radarowej,
- zapewnienie prawidłowej pracy żagli,
- prawidłowe sterowanie,
- prowadzenie nawigacji,
- prowadzenie nasłuchu radiowego,
- prowadzenie dziennika jachtowego.

Wachta nawigacyjna obsadza następujące stanowiska:

- służbę obserwacyjną – dwie osoby na dziobie i jedna na rufie,
- sternika,
- asystenta nawigacyjnego do nasłuchu UKF i obserwacji radarowej oraz prowadzenia brudnopisu dziennika jachtowego,
- żeglarzy trzymających żagle w miarę potrzeby.

Zmiany na stanowiskach następowały co godzinę. W godzinach 23.00–07.00, co godzinę, wyznaczony przez oficera wachtowego żeglarz, dokonywał obchodu wnętrza statku, zwracając uwagę na:

- wyłączenie niepotrzebnych światel i zapewnienie oświetlenia przejść i WC,
- zapach dymu i inne nieznane zapachy,
- zabezpieczenie lodówek,
- zabezpieczenie pozostawionych ruchomych przedmiotów.

Wachta kotwiczna – pełni się ją wg rozkładu dla wacht nawigacyjnych. Obowiązkiem wachty kotwicznej jest:

- obserwacja sytuacji na morzu,
- sprawdzanie pozycji i kontrola czy kotwica trzyma,
- kontrola prawidłowego oświetlenia statku,
- dokonywanie obchodu statku, jak podczas wachty nawigacyjnej.

Wachta kotwiczna może pełnić służbę w zmniejszonym składzie za zgodą kapitana.

Wachta gospodarcza trwa 24 godziny. Jej zadaniem jest:

- utrzymanie porządku i czystości we wszystkich pomieszczeniach,
- zapewnienie pomocy kucharzowi przy przygotowywaniu posiłków,
- wydawanie posiłków,
- zmywanie naczyń i sprzątanie po posiłkach.

Wachta portowa – jej zadaniem jest:

- czuwanie nad bezpiecznym zacumowaniem statku,
- kontrola osób wchodzących i opuszczających statek,
- utrzymanie porządku na pokładzie i dokonywanie obchodu statku, jak podczas wachty nawigacyjnej.

Wachta bosmańska to wachta, która nie ma w danym dniu służby nawigacyjnej w godzinach od 08.00 do 20.00. Wachta ta w godzinach od 09.00 do 19.30 pozostaje do dyspozycji bosmana.

Trzecia wachta, czyli nasza, rozpoczęła obowiązki na pokładzie wachtą nawigacyjną, czyli zbiórką na pokładzie rufowym 10 minut przed przejściem wachty. Podczas postoju statku na kotwicy, dwie osoby z wachty witały, bądź żegnały odwiedzających statek gości. Pozostali członkowie mieli szkolenie. Wachta trwała do godziny 16.00, następnie przeszliśmy do wachty gospodarczej. Zadaniem było zapewnienie pomocy kucharzowi przy przygotowaniu kolacji.

W kolejnym dniu wypłynęliśmy na otwarte morze. Początkowo czułam się trochę oszołomiona, ale już po kilku minutach wszelka niepewność ustępowała miejsca radości i euforii. Odkryłam wtedy, jak cudowne jest podróżowanie i różnorodność wrażeń, jakie można przeżyć dzięki niemu. Po nocy spędzonej na morzu, dotarliśmy do portu Portovenere. Znajduje się on w Ligurii i jest wspaniałym przykładem architektury śródziemnomorskiej, którą można podziwiać spacerując pięknymi uliczkami. To urocze miasteczko z białą bramą, w którym można poczuć piękno morza i skał.

Podczas rejsu prowadzone były również zajęcia edukacyjne. Dotyczyły one bezpieczeństwa, podstawowych zasad sztuki żeglarskiej. Ponadto, każda z wacht odbyła zajęcia praktyczne z nawigacji.

Największym przeżyciem dla mnie było pływanie nocą. W trzecim dniu pierwszy raz mieliśmy okazję stać na nocnej wachtce, kiedy większość załogi spała w kojach, bujana falami, a kurs zdany był tylko na nas – na wachtę trzecią. Wspominam ciemne niebo, pełne gwiazd, które odbijały się w wodzie. Takie nocne pływanie na pewno kształtuje charakter – każde wstawanie było dla mnie bardzo ciężkie. Kiedy po ciemku chodzisz po pokładzie coraz bardziej wystrza ci się wzrok, gwiazdy coraz mocniej oświetlają horyzont. Po kilku godzinach płynięcia w ciemności widok słońca wynurzającego się z wody i rozświetlającego wszystko dookoła, kiedy nie widzisz nic, oprócz otaczającego morza, zapiera dech w piersi. To chyba najpiękniejsze wspomnienie, jakie pamiętam z pierwszego rejsu.

Dotarliśmy do kolejnego portu – Sant Florent. Miasto oferuje piękne widoki na wybrzeże Korsyki oraz na Pireneje. Najważniejszą atrakcją tego miejsca są starożytne fortyfikacje z XV wieku.

Muszę przyznać, że rejs żaglowcem – to też mnóstwo pracy i trudnych chwil. Często trzeba było pracować po kilkanaście godzin, a także zmieniać swój tryb snu i odpoczynku. Na statku obowiązywał następujący rozkład dnia:

- do 7.00 – cisza nocna, wachty nawigacyjne, kotwiczne lub portowe,
- 7.00 – pobudka,
- 7.00–7.30 – toaleta poranna,

- 7.30 – śniadanie,
- 8.00 – podniesienie bandery i apel poranny, a po apelu śniadanie wachty, która miała służbę do godz. 8.00 i wachty gospodarczej,
- 9.00–13.00 – prace bosmańskie lub zajęcia programowe,
- 13.30 – obiad,
- 15.00–18.00 – prace bosmańskie lub zajęcia programowe,
- 18.30 kolacja,
- od 23.00 – cisza nocna.

Większość czasu spędzałam na pokładzie, gdzie razem z młodzieżą musieliśmy wykonywać różne zadania. Bez wątpienia ta praca uczyniła mnie bardziej wytrzymałą oraz nauczyła, że trudne momenty można przezwyciężyć. Na przykład trzecia wachta, do której byliśmy przydzieleni – pod dowództwem wyznaczonego oficera, podnosiła i opuszczała

ponton. To było nasze stanowisko manewrowe, które przydzielone było w celu wykonania manewrów poprzedzonych alarmem manewrowym lub alarmem do żagli.

Kolejny port – Portoferairo na wyspie Elba. Miasto to ma urokliwy klimat oraz ciekawą historię, jako że była to siedziba Napoleona Bonaparte. Ostatnim portem naszej podróży było Loano, w którym można było odpocząć na piaszczystej plaży i zjeść pyszne, włoskie potrawy w lokalnych restauracjach.

Podsumowując, rejs żaglowcem był dla mnie nie tylko wspaniałą przygodą, ale też ważnym doświadczeniem, które pozwoliło poznać wiele nowych rzeczy o sobie i o innych. Uczylałam się, jak ważna jest praca zespołowa, cierpliwość i umiejętność radzenia sobie w ciężkich chwilach. Chociaż były trudne momenty, to z całą pewnością warte przeżycia. Oprócz tego, rejs pozwolił mi poznać ludzi, którzy brali udział w tej wyjątkowej przygodzie. Spotkałam osoby o różnych charakterach i zainteresowaniach, co pozwoliło mi nauczyć się, jak ważną rolę odgrywa otwartość i gotowość do nawiązywania nowych kontaktów.

Udział naszych niesłyszących uczennic, to nie tylko rozwijanie kompetencji kluczowych, ale również zwiększenie tolerancji społecznej oraz wzrost świadomości o potrzebie integracji osób niepełnosprawnych. Działania takie nie tylko przyczyniają się do poprawy jakości życia osób niesłyszących, ale również do wzrostu empatii i zrozumienia społeczeństwa wobec nich. Dlatego też, warto kontynuować takie inicjatywy i coraz częściej angażować osoby niesłyszące w różne przedsięwzięcia, które przyczyniają się do ich rozwoju i pełnego uczestnictwa w społeczeństwie.

Katarzyna Malinowska-Rezk

nauczycielka wychowania fizycznego w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 dla Niesłyszących i Słabosłyszących w Wejherowie

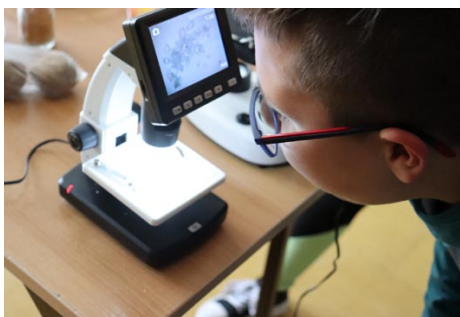
Adrianna Wisłocka

Wodna przygoda uczniów

Projekt „Wodna przygoda” realizowany był przez sześciu uczniów klas IV i V Szkoły Podstawowej im. Janiny i Cyryla Zalewskich w Biesowicach pod opieką nauczycielki matematyki – Adrianny Wisłockiej. Jego zadaniem było przybliżenie dzieciom zagadnień przyrodniczych i ekologicznych, którymi zajmuje się dzisiejsza nauka. Projekt miał uwrażliwić uczestników zajęć na problem, jakim jest deficyt wody na naszej planecie. Pracując metodą projektu podczas zajęć pozalekcyjnych uczniowie mieli przekonać się, że woda jest niezwykle substancją. Ich zadaniem było zbadanie jej właściwości i poszukiwanie lepszych metod gospodarowania jej zasobami. Ponadto, przygotowując książkę i bloga, zespół projektowy chciał zainteresować swoich rówieśników badanymi zagadnieniami oraz zaprosić ich do nauki poprzez zabawę.

W czasie trwania projektu uczniowie zdobywali nowe umiejętności oraz rozwijali kompetencje kluczowe przydatne w codziennym życiu. Uczyli się poprawnie posługiwać językiem naukowym, aby wyjaśnić i opisać doświadczenia oraz zjawiska zachodzące w świecie przyrody. Wykorzystali te umiejętności przy redagowaniu książki i bloga, co pozwoliło zaciekać innych tymi zagadnieniami. W realizacji projektu bardzo przydała się umiejętność obsługi aparatu cyfrowego i mikroskopu z funkcją robienia zdjęć. Pomogło to uatrakcyjnić opisy doświadczeń i pokazać przebieg oraz rezultaty wykonanych eksperymentów.

Udział w zajęciach pozalekcyjnych, zorganizowanych w ramach projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne”, pomógł uczniom zastosować wiedzę z zakresu matematyki, fizyki, chemii i geografii w praktyce. Poznali oni pojęcia matematyczne (stężenie procen-

towe, objętość, powierzchnia) oraz przyrodnicze (zasolenie, topnienie, zamarzanie, parowanie, skraplanie, gęstość). Wykonywali obliczenia oraz pracowali z atlasem i mikroskopem.

Praca nad projektem wymagała od uczniów podejmowania decyzji na etapie wyszukiwania i selekcjonowania informacji. Była to przydatna umiejętność również podczas tworzenia bloga i książki. Uczniowie przeprowadzali eksperymenty, nauczyli się obserwować i analizować ich wyniki. Praca w grupie sprzyjała dobremu planowaniu i realizacji zadań zgodnie z przyjętym harmonogramem. Pozwoliła na rozsądne dzielenie się obowiązkami i wspieranie, gdy pojawiły się trudności.

Szkoła, w której realizowany był projekt, nie posiada pracowni fizycznej i chemicznej. W związku z tym zespół projektowy o nazwie „Ciekawskie kropelki” przeprowadzał takie doświadczenia, które można wykonać nawet w warunkach domowych. Wykorzystał do tego celu to, co można znaleźć w kuchni (talerze, szklanki, słoiki, zamrażalnik), czy prosty sprzęt laboratoryjny

(termometry, menzurki, strzykawki, wagę). Uczniowie używali również mikroskopów i komputerów oraz aparatu cyfrowego.

Na realizację projektu przeznaczono osiem spotkań. Podczas pierwszego z nich zespół wybrał nazwę grupy. Określił cele i etapy realizacji projektu oraz zaplanował efekty końcowe. W czasie drugiego spotkania zdecydował, które doświadczenia zostaną przeprowadzone podczas trzech kolejnych zajęć pozalekcyjnych. Przydzielono zadania poszczególnym członkom zespołu, którzy byli odpowiedzialni za przygotowanie pomocy potrzebnych do wykonania zaplanowanych wcześniej eksperymentów. Wybrano również osoby, które relacjonowały za pomocą aparatu fotograficznego przebieg zajęć. Zdjęcia i filmiki wykorzystano potem przy tworzeniu bloga i książki pt. *Wodne eksperymenty*.

W czasie zajęć każdy mógł samodzielnie wykonać doświadczenia. Wspólnie obserwowano i analizowano wyniki. Zespół „Ciekawskie kropelki” wybrał eksperymenty, które zostały zamieszczone w przygotowywanej książce. Poszczególne osoby opisały sposób wykonania i wyniki doświadczeń oraz podjęły decyzję, które zdjęcia warto obok nich umieścić. Efektem prac było przygotowanie książki *Wodne eksperymenty* w formie elektronicznej i papierowej.

Ostatnie spotkanie przeznaczono na podsumowanie działań zespołu. Na holu szkoły przygotowano wernisaż książki. Z zebranych opinii, wynikało, że spodobała się ona kolegom i nauczycielom. Ponadto, zaproszono uczniów klasy pierwszej do wspólnego eksperymentowania. Zespół „Ciekawskie kropelki” wykonał z młodszymi kolegami kilka doświadczeń, których opisy znalazły się w książce.

Zajęcia pozalekcyjne poruszały zagadnienia z zakresu nauk przyrodniczych. Opisano je pokrótce w poniższej tabeli. Szczegółowe informacje nt. doświadczeń można znaleźć na stronie:

<https://wodna-misja.blogspot.com>

Problem	Zagadnienie przyrodnicze	Pojęcia
• Co to znaczy, że woda jest słodka lub słona? • Jak jest zasolenie mórz? • Kiedy ziemniak tonie, a kiedy pływa w wodzie?	zasolenie mórz i oceanów	stężenie procentowe, objętość, masa, gęstość
• Która woda zamarznie szybciej – ciepła czy zimna? • Która woda szybciej się schładza – gorąca czy lodowata?	topienie się lodowców, stany skupienia wody	zjawisko topnienia i zamarzania wody
• Jak odsolić wodę? • Jak drzewo dostarcza wodę z gleby do liści? • Dlaczego woda to niezwykła ciecz? • Czy woda zmienia swoją objętość, gdy staje się ciałem stałym?	obieg wody w przyrodzie, stany skupienia wody, właściwości wody	zjawisko parowania i skraplania wody, napięcie powierzchniowe, mieszanie się cieczy, objętość, złudzenie optyczne, wspinanie się wody, odsalanie wody

Opiekun grupy wyjaśnił uczniom, na czym polega praca metodą projektu oraz jakie cele i efekty można zaplanować. Ale to uczestnicy projektu „Wodna przygoda” wspólnie podjęli decyzje dotyczące wyboru działań. Nauczyciel dbał o bezpieczeństwo oraz pomagał w razie potrzeby w trakcie przeprowadzania eksperymentów, zwłaszcza tych, do wykonania których potrzebna była gorąca woda czy ogień. Zapoznał również uczniów z programem do tworzenia bloga i elektronicznej książki. Dbął o poprawność zamieszczanych opisów oraz podpisywał, co można by ulepszyć.

W czasie przygotowań do prezentacji pracy projektowej uczniowie analizowali, czy udało im się zrealizować zamierzone cele. Uczestnicy projektu byli zadowoleni z tego, co udało im się osiągnąć. Dzięki udziałowi w tym zadaniu nauczyli się lepszej organizacji pracy w zespole. Miła atmosfera sprzyjała nauce. Do wspólnego eksperymentowania

zapraszali swoich rówieśników oraz młodszych kolegów. To pozwoliło im efektywniej się uczyć, szybciej przyswoić nowe informacje, zdobywać nowe umiejętności oraz dzielić się przemyśleniami.

Projekt „Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne” pomógł uczniom spojrzeć na zagadnienia edukacji morskiej w inny sposób – nie tylko z perspektywy plaży i odpoczynku. Udział w zajęciach morsko-żeglarskich pozwolił im w ciekawy i kreatywny sposób nabyć nowych, przydatnych umiejętności. Mieli oni możliwość poznać tradycję i etykietę żeglarską oraz zasady bezpieczeństwa obowiązujące na wodzie.

Uczestnicy programu skorzystali z praktycznych zajęć żeglarskich, warsztatów i pikników edukacyjnych. Była to świetna okazja do wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu różnych przedmiotów szkolnych. Zachęciło to wielu młodych, ciekawych świata, uczniów do szukania przyczyn obserwowanych zjawisk przyrodniczych.

Realizacja projektu w zakresie edukacji morskiej i żeglarskiej, podczas dodatkowych zajęć pozalekcyjnych, uczyła współpracy i osiągania kompromisów. Dzięki nim uczniowie koncentrowali się na zadaniach i wytrwale realizowali cele długoterminowe. Praca w grupie pozwoliła spojrzeć na zagadnienia przyrodnicze i ekologiczne z różnej perspektywy. Sprzyjała dzieleniu się pomysłami i skłaniała do wdrażania ciekawych, nowatorskich rozwiązań. Uczniowie mieli możliwość pracować metodą projektu oraz wykorzystywać różnego typu platformy do prezentowania swoich pomysłów. A co najważniejsze, uświadomili sobie, iż ich decyzje mają wpływ nie tylko na nich samych, ale również na przyszłe pokolenia. Dlatego powinni dbać o wodę – niezwykłą ciecz – która pozwala cieszyć się życiem nie tylko nam – ludziom, ale i wszystkim istotom na naszej planecie.

Adrianna Wisłocka

nauczycielka matematyki w Szkole Podstawowej
im. Janiny i Cyryla Zalewskich w Biesowicach

Magda Thiede

Ratuj się kto „morze”!

Wiosną 2023 r. grupa projektowa, złożona z pięciu ambitnych dziewcząt ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Sierakowicach, przygotowała pięć stanowisk edukacyjnych dla 120 osób z klas I–III naszej szkoły. Piknik dotyczący bezpiecznych wakacji był prezentacją pracy konkursowej pt.: „Ratuj się kto «morze»”, przygotowanej przez uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 w Sierakowicach na „Konkurs projektów uczniowskich”, zaproponowany w ramach realizacji zadań projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne”. Warunkiem koniecznym zgłoszenia szkolnej grupy projektowej było systematyczne dokumentowanie przez uczestników postępu prac za pomocą bloga lub na Instagramie. Grupa ze SP 1 w Sierakowicach wybrała jako nośnik informacji Instagram, a ze względu na zbliżające się wakacje i mnogość jezior na terenie gminy Sierakowice, jako temat pracy wybrała bezpieczeństwo nad wodą i na wodzie.

1. Wstęp – opis sytuacji dydaktycznej w jakiej realizowany był projekt z uwzględnieniem kompetencji kluczowych, które były rozwijane poprzez realizację projektu:

Bezpieczeństwo na wodzie to pojęcie o bardzo szerokim zakresie. Obejmuje ono zarówno bezpieczne zachowanie podczas uprawiania sportów wodnych, jak i bezpieczne plażowanie. Składa się na to wypoczywanie bez alkoholu, kąpiele w wyznaczonych miejscach, prewencja udarów słonecznych oraz umiejętność obserwacji akwenu w celu zaplanowania wypoczynku. Jest to również umiejętność udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej w nagłych sytuacjach.

W ramach pikniku edukacyjnego, który był efektem prac grupy projektowej, zostało zorganizowanych pięć biegów dla pięciu około 20-osobowych klas. Zajęcia dotyczyły udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej i zostały przeprowadzone dla blisko 100 uczestników. Każda klasa spędziła na trasie edukacyjnej dwie godziny lekcyjne.

Grupy otrzymały wydrukowane karty, gdzie zapisywały zdobyte punkty i podążały wyznaczonym szlakiem wraz z nauczycielem. Na kolejnych stacjach znajdowały krótki instruktaż odnośnie bezpieczeństwa, komunikowania niebezpieczeństwa lub pomocy przedmedycznej, a następnie musiały wykonać polecenie. Jeśli uczniowie je wykonali, otrzymywali wskazówkę odnośnie lokalizacji kolejnego zadania.

Dzieci zostały nagrodzone za aktywne uczestnictwo upominkami związanymi z bezpieczeństwem na wodzie i jego promocją. Otrzymały m.in.: torby płócienne, smycze, czapki, etui na telefony. Wszystkie materiały promujące zadanie były opatrzone logo sponsora, którego młodzież pozyskała, by przekazać drobne nagrody za zaangażowanie uczestnikom pikniku.

2. **Tytuł projektu:** „Ratuj się kto «morze»”
3. **Imię i nazwisko nauczyciela opiekuna:** Magda Thiede
4. **Skład grupy (kto uczestniczył w projekcie – liczba i wiek uczestników):** 14-latki z VIII klasy: Julia, Weronika, Karolina, Magda i Olivia.
5. **Uwarunkowania i zasoby szkoły oraz środowiska lokalnego, które były pomocne przy realizacji projektu:**

Każde spotkanie odbywało się na terenie szkoły. Do przygotowania stanowisk podczas pikniku, zostały wykorzystane ławki oraz tablice szkolne. Do stoiska resuscytacji został wykorzystany fantom szkolny. Materiały ratunkowe (koła, rzutki, kamizelki asekuracyjne) były wypożyczone z Gminnego Klubu Sportów Wodnych Kilwater. Nagrody, materiały piśmiennicze oraz drukarkę grupa pozyskała z dotacji z Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.

6. **Uwarunkowania i zasoby szkoły oraz środowiska lokalnego, które utrudniły realizację projektu oraz sposoby rozwiązania/zapobiegania problemom:**

Każdy z członków grupy projektowej to uczeń klasy VIII, w związku z czym dziewczęta miały głowy zaprzątnięte egzaminami oraz decyzjami o wyborze szkół. Znacznie ograniczało to nasze możliwości spotkań. Czas pracy grupy musiałyśmy też dopasować do planów lekcji i wydarzeń szkolnych. Chciałyśmy pracować ze starszymi uczniami, jednak uzyskałyśmy od dyrekcji zgodę tylko na projekt skierowany do klas I–III.

7. **Harmonogram zajęć, jak czasowo zaplanowano realizację projektu:**

Przygotowanie projektu zostało zrealizowane w ciągu kilkunastu spotkań, podczas zajęć pozalekcyjnych. Oczywiście nie obeszło się też bez dodatkowej pracy w domu. Grupa przygotowywała piknik mający na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci podczas letniego wypoczynku.

W prezentacji pracy – pikniku edukacyjnym – wzięło udział 100 osób z pięciu klas.

8. Opis projektu (etapy realizacji, podział zadań, odpowiedzialność, efekt/produkty, sposób prezentacji pracy projektowej, upowszechnienie, inne istotne informacje o projekcie):

Po zapoznaniu się z regulaminem i zasadami konkursu, grupa wybrała obszar działania. Początkowo pomysłów było wiele i niestety bardzo rozbieżne, dlatego niezbędna była pomoc nauczyciela. Zaproponowałam dziewczętom, aby zajęły się realnym problemem, który dotyczy naszej gminy i na którym najbardziej skorzystają uczniowie szkoły. Uczennice zaczęły czytać w Internecie o problemie dużej liczby utonień i odnosić to do lokalnej rzeczywistości. Projekt zaczął się powoli klarować – grupa postawiła na bezpieczeństwo na wodzie i nad wodą.

Uczennice podzieliły się rolami i ku mojemu zdziwieniu, dość szybko zaczęły przygotowania. Stanowiska wymyślały same, ale też korzystały z Internetu, prowadziły wywiad środowiskowy wśród nauczycieli związanych z edukacją morską. Praca metodą projektu wyzwalała w nich aktywność, kreatywność, odpowiedzialność za wykonywane zadania. Niektóre zagadki były przedstawione w języku obcym, ale najpierw skonsultowane z nauczycielem języka angielskiego. Inne zawie-

rały zadania wymagające logicznego myślenia. Były też proste pytania. Wszystko było przygotowywane z wykorzystaniem komputera, drukarki, laminarki, telefonu itp. Budowały pomoce dydaktyczne typu: plansze edukacyjne, karty aktywności, laminowane ilustracje sportów wodnych. Radość sprawiało im wspólne przebywanie ze sobą, przygotowywanie materiałów, rozmowy na temat związany z bezpieczeństwem. Poprzez ciekawe zadania uczniowie klas młodszych chcieli jeszcze więcej takich wydarzeń, przygotowanych przez ich starsze koleżanki. Zadawali im pytania dodatkowe, a one potrafiły na nie odpowiedzieć, jak prawdziwe ekspertki i o to właściwie chodziło. Zatem wszystkie kompetencje kluczowe były rozwijane na wysokim poziomie i to sprawiło, że dziewczęta ze wsi Sierakowice: Olivia, Julia, Weronika, Karolina i Magda zaczęły interesować się edukacją morską, a tym samym zaczęły mieć i mówić mi o marzeniu, jakim jest wyprawa statkiem po Morzu Bałtyckim.

Każda z dziewcząt była odpowiedzialna za jedno stanowisko:

- zasady bezpiecznego wypoczynku – Julia (pokazanie, jak spędzić bezpiecznie okres letni),
- pierwsza pomoc – Weronika (pozycja boczna, resuscytacja),
- apteczka – Karolina (zawartość apteczki i zastosowanie),
- sprzęty wodne – Magda (nazwy sprzętów wodnych i ich zastosowanie),
- nauka słów – Olivia (nauka nazw sportów wodnych w języku angielskim).

Zależało nam, by akcja była szeroko komentowana w środowisku dzieci i młodzieży oraz ich rodziców z naszej gminy, w związku z czym, relacja z wydarzeń była zamieszczona w wirtualnej gazecie oraz Facebooku szkoły, Facebooku Gminnego Klubu Sportów Wodnych „Kilwater” i stronie gminy Sierakowice.

Rezultaty pracy przerosły nasze oczekiwania. Młodzi uczyli się świetnie, bawiąc się i wykonując przygotowane dla nich zadania. Dzięki projektowi ósmoklasistki dowiedziały się, jak spędzać bezpiecznie czas lub w przypadku, gdy się coś stanie, udzielić pierwszej pomocy. Bardzo spodobał im się ten temat i miały nadzieję, że jeszcze kiedyś będzie okazja, aby zrealizować podobny projekt i przekazać swoją wiedzę innym – starszym i młodszym.

9. Wykorzystane sposoby monitorowania oraz ocena pracy uczniów:

Początkowo chciałam dać uczennicom wolną rękę, był to jednak pierwszy raz, kiedy pracowały metodą projektu na poważnie. Wsparcie nauczyciela było też potrzebne w momencie pozyskania sponsora, ponieważ trzeba było się wywiązać z zadań, na które otrzymaliśmy środki. W związku z powyższym spotkania dziewcząt odbywały się w klasie obok mojego gabinetu, abym mogła monitorować ich częstotliwość i przebieg. Efekty spotkań miałam możliwość oglądać na koncie założonym na Instagramie. Nie kończyło się to jedynie na wirtualnych efektach pracy – wykonane plansze edukacyjne oraz karty pracy, oceniałam osobiście i prosiłam o ewentualne poprawki, bądź akceptowałam wykonaną pracę.

10. Mocne strony grupy, które wykorzystano przy realizacji projektu (na poszczególnych etapach: planowania, wykonania i prezentacji osiągniętych efektów):

Uczniowie chętnie podjęli się wykonania zadania i udziału w konkursie. Początkowo było bardzo dużo pomysłów, z których trudno było coś wybrać, więc na pierwszym spotkaniu pomogłam grupie doprecyzować ramy projektu oraz zaproponowałam dziewczętom skorzystanie z zasobów szkoły (kamizelki, osprzęt, fantom itp.). Z każdym dniem uczennice stawiały się coraz bardziej samodzielne i byłam coraz mniej potrzebna w realizacji ich pomysłów. Same ustalały termin pikniku z dykcją, przygotowały swoje stanowiska, urozmaicały je po swojemu. Gdy

spadała motywacja, inspirowałam uczennice i popychałam do działania. Obserwowałam i doradzałam.

11. Słabe strony grupy, które utrudniały realizację projektu oraz sposoby rozwiązania/zapobiegania problemom:

Uczennice na początku pracy z projektem były zagubione, nie do końca wiedziały, co mają zrobić. Dziewczeta miały bardzo słabą wiedzę odnośnie poruszanych tematów. Nie znały możliwości regionu w zakresie uprawiania sportów wodnych, podstawowej nomenklatury, a przede wszystkim nie znały możliwości zarobkowania w zawodach związanych z morzem, a przecież są w VIII klasie i muszą podjąć decyzje mające wpływ na ich przyszłość. Z każdym spotkaniem słownictwo, którego uczennice używały było coraz bardziej fachowe i coraz sprawniej poruszały się w tematyce związanej z bezpieczeństwem w wodzie i nad wodą. Ostatecznie pręźnie poprowadziły, bardzo rozbudowany, projekt, a ponadto zgodziły się, w ramach wolontariatu, poprowadzić go jeszcze raz dla dzieci z gminy Sierakowice podczas obchodów Dnia Dziecka.

12. Refleksja ogólna o przeprowadzonym działaniu projektowym (z perspektywy nauczyciela, ucznia, szkoły, środowiska lokalnego):

Praca metodą projektu edukacyjnego nad tematem bezpieczeństwa na wodzie i nad wodą, dała wymierne efekty. Dzięki opracowanym zadaniom

niom i piknikowej formie prezentacji, udało się dotrzeć do szerokiego grona odbiorców i w sposób praktyczny przekazać uczniom wiedzę niezbędną dla bezpiecznego wypoczynku nad wodą podczas wakacji.

W trakcie prac projektowych uczestniczki zajęć nabyły wiele nowych umiejętności. Nauczyły się obsługiwać laminarkę, podniosły kompetencje z zakresu TIK – przygotowywały samodzielnie plakaty piknikowe w Canvie. Znacznie rozwinęły też swój zakres słownictwa w języku angielskim, formułując zadania piknikowe. Ponadto przygotowując się do realizacji zadania, dziewczęta korzystały z anglojęzycznych publikacji. Program do obróbki filmu, który wykorzystywały, był też w języku angielskim.

Kształtowanie umiejętności informatycznych rozpoczęło się już w momencie założenia bloga na Instagramie, dokumentacji spotkań, udostępniania informacji na stronie szkoły oraz emisji relacji w wirtualnej gazetce szkolnej. Kiedy zobaczyłam na stronie szkoły świetne logo i hasło „Ratuj się kto «morze»”, byłam zaskoczona, ale i dumna – swoim zapałem i kreatywnością oraz samodzielnością dziewczęta pokazywały, że robią coś w co wierzą, coś co jest ważne nie tylko dla nich, ale dla wszystkich.

Zespół bardzo szybko zrozumiał idee wzięcia odpowiedzialności za wspólne wakacje, które im zaproponowałam. Dziewczęta nauczyły się bardzo swobodnie poruszać w środowisku szkolnym. Nauczycieli oraz obsługę wzięły za sprzymierzeńców do realizacji zamierzeń. Ogrom pracy i gorączkowe przygotowania sprawiły, że w dzień wydarczenia, realizatorki nie czuły już tremy. Uświadomiły sobie, że ćwiczyły swoje kwestie tyle razy, że są już gotowe. Cały projekt dał im poczucie pewności i wiarę we własne możliwości.

Magda Thiede

opiekunka grupy projektowej,
psycholog w Szkole Podstawowej nr 1 w Sierakowicach

Robert Smagoń

Zajęcia skutnicze – sprawczość, samodzielność, kreatywność

Historia samodzielnej budowy żaglówek przez uczniów sięga roku 2014, kiedy w w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Smołdzinie, dzięki przychylności ówczesnego dyrektora Andrzeja Złota, zorganizowałem pierwsze zajęcia skutnicze. Inicjatywę wsparli lokalni przedsiębiorcy, dzieląc się listą zakupów niezbędnych materiałów i Urząd Gminy Smołdzino, który udzielił wsparcia z funduszu zapobiegania uzależnieniom (tzw. korkowe).

Zimą 2014/2015 kilkuosobowa grupa nastolatków podczas zajęć zbudowała – ku zaskoczeniu „ciała pedagogicznego” i rodziców – prototyp trzymetrowej łódki żaglowej mojego projektu. Co ciekawe – rozmiary naszej łupinki wynikały ze specyfiki pomieszczenia (i dostępu z holu), które udostępniła nam szkoła. Zajęcia wykazały słuszność generalnych założeń, pomimo późniejszych modyfikacji (zarówno samej łódki, jak i przebiegu spotkań). Uczestnicy warsztatów, prócz oczywistej integracji, rozwinęli zdolności, zdobyli nowe umiejętności, ale też – czego nie należy pominąć – uwierzyli bardzo mocno w możliwość zbudowania samodzielnie czegoś prawdziwego, co działa i może być użytkowane przez nich, dostarczając im frajdę.

Był to bardzo ciekawy „poligon” również dla mnie, jako pomysłodawcy i prowadzącego zajęcia. Niestety, nie cała grupa miała możliwość skorzystania z łódki, bo jesienią 2015 r. część z nich nie była już uczniami smołdzińskiej szkoły, a nowy dyrektor nie zgodził się na prowadzenie dalej takich zajęć.

Budowa łódki odbywa się w technologii „szycia i klejenia” (ang. *stitch and glue*). Wycięte wcześniej elementy łączone są miedzianym drutem w kształt łódki, a następnie laminowane od wewnątrz. Na kolejnych zajęciach obcina się nadmiary drutu i oblaminowuje połączenia od zewnątrz. Podobną techniką montuje się następnie grodzie, półpokłady i inne fragmenty konstrukcji. Po zakończeniu wszystko jest szlifowane, a finalnie malowane farbami. Wszystkie czynności wykonują uczestnicy zajęć, wyposażeni w środki ochrony osobistej oraz nadzorowani przez instruktora i towarzyszącego mu nauczyciela. Ster, miecz i takielunek dostarczane są gotowe.

Podstawowa wersja łódki wyposażona jest w żagiel od Optimista, jednak po opanowaniu obsługi możliwy jest „upgrade” do większego żagla. Łącznie na zbudowanie jednego egzemplarza potrzebne jest około 40–45 godzin zajęć, podzielonych na kilkanaście spotkań. Zdecydowanie niezbędne jest dedykowane pomieszczenie, a zaangażowany nauczyciel-pomocnik instruktora znacząco może przyspieszyć proces. Budowa odbywa się przy użyciu podstawowych narzędzi ręcznych (poza akumulatorowymi wiertarkami nie używamy praktycznie elek-

tronarzędzi), w sposób bezpieczny i przemyślany. Wszystkie niezbędne materiały i środki ochronne przywozi instruktor. Młodzież często przyznaje się do pierwszego kontaktu z kombinerkami, pilnikiem, piłą ręczną czy papierem ściernym, nierzadko na zajęcia przychodzą niespodziewanie rodzice zaintrygowani opowieściami dzieci.

Wodowanie i pływanie jest niezbędne dla osiągnięcia podstawowego celu takich zajęć – w mojej opinii jest to budowanie w uczestnikach poczucia SPRAWCZOŚCI. Współczesny świat, sprowadzony często do wirtualnej rzeczywistości, pozbawia dzieci i młodzież możliwości prawdziwego dotknięcia dzieła rąk własnych. Te wszystkie doświadczenia są niezbędne do prawidłowego rozwoju, znacząco też ułatwiają wybór szkoły i zawodu, bo pokazują „fajność” robienia, wytwarzania czegoś namacalnego.

Do chwili obecnej powstało łącznie kilkadziesiąt egzemplarzy łódki POLsail 305. Nie wszystkie zostały zbudowane przez młodocianych. Podczas ciężkiego dla branży żeglarskiej czasu pandemii prowadziliśmy warsztaty dla dorosłych (w wersji skomercjalizowanej) i cieszyły się one sporą popularnością. Później wróciliśmy z zajęciami do szkół.

W ostatnich latach dwie łódki powstały np. w Szkole Podstawowej nr 9 w Słupsku. Zajęcia odbywały się w okresie zimowym, a szkolny klub „Omega” bardzo licznie i z zaangażowaniem brał udział w zajęciach skutniczych. Ich zwieńczeniem było czerwcowe wodowanie własnoręcznie wykonanej przez uczniów łódki na Stawku Łabędzim, oczywiście połączone z nim pływanie pod żaglami. Tak popularne na zachodzie podejście „learning by doing” (nauka przez działanie) idealnie wpisuje się w szeroką ideę edukacji morskiej i całej „adventure education”. Dwie podobne łódki powstały też podczas zajęć projektowych w Szkole Podstawowej w Bierkowie.

Ile to kosztuje? Zimowy cykl zajęć wraz z niezbędnymi materiałami, to obecnie trochę mniej niż 10 tysięcy zł przy pojedynczej budowie i kilkunastu tysiącach – przy budowie równolegle dwóch kompletnych łódek. Zbudowane żagłówki zostają w szkole i mogą dalej służyć młodzieży do szkoleń żeglarskich i rekreacji. Nie dość, że młodzi żeglarze

dbają o nie zdecydowanie bardziej niż o zakupione laminaty (wielokrotnie potwierdzona obserwacja), to każdej zimy można dalej prowadzić zajęcia już własnymi siłami (konserwacja, poprawa czy modyfikacje), utrzymując szkolną sekcję żeglarską niskonakładowo w działaniu.

Nie bez znaczenia jest też fakt, że POLsail 305 umożliwia równoczesne pływanie dwóm lub trzem osobom, ważącym razem nie więcej niż 150 kg, przy wadze samej łódki na poziomie 40–50 kg (zależnie od staranności przy budowie). Taką łódkę bez problemu wkłada się na dach samochodu czy na regał w hangarze. Łódka jest niezatapialna (trzy niezależne komory wypornościowe), a po wywróceniu i postawieniu utrzymuje stateczność. Rozmiar zwalnia z obowiązku rejestracji.

Podsumowując, należy stwierdzić, że zajęcia skutnicze, prowadzone w kilku szkołach podstawowych w ramach projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne”, dały uczniom możliwość kształtowania kompetencji naukowo-technicznych w praktyce, poprzez działanie prowadzące do konkretnego – wytworzenia prawdziwej, sprawdzającej się na

wodzie jednostki pływającej. To dla uczestników zajęć w całą pewnością powód do dumy, a dla społeczności szkolonej dobry, wychowawczy przykład skutecznego i twórczego działania. Jako Fundacja Dziedzictwa Morskiego, jesteśmy przekonani, że nasze zajęcia skutnicze nie tylko kształtują kompetencje kluczowe uczniów, ale również wpływają na podniesienie ich samooceny i kształtowanie takich cech jak: odpowiedzialność, staranność, konsekwencja w działaniu oraz koleżeństwo i umiejętność współpracy w grupie.

Z perspektywy lat muszę również przyznać, że zdobycie przychylności dyrekcji szkoły i dobra współpraca jest kluczowym czynnikiem sukcesu w realizacji takich projektów. Jako Fundacja Dziedzictwa Morskiego nie musimy przekonywać nikogo do naszego pomysłu prowadzenia zajęć skutniczych w szkołach – ich skuteczność w kształtowaniu umiejętności i postaw młodych ludzi mamy przećwiczoną i wielokrotnie sprawdzoną, a nasza kadra instruktorska gwarantuje wysoką jakość prowadzonych warsztatów.

Robert Smagoń

Fundacja Dziedzictwa Morskiego

Katarzyna Ruta

Piknik w rytmie morza

19 maja 2023 r. do Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 dla Nie-słyszących i Słabosłyszących w Wejherowie zawitała tematyka morska. Tego dnia miał miejsce Piknik Naukowo-Żeglarski, zorganizowany w ramach projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy”. Jednym z głównych celów tego projektu jest upowszechnienie wśród dzieci i młodzieży wzorców dotyczących m.in. aktywnego uczestnictwa w kulturze, sporcie i rekreacji, postaw obywatelskich, także zdrowego trybu życia poprzez edukację morską i żeglarską. Organizacja pikniku to jedno z wydarzeń podsumowujących realizację projektu.

Wydarzenie wspólnie otworzyli: wicemarszałek województwa pomorskiego Józef Sarnowski wraz z dyrektorką ośrodka – Eweliną Lulińską. Przywitani wszystkich gości oraz uczestników pikniku i zaprosili do wspólnej zabawy. Imprezę zaszczycili również swoją obecnością dyrektor Departamentu Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Adam Krawiec oraz wójt gminy Wejherowo Przemysław Kiedrowski. Obecni byli również przedstawiciele władz samorządowych z gmin partnerskich, koordynatorzy ds. edukacji morskiej oraz goście z Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku.

Współorganizatorem pikniku była 3. Flotylla Okrętów im. Komandora Romanowskiego. Znaczna część przygotowanych punktów konkursowych i ekspozycji poszczególnych stanowisk znajdowała się na terenie jednostki wojskowej. Przyczyniło się to wyraźnie do podniesienia poziomu prezentowanych atrakcji oraz nadało rozmachu całej imprezie. Połączenie dwóch sąsiadujących obiektów na potrzebę organizacji pikniku było bardzo dobrym posunięciem. Ze względu na tematykę

przewodnią przedsięwzięcia, współpraca ta dodała iście morskiego charakteru zaplanowanym działaniom oraz umożliwiła uzyskanie szerszego kontekstu dla założonych celów całego wydarzenia. Występom na scenie, jak też piknikowym rozgrywkom młodzieży, przyglądał się kmdr Jacek Wieczorek, komendant 18. Wojskowego Oddziału Gospodarczego.

Piknik to impreza plenerowa popularyzująca naukę oraz tematykę żeglarstwa w sposób zrozumiały dla odbiorców w różnym wieku, wykorzystując eksperymenty, pokazy, ekspozycje. Spotkanie miało udowodnić, że nauka i żeglarstwo mogą być naprawdę pasjonujące. Było to wspaniałe miejsce dla tych, którzy fascynacji doświadczeniami naukowymi, czy żeglarstwem dotąd jeszcze nie poczuili – a piknikowe prezentacje mogły w nich zaszczerpić tego bakcyła. Do zabawy zaproszono 14 szkół podstawowych z poszczególnych gmin województwa pomorskiego, partnerów projektu. Przez cały czas trwania imprezy działo się wiele ciekawych rzeczy. Pytania można było mnożyć w nieskończoność i co ważne od razu, na miejscu, znajdować odpowiedź; brać udział w różnych atrakcyjnych konkursach, aktywnościach sportowych, czy też poznać zasady bezpiecznego ruchu na wodzie. A to wszystko w praktyce!

Dużą popularnością cieszyło się stanowisko punktu służby medycznej, w którym prezentowano podstawy udzielania pierwszej pomocy w wojskowej karetce pogotowia ratunkowego. Nie sposób nie wspomnieć, że utworzyła się spora kolejka

chętnych do pozorowania osoby poszkodowanej w wypadku. Wszystko po to, by ratownicy mogli pokazać młodzieży z bliska, co znaczy móc uratować ludzkie życie. Charakterystyczny dźwięk sygnału karetki, oznaczający wyruszenie pojazdu do szpitala, rozlegał się w ośrodku wiele razy!

Również wejherowski Sanepid zaprezentował ofertę materiałów popularyzujących zachowania prozdrowotne, jak też ulotki z zakresu przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym i zagrożeniom cywilizacyjnym. Można było przekonać się o szkodliwości alkoholu, jego wpływie na funkcjonowanie mózgu poprzez założenie alkogogli. Prosty odcinek drogi do przejścia okazał się być dla wielu tym razem nie do przebycia... Mamy nadzieję, że to doświadczenie, jako swoista przestroga, pozwoli uczestnikom pikniku spojrzeć teraz na alkohol z innej perspektywy.

Nie można pominąć integracyjnego wymiaru spotkania w Wejherowie. Organizacja pikniku na terenie ośrodka, czyli placówki wyspecjalizowanej w edukacji osób niesłyszących i słabosłyszących, stworzyła możliwość spotkania dwóch różnych środowisk. Należy nadmienić, że wszystkie wystąpienia na scenie były tłumaczone na język migowy. Dla uczniów z Wejherowa stało się to jednym z wielu działań wdrażających młodzież do szeroko pojętej samodzielności w życiu społecznym oraz przygotowaniem do samodzielnego funkcjonowania poprzez nabycie kompetencji w zakresie komunikowania się. Natomiast dla uczniów ze szkół, które przybyły na wydarzenie, była to nie do przecenienia okazja wykształcenia w sobie postawy empatii i zrozumienia drugiego człowieka. Przedsięwzięcie połączyło wszystkich zebranych. Bariery w komunikacji zdawały się tutaj nie istnieć. W tym dniu, na rozlicznych piknikowych stanowiskach, uczestnicy mogli także zapoznać się z językiem migowym używanym w żeglarstwie. Punkt ten był wyjątkowo oblegany przez gości. Wnosimy stąd, że było to niezwykle ciekawe i oryginalne doświadczenie dla odwiedzających.

Eksperymentom i demonstracjom naukowych osiągnięć podczas pikniku towarzyszyły występy m.in. zespołu wokalnego Klubu Marynarki Wojennej „Riwiera” czy prelekcje prelegentów pt. „Opowieści Morskie” o urokach życia morskiego. W dźwiękach szant dało się

wyczuć prawdziwy rytm morza. Śpiew występujących rozkołysał publiczność. Nie obyło się bez tańców i entuzjastycznych, morskich okrzyków. Wśród młodzieży, biorącej udział w pikniku, słychać było niejednemu raz – ahoy!

Studenci z Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku z kolei brawurowo wcielili się w grupę piratów i wprowadzili wszystkich w świat bajkowych przygód oraz doskonałej zabawy. Aż chciało się niemalże od razu wyruszyć w daleką wyprawę w poszukiwaniu skarbów!

Opowieści wilków morskich w osobach kmdra por. Macieja Osieki i kmdra Romana Krefta przywoływały potęgę morza jako żywiołu, a czasem budziły strach i trwogę. Częściej jednak wprawiały w zachwyt nad odwagą i hartem ducha ludzi morza. Widać było iż nastrój morskich podróży z wiatrem w żagle ku przygodzie i wolności udzielił się słuchaczom. Poczuli się zachęceni do spotkania z morzem na kolejnych punktach pikniku.

Na uczestników imprezy czekały stanowiska, na których można było brać udział w różnych atrakcyjnych konkursach sportowych, takich jak: przeciąganie liny, rzuty rzutką ratowniczą do celu. Można było poznać zasady tworzenia węzłów żeglarskich, czy też przyjrzeć się z bliska kombinizonowi nurka itp. Dodatkowe atrakcje stanowiły punkty puszczenia dużych baniek, malowania twarzy, jak też pokaz klocków Lego i gra strategiczna na hali sportowej ośrodka.

Na terenie współorganizatora pikniku, zaprzyjaźnionej jednostki wojskowej, odbyły się m.in.: nauka nawigacji z mapą, ćwiczenia orientacji w terenie. Uczestnicy pikniku mogli także postrzelać z broni laserowej, czy wejść do samochodów bojowych. Na pasjonatów militariów czekały również atrakcje w postaci stoiska z pokazem broni, sprzętu wojskowego i umundurowaniem.

Kto wie? Może wśród uczestników pikniku ukrył się przyszły żołnierz? Niejeden chłopiec pewnie z podziwem spoglądał na żołnierzy, marząc w przyszłości o własnej karierze w wojsku.

Udostępniona została także do zwiedzania Sala Tradycji. Dzięki zaangażowaniu z jakim o swojej służbie opowiadali prezentujący stanowiska wojskowe, udało się być może zainspirować młodzież do udziału w obronie ojczyzny na wypadek wojny, jak też zaszczerpić potrzebę działania na rzecz ugruntowania bezpiecznego państwa w czasie pokoju. Uczenie przez zabawę szacunku do historii, kultury i tradycji naszego kraju, to kolejny, niezwykle istotny, aspekt tego wydarzenia.

Podsumowując, można stwierdzić, że Piknik Naukowo-Żeglarski w Wejherowie, to jednodniowe wydarzenie edukacyjne, upowszechniające kulturę morską i żeglarską, które jak najbardziej wpisuje się w bogatą paletę wielu działań projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy”. Piknik stworzył okazję do podzielenia się dobrymi praktykami poprzez wykorzystanie wypracowanych metod, doświadczeń, umiejętności. Jednym z celów wydarzenia było przedstawienie różnorodności działań podejmowanych w czasie trwania realizacji projektu.

Wydarzenie można zaliczyć do wyjątkowo udanych. Uczestnicy wspólnie się bawili. Jest niemal pewne, że każdy znalazł tutaj coś dla siebie. Panowała bardzo przyjazna atmosfera. Rozległy teren w otoczeniu przyrody, z pięknym kompleksem drzewnym, wyraźnie sprzyjał aktywnościom sportowym i przyczynił się niewątpliwie do sukcesu imprezy. Na gości po wszelkich zmaganiach i aktywnościach sportowych czekał słodki poczęstunek. Była to dla wszystkich niezwykła, niezapomniana przygoda. Wydaje się, że tematyka morska na dobre zakotwiczyła w ośrodku, jak również wśród młodzieży ze szkół biorących udział w projekcie. Wejherowo, mimo braku bezpośredniego dostępu do morza, w tym dniu było miejscem, gdzie dla kilkuset uczestników pikniku życie tętniło w rytmie morza.

Katarzyna Ruta

Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2
dla Nieślyszących i Słabosłyszących w Wejherowie

Krzysztof Plebanek

Edukacja morska w Krainie w Kratę

Kształcenie dzieci i młodzieży jest procesem złożonym i uzależnionym od wielu czynników, zmieniających się wraz z okolicznościami, w których funkcjonują kolejne pokolenia. Im bardziej kreatywną i bliską oczekiwań uczniów przybiera formę, tym lepszych efektów można się spodziewać. Kompetencje kluczowe są kształtowane w szkołach w oparciu o wiele środków i metod. Nasuwa się pytanie: czy edukacja morska może tu w czymkolwiek pomóc? Czy w dobie komputerów, Internetu, aplikacji mobilnych, „social mediów” edukacja morska – hasło brzmiące nieco staromodnie – ma cokolwiek do zaoferowania współczesnemu uczniowi?

Jako dyrektor Szkoły Podstawowej im. Wincentego Witosa w Bierkowie, a prywatnie – osoba związana z morzem z racji zamieszkania w rejonie pomorskim; związana z morzem od zawsze oraz jako pomysłodawca i współtwórca Festiwalu Piosenki Marynistycznej „Łajba”, postanowiłem zweryfikować powyższe pytania na gruncie działalności zarządzanej przeze mnie placówki.

Chociaż Bierkowo, miejscowość malowniczo położona w gminie Słupsk, jest odległe od morza około 18 kilometrów i nie ma z nim bezpośredniego połączenia, to morski klimat można już poczuć bardzo wyraźnie w działaniach Szkoły Podstawowej im. Wincentego Witosa. Bierkowska szkoła, bardzo silnie związana z „Małą Ojczyzną”, czyli „Krainą w Kratę”, ze stolicą w uroczej miejscowości Swołowo od wielu lat realizuje innowację pedagogiczną pod nazwą: „Edukacja regionalna”. W ramach zajęć uczniowie poznają bliżej pod względem geograficznym, przyrodniczym, historycznym i etnicznym region, w którym mieszkają.

Mając na celu przybliżenie wiedzy o morzu i jego wpływie na region, w którym funkcjonujemy, w roku 2019 zdecydowałem o przystąpieniu szkoły do Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej, wprowadzając stopniowo do szkolnej oferty zajęcia z zakresu edukacji morskiej. Początkowo były to zajęcia przyrodnicze i geograficzne, a więc poszerzające wiedzę na temat gatunków nadmorskiej fauny i flory oraz zajęcia obejmujące ekspresję twórczą uczniów w postaci zajęć plastycznych o tematyce morskiej oraz zajęć muzycznych, na których uczniowie poznali najpopularniejsze szanty.

Kolejnym ważnym krokiem w kierunku urozmaicenia szkolnej oferty i zachęcenia uczniów bierkowskiej szkoły do rozwijania kompetencji kluczowych w ciekawy i nieszablonowy sposób, był udział szkoły w projekcie „Rejs po wiedzę – rozwój kompetencji kluczowych uczniów i nauczycieli poprzez edukację morską i żeglarską na terenie Miasta Słupska oraz Gminy Słupsk i Gminy Kobylnica”. Realizacja projektu rozpoczęła się w styczniu 2022 r. wraz z powołaniem do życia zajęć, takich jak: Koła Edukacji Morskiej, w ramach których uczniowie mieli okazję do wielopłaszczyznowego rozwoju. Na tych zajęciach poznawali ciekawe

gatunki ryb; wyszukiwali informacje na ich temat oraz tworzyli galerie w formie prezentacji najciekawszych gatunków. Zajęcia kół wyzwały w uczniach również ekspresję plastyczną: dzieci kreatywnie tworzyły wizerunki fauny i flory morskiej, wykorzystując do tego celu wiele technik plastycznych, począwszy od szkicu, rysunku, malarstwa poprzez tworzenie prac trójwymiarowych z papieru i bibuły. W ramach zajęć uczniowie z zachwytem własnoręcznie lepiли, a następnie wypalali w przyszkolonej pracowni ceramicznej figurki ryb z gliny. Uczniowie stworzyli również trójwymiarową makietę dna morskiego,

go, ułatwiając zrozumienie ukształtowania dna i ułożenie kolejnych warstw geologicznych oraz morską grę planszową. Zorganizowana została wycieczka do siedziby Słowińskiej Grupy Rybackiej w Przewłocze, podczas której uczniowie wzięli udział w warsztatach dotyczących pracy rybaka.

W ramach zajęć Kół Edukacji Morskiej uczestnicy zmierzali się z wyzwaniem natury informatyczno-dziennikarskiej, tworząc marynistyczny blog zatytułowany „W poszukiwaniu ciekawych organizmów Bałtyku”, który zajął III miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Projektów Uczniowskich (<https://bierkowoedukacja.blogspot.com/>). W nagrodę uczniowie wraz z opiekunem popłynęli żaglowcem „Baltic Beauty” w rejs po Zatoce Gdańskiej.

Nie sposób nie wspomnieć o ekspresji kulturalnej – uczestnicy kół podczas zajęć poznawali szanty i pieśni kubryku, co jest okazją do późniejszych prezentacji w ramach festiwalu „Łajba”, czy „Marina”, czy

uroczystości i pikników szkolnych, ale również stanowi znakomity sposób integracji dzieci i rozwijania u nich kompetencji społecznych poprzez wspólne śpiewanie. Szczególnie śpiewanie szant, z podziałem ról na szantymena i żeglarzy, daje wiele okazji do twórczego podejścia przy każdym wykonaniu utworu.

We wrześniu i październiku 2022 r. dzieci klas III–VII brały udział w zajęciach żeglarskich w porcie Ustka, realizowanych przez OPTY Ustka. Przed wejściem na pokład łódek uczestnicy uzyskali niezbędne informacje z zakresu bezpieczeństwa i elementów ratownictwa wodnego oraz budowy jachtów. Uczniowie uczyli się manewrowania, wykonywania podstawowych zwrotów na łódce z żaglem, sterowania, a także pracy za kołem sterowym większego żaglowca.

Kompetencje społeczne są znakomicie rozwijane u dzieci przy okazji wspólnej organizacji licznych pikników morskich,

bali przebierańców, czy obozów żeglarskich, które nie tylko dają uczniom możliwość nabywania umiejętności żeglarskich, ale są wspaniałym sposobem na nawiązywanie relacji z rówieśnikami i zaszczepiają w nich chęć aktywnego wypoczynku poprzez żeglarstwo. Również zajęcia z preorientacji zawodowej, pozwalające na bliższe poznanie zawodów związanych z morzem i żeglarstwem, dają podstawy do zainteresowania uczniów aktywnym spędzaniem czasu wolnego, co w epoce smartfonów i komputerów, jest ogromną wartością.

„Nawigacja na mapie morskiej” to cykl zajęć rozwijających kompetencje matematyczne. Corocznie nauczyciele i uczniowie uczestniczą w warsztatach pod nazwą „Interdyscyplinarne zabawy nawigacyjne na mapach morskich”. Uczniowie bierkowskiej szkoły brali również udział w Pomorskim Konkursie o tytuł Mistrza Nawigacji.

Jako, że jednym z głównych filarów Szkoły Podstawowej w Bierkowie jest edukacja lingwistyczna, kompetencje dotyczące porozumiewania się w językach obcych są rozwijane w dwóch językach: angielskim i niemieckim w ramach zajęć pod nazwą: „Morskie klimaty w języku angielskim” oraz „Język niemiecki w edukacji morskiej”. „Morskie klimaty” to pełna atrakcji forma zajęć łącząca kompetencje językowe z informatycznymi, bowiem podczas nauki słówek i zwrotów w języku angielskim uczniowie programują małe roboty – „Ozoboty”, programując trasy ich poruszania i ucząc się podstaw kodowania. Młodzież poznaje również szanty i pieśni kubryku w języku angielskim. „Język niemiecki w edukacji morskiej” natomiast – to wirtualna podróż po Niemczech,

będąca okazją do poznania mapy Niemiec, słownictwa marynistycznego, zabawy w skojarzenia, przy wykorzystaniu znajomości języków obcych: angielskiego i niemieckiego. Jest również okazją do poznania piosenek marynistycznych w języku niemieckim oraz wykonania prac plastycznych, utrwalających poznane słowa.

Podstawowe kompetencje naukowo-technicz-

ne były wspianale rozwijane poprzez warsztaty skutnicze pod nazwą: „Młody konstruktor”, w których uczestniczyli uczniowie klas IV–VIII. Do tej pory odbyły się dwie edycje tych niezwykle ciekawych zajęć, których uczestnicy pod okiem doświadczonego skutnika z Grupy PolSail, własnoręcznie zbudowali dwie łodzie. Pierwszej nadano imię „Bierkowianka”, natomiast drugiej – „Magdalenka”. Uroczystości nadania imion łódkom, były okazją do organizacji morskich pikników naukowych z udziałem znanego zespołu szantowego „Handszpaki” i wspianiałego świętowania wydarzenia przy wspólnie śpiewanych szantach i pieśniach kubryku.

Połączenie edukacji morskiej z profilem ekologicznym szkoły (jestemy Eko-Szkołą), zaowocował bardzo ciekawym projektem, łączącym i rozwijającym wszystkie kompetencje kluczowe. W ramach tego projektu uczniowie skonstruowali statki, zbudowane z klocków Lego, a następnie zaprogramowali sposób ich poruszania w języku Scratch, co pozwoliło na zdalne sterowanie nimi przy pomocy tabletów. Zbudowano cztery statki: badawczy, ratunkowy oraz dwie jednostki do zadań specjalnych. Obiekty zostały wyposażone w wodoszczelne kamery, zamontowane w sposób umożliwiający nagranie podwodnego życia i tym

samym zinventoryzowanie fauny i flory przyszkolnego stawu. Efektem projektu, oprócz modeli statków, jest zmontowany przez uczniów film, ukazujący podwodny świat bierkowskiego stawu. Uczestnicy projektu stworzyli leksykon, w którym opisali odkrycia w języku polskim, angielskim i niemieckim oraz przygotowali materiały dziennikarskie – reportaże video, również w języku angielskim.

Cała kadra pedagogiczna bierkowskiej szkoły jest zaangażowana w rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów poprzez edukację morską, postrzegając ją jako ciekawy i inspirujący uczniów sposób nauczania. W ramach dotychczasowych działań nauczyciele wzięli udział w szeregu szkoleń wspomagających ich wiedzę na temat możliwości, jakie daje edukacja morska. Część kadry zdobyła również uprawnienia sternika jachtowego i motorowodnego.

W ramach wsparcia dla nauczycieli, pedagodzy wzięli udział w następujących szkoleniach: „Szkolenie w zakresie umiejętności żeglarza jachtowego”; „Dobre praktyki w kształtowaniu kompetencji kluczowych poprzez edukację morską w ramach projektu «Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne»”; „Bezpieczeństwo nad wodą i na wodzie”, zajęcia stacjonarne sieci animatorów edukacji morskiej w ramach projektu

„Pomorskie Żagle Wiedzy”; „Nawigacja na mapie morskiej”; „Metoda projektu edukacyjnego na zajęciach z edukacji morskiej”; „Kompetencje naukowo-techniczne w edukacji morskiej”; „Edukacja morską w kreatywnym kształtowaniu kompetencji kluczowych”; „Ratownictwo i bezpieczeństwo w edukacji morsko-żeglarskiej. Innowacyjne metody i formy pracy”; „Skarby i tajemnice Bałtyku – bursztyn”; „Szkolenia nauczycieli pod kątem wdrażania edukacji morskiej na lekcjach

różnych przedmiotów”. To tylko najważniejsze działania podejmowane w Szkole Podstawowej w Bierkowie w zakresie edukacji morskiej.

Zatem – czas odpowiedzieć na pytanie, czy warto kształtować i rozwijać kompetencje kluczowe w oparciu o edukację morską? W mojej opinii – zdecydowanie tak! Moje doświadczenie w pracy nauczyciela potwierdza, że nie ma jednego, idealnego modelu nauczania i rozwijania kompetencji kluczowych; nauczanie jest dziedziną dynamiczną, stale ewoluującą i każda forma, mogąca zwiększyć zainteresowanie ucznia poznawaniem otaczającego go świata, jest warta wysiłku. Edukacja morską jest nie tylko potężnym narzędziem w rękach nauczyciela, mogącym w ciekawy i nieszablonowy sposób kształtować kompetencje kluczowe uczniów – poznanie świata morza, żeglarstwa i ludzi z nimi związanych, jest również wspaniałą przygodą, która może przerodzić się w prawdziwą pasję.

Krzysztof Plebanek

dyrektor Szkoły Podstawowej w Bierkowie

Agata Rojek

Malborska morska przygoda

Edukacja morska to fascynujący i interdyscyplinarny obszar nauki, który otwiera przed uczniami nowe horyzonty i pozwala poznać tajemnice morza i oceanów. W ramach projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy – kompleksowe wsparcie szkół w zakresie edukacji morskiej na terenie miasta Malborka” uczniowie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 1 mieli wyjątkową okazję doświadczyć niezwykłego świata żeglarstwa i uczestniczyć w zajęciach pozalekcyjnych o tematyce morskiej. Przez kilka fascynujących miesięcy dzieci brały udział w różnorodnych zajęciach, warsztatach, wycieczkach edukacyjnych i spotkaniach z pasjonatami żeglarstwa. „Pomorskie Żagle Wiedzy” to unikalna inicjatywa, która przyczyniła się do wielu pozytywnych zmian, ważnych dla rozwoju edukacji morskiej wśród najmłodszych.

W ramach projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy – kompleksowe wsparcie szkół w zakresie edukacji morskiej na terenie miasta Malborka” nauczyciele Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 1 w Malborku oraz pasjonaci żeglarstwa przeprowadzili inspirujące działania edukacyjne, w których uczestniczyło łącznie siedem grup dzieci od V do VIII klasy szkoły podstawowej.

Wprowadzenie do przedsięwzięcia było wyjątkowym momentem, gdyż przybył do szkoły młody żeglarz, Dominik Buksak, by podzielić się swoją pasją i doświadczeniami z uczniami. To spotkanie miało kluczowe znaczenie, zachęciło dzieci do odkrycia fascynującego świata żeglarstwa. Inspirujące opowieści młodego wodniaka stanowiły istotny punkt wyjścia dla całego projektu, motywując uczestników do rozpoczęcia własnej przygody w tej dziedzinie. Dzięki temu wspaniałemu

rozpoczęciu, dzieci były gotowe na ekscytującą podróż, która czekała na nich podczas realizacji projektu.

Wszyscy uczestnicy programu brali udział w zajęciach dodatkowych, które realizowane były metodą projektu. Zajęcia prowadzone były z różnych przedmiotów, w tym: biologii, fizyki, geografii, plastyki i matema-

tyki. Wszystkie lekcje łączyła wspólna tematyka morska, co pozwoliło na szerokie i kompleksowe zdobywanie wiedzy.

W ramach tej inicjatywy, podczas zajęć z geografii uczniowie zgłębiali tajemnice powstania Morza Bałtyckiego oraz tworzyli mapę, uwzględniającą zasolenie i temperaturę wód, a także zawierającą kontury państw, mających dostęp do tego akwenu. Z kolei zajęcia z biologii skupiały się na poznawaniu fauny Bałtyku i wyzwań związanych z ochroną morza przed zanieczyszczeniem, zwłaszcza plastikiem i mikroplastikiem. Uczestnicy analizowali wpływ zanieczyszczeń na żyjące w morzu organizmy. Wszystkie zajęcia były dostosowane do różnych grup wiekowych. Przykładowo, podczas zajęć z fizyki dla młodszych klas (IV–VI),

przeprowadzono zabawę „Uratuj ziemniaka” oraz eksperyment „Co zawiera woda z morza Bałtyckiego?”. Uczniowie sprawdzali, co pływa, a co tonie, korzystając z owoców i warzyw, uzasadniali swoje wnioski. Uczniowie klas VII i VIII skoncentrowali się na badaniu składu chemicznego wody z Bałty-

ku, w tym twardości, zawartości soli oraz prowadzili rozdział różnych substancji, takich jak piasek i bursztyny, znalezione w morskiej wodzie, wykorzystując metody chemiczne. Również podczas zajęć matematycznych dzieci miały okazję rozszyfrować zadania i łamigłówki związane z tematyką morską, co pozwoliło im zastosować umiejętności matematyczne w praktyce. Wyjątkowo kreatywne okazały się zajęcia plastyczne. Uczniowie, wykorzystując różne techniki, tworzyli witraże pejzaży morskich, co pobudziło ich wyobraźnię i pozwoliło wyrazić pasję artystyczną. Dodatkowo, na zajęciach z doradztwa zawodowego uczniowie mieli okazję dowiedzieć się o różnych zawodach związanych z morzem, dzięki temu poszerzyli swoje horyzonty i odkryli nowe zainteresowania, być może pomoże im to w planowaniu przyszłej ścieżki zawodowej. Projekt „Pomorskie Żagle Wiedzy” nie tylko umożliwił uczniom zgłębienie wiedzy na temat Morza Bałtyckiego, ale także zachęcił do współpracy, pobudził kreatywność i świadomość ekologiczną.

Istotnym elementem projektu edukacyjnego „Pomorskie Żagle Wiedzy” były emocjonujące warsztaty żeglarskie dla dzieci. Podczas tych zajęć uczniowie mieli okazję zgłębić tajniki kartografii, a pasjonaci żeglarstwa zapoznali ich z zagadnieniami map morskich. Praktyczne ćwiczenia obejmowały nanoszenie punktów na mapie morskiej oraz obliczanie odległości między nimi. Podczas tych czynności uczestnicy posługiwali się profesjonalnymi przyrządami kartograficznymi. Warsztaty nie ograniczały się tylko do teorii. Młodzież miała możliwość nauczenia się, jak wiązać węzły żeglarskie, mierzyć mile morskie na mapie i prawidłowo zakładać koło ratunkowe. Wszystkie te umiejętności okazały się nie tylko interesujące, ale również praktyczne w kontekście żeglowania i bezpieczeństwa na wodzie. Niezwykle istotnym aspektem

zając było omówienie zasad udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej na obiektach wodnych, co dało dzieciom podstawową wiedzę na temat zachowania się w przypadku nagłych sytuacji nad wodą. Warsztaty z radiokomunikacji były szczególnie atrakcyjne. Ich uczestnicy mogli prowadzić korespondencję na symulatorach radiowych.

Niewątpliwie najatrakcyjniejszym działaniem projektowym były praktyczne zajęcia na wodzie. Uczniowie zdobywali wiedzę i umiejętności z podstaw żeglarstwa. Dla większości z nich było to pierwsze spotkanie z tym fascynującym hobby, a projekt dał im wyjątkową możliwość zasmakowania żeglarskiej przygody. Grupa uczniów poznawała podstawy żeglarstwa na rzece Nogat, która malowniczo przepływa przez Malbork. Uczniowie z klas VIII mieli dodatkowo szansę doskonalić swoje umiejętności żeglarskie podczas „Błękitnej Szkoły” w Stacji Wodnej PTTK, Wdzydze. Wyjazd odbył się 5–6 października 2022 r. Podczas wyprawy uczestnicy zostali zakwaterowani w przytulnych domkach nad jeziorem. Po przyjeździe rozdzielono ich na dwie grupy. Jedna z nich rozpoczęła zajęcia teoretyczne związane z edukacją morską i żeglarską, a druga skupiła się na praktycznych zajęciach żeglarskich: pracach szkutniczych, ćwiczeniach na żaglówkach oraz nauce ratownictwa wodnego. Po zakończonych zajęciach wszyscy uczniowie byli pełni entuzjazmu i cieszyli się z nowo zdobytych umiejętności.

Dzieci uczestniczące w projekcie „Pomorskie Żagle Wiedzy”, wzięły również udział w interesujących wycieczkach edukacyjnych. 9 września 2022 r. klasy VI a i VII a udały się do Muzeum Emigracji w Gdyni. Przewodniczka serdecznie przywitała uczniów i wprowadziła ich do wielkiej srebrnej hali, która przypominała statek kosmiczny. Wewnątrz znajdowały się cztery monitory z podłączonymi słuchawkami, dzięki którym uczniowie mogli posłuchać historii emigrantów z Polski, którzy osiedlili się w różnych krajach Europy i na świecie. Następnie zwiedzili wystawę, przedstawiającą historię portu Gdynia na przestrzeni lat oraz obejrzelі ścianę z napisami miast, do których wyemigrowali Polacy, m.in. Londynu, Paryża i Nowego Jorku. Muzeum Emigracji w Gdyni jest pierwszą ekspozycją w kraju, która tak wszechstronnie opowiada historię emigracji z Polski na przestrzeni ostatnich 200 lat. Ekspozycja przybliżyła uczniom przeżycia ludzi opuszczających ojczyznę, ich nadzieje, obawy, a także przyczyny i skutki emigracji. Opowiedziała o ludziach wyruszających w nieznane, o przemianach cywilizacyjnych i gospodarczych, które ich spotkały, a także o polskich transatlantykach i legendzie Gdyni. Losy emigrantów to także historia wybitnych Polaków, znanych za granicą, a często zapomnianych w ojczyźnie oraz opowieść o Polonii – ludziach, którzy pielęgnują kulturę i tradycję swoich przodków. Wyprawa była dla uczestników fascynującą lekcją historii i niezapomnianym przeżyciem.

Innym ciekawym wydarzeniem, w ramach projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy”, była wycieczka klas V a i VII a do Muzeum Wisły w Tczewie, która odbyła się 16 września 2022 r. Uczniowie zwiedzili muzeum, gdzie mieli okazję poznać historię największej polskiej rzeki. Obejrzelі różnorodne ekspozycje i interaktywne makiety.

Na tablicach umieszczono ciekawostki oraz wiersze o rzece Wiśle. Szczególnie interesująca była ekspozycja, przedstawiająca zmiany zachodzące na rzece na przestrzeni wieków, a także eksponaty łodzi, dłubanek i inne przedmioty wydobyte z Wisły. Uczniowie zmierzili się też z zadaniem-krzyżówką związaną z wiedzą o Wiśle, którą z powodzeniem rozwiązali. Uczestnicy wycieczki odwiedzili także Centrum Konserwacji Statków, gdzie zapoznali się z typami łodzi z całego świata. Kolejną wycieczką, zrealizowaną w ramach przedsięwzięcia, była wrześniowa wyprawa uczniów klas Vb i Vc, udali się oni do Akwarium Gdyńskiego, gdzie zrealizowali zajęcia edukacyjne pt. „Poznajemy rekiny”. W Muzeum Oceanograficznym uczniowie odkrywali tajemnice podwodnego świata, obserwując ponad 1000 okazów morskich i wodno-łądowych z różnych regionów świata, m.in. z Afryki i Ameryki Północnej. Podczas zajęć dowiedzieli się o fascynującym życiu rekinów, ich przystosowaniu do życia w wodnym środowisku oraz intrygujących zachowaniach. Uczestniczyli także w zajęciach laboratoryjnych, gdzie pod mikroskopem obserwowali małe rekiny przechowywane w formalinie. Po zajęciach oceanograficznych dzieci spacerowały Gdyńskim Szlakiem Edukacyjnym.

Kolejnym wydarzeniem, zrealizowanym w ramach projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy”, była wycieczka do Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku, w której uczestniczyli uczniowie z klas Va, VIIIb i VIIIe.

W muzeum poznali różne aspekty tematyki morskiej, odwiedzili trzy wystawy: „Ludzie, statki, porty”, „Łodzie ludów świata” oraz „Zanurz się i poznaj tajemnice wraków z Bałtyku”. Najbardziej zainteresowała ich interaktywna wystawa, przedstawiająca budownictwo okrętowe,

technikę morską oraz archeologię podwodną. Uczniowie poznawali też tajniki sterowania modelami jednostek pływających i odbyli wirtualną podróż na dno oceanu. Wycieczka była niezwykle satysfakcjonująca, pozwoliła uczestnikom nie tylko dobrze się bawić, ale również poszerzyć swoją wiedzę z tematyki morskiej.

Ósmoklasiści wybrali się również na wycieczkę do Stoczni w Gdyni. Zwiedzili tam m.in. Statek – Muzeum „Dar Pomorza”. Weszli na główny pokład i poznali wnętrza statku oraz warunki życia i pracy polskich marynarzy i kadry oficerskiej. Na zakończenie odbyli rejs po zatoce, podziwiając Port Gdynia, Port Marynarki Wojennej i Stocznnię Marynarki Wojennej.

Wszystkie wyjazdy, które odbyły się w ramach projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne”, dostarczyły uczestnikom niezapomnianych przeżyć i niewątpliwie przyczyniły się do wzrostu wiedzy na temat Morza Bałtyckiego i jego znaczenia w kontekście historii.

Udział w projekcie dał też możliwość nauczycielom naszej szkoły aktywnie uczestniczyć w specjalnym szkoleniu. Wydarzenie skupiało się na metodach związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi (TIK) i ich zastosowaniu w edukacji. Jednym z ważnych tematów poruszanych podczas szkolenia było wykorzystanie TIK w kontekście edukacji morskiej. W ramach szkolenia nauczyciele poznali innowacyjne programy edukacyjne, które doskonale współgrają z tematyką żeglarstwa i szeroko pojętą edukacją morską. Platformy internetowe oferują szereg interaktywnych materiałów, które pozwalają uczniom zgłębić wiedzę na temat różnych aspektów morskiej historii, geografii czy technologii. Dodatkowo dwóch nauczycieli z naszej szkoły, podjęło inicja-

tywę wzięcia udziału w specjalnym szkoleniu związanym z tematyką żeglarską. Głównym celem tego szkolenia było przygotowanie nauczycieli do prowadzenia praktycznych zajęć żeglarskich.

Zwieńczeniem działań w ramach projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy” był udział w niezwyklej Pikniku Żeglarskim, zorganizowanym 1 czerwca 2023 r., na obszarze kąpieliska miejskiego w Malborku. W wydarzeniu tym uczestniczyło aż 311 dzieci z malborskich szkół podstawowych, w tym także uczniowie naszej szkoły, biorący udział w projekcie. Piknik Żeglarski był pełen atrakcji, które cieszyły się ogromnym zainteresowaniem dzieci. Uczniowie mogli skorzystać z różnorodnych aktywności, związanych tematycznie z żeglarstwem. Na miejscu czekały na nich m.in. symulator żeglarstwa, gdzie mogli przenieść się na pokład statku i poczuć się jak prawdziwi żeglarze. Odbyły się też warsztaty żeglarskie, które pozwoliły dzieciom na sprawdzenie i przećwiczenie w sposób praktyczny wcześniej zdobytych umiejętności żeglarskich. Dla najmłodszych uczestników przygotowano tematycznie morskie, dmuchane atrakcje, które dostarczyły mnóstwo radości i zabawy. Nie zabrakło także fotobudki z pirackimi akcesoriami, dzięki której dzieci mogły upamiętnić wspańne chwile i udział w projekcie na fotografiach. Podczas warsztatów plastycznych uczestnicy pikniku wykazali się kreatywnością, tworząc unikatowe prace o tematyce morsko-żeglarskiej. Organizacja Pikniku Żeglarskiego na obszarze kąpieliska miejskiego w Malborku okazała się ogromnym sukcesem. Dzieci mogły poznać fascynujący świat żeglarstwa, rozwijając jednocześnie swoje zainteresowania morskie. Wydarzenie to przyczyniło się do budowania więzi między uczestnikami projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy” oraz umożliwiło im wspólne czerpanie radości z nauki i aktywności na wodzie.

Projekt „Pomorskie Żagle Wiedzy – kompleksowe wsparcie szkół w zakresie edukacji morskiej na terenie miasta Malborka” okazał się nie

tylko niezwykle interesującą inicjatywą, ale także skutecznym narzędziem w rozwijaniu wiedzy i pasji morskich wśród uczniów. Edukacja morska ma kluczowe znaczenie dla otwierania przed nimi nowych horyzontów i poznania tajemnic morza i oceanów. W ramach tego projektu, dzieci mogły uczestniczyć w różnorodnych zajęciach, warsztatach, wybieżkach edukacyjnych i spotkaniach z pasjonatami żeglarstwa. Zajęcia obejmowały tematykę różnych przedmiotów, łączyła je wspólna tematyka morska, co pozwoliło na szeroki i kompleksowy rozwój wiedzy o Morzu Bałtyckim. Dzieci zdobyły nie tylko teoretyczną wiedzę, ale również uczyły się praktycznych umiejętności związanych z żeglowaniem, pracą na mapach morskich czy pierwszą pomocą przedmedyczną.

To połączenie interdyscyplinarne wzbogaciło doświadczenie edukacyjne uczestników i rozbudziło ich ciekawość świata morskiego. Młode osoby uczestniczyły w emocjonujących warsztatach żeglarskich, dzięki czemu zdobyły podstawy umiejętności żeglarskich oraz nauczyły się zachowań i umiejętności niezbędnych na wodzie. Piknik Żeglarski, który odbył się na obszarze kąpieliska miejskiego w Malborku, dostarczył dzieciom mnóstwa radości i wrażeń, a także umożliwił im bliższe poznanie świata żeglarstwa. Podczas szkolenia, związanego z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, nauczyciele poznali nowe narzędzia i techniki pracy, które mogą zrewolucjonizować proces nauczania w szkole. Wykorzystanie TIK w edukacji pozwoli na bardziej interaktywne i atrakcyjne przekazywanie wiedzy, angażując uczniów za pomocą różnorodnych multimediów.

Podsumowując, projekt „Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne” przyniósł wiele korzyści w rozwoju edukacji morskiej wśród uczniów. Dzieci zyskały nową wiedzę, umiejętności oraz rozwijały morskie i żeglarskie pasje. Dzięki zaangażowaniu nauczycieli i wsparciu lokalnych instytucji, projekt okazał się inspirującym doświadczeniem edukacyjnym. Rekomendujemy kontynuowanie i rozszerzenie tego typu inicjatyw, aby rozwijać aktywności morsko-żeglarskie wśród dzieci oraz propagować edukację morską, jako cenny element podstaw programowych różnych przedmiotów. Edukacja morska otwiera przed uczniami fascynujący świat, który inspiruje i kształtuje ich świadomość ekologiczną, współpracę oraz kreatywność, uczy konsekwencji, wytrwałości i współpracy. Projekt „Pomorskie Żagle Wiedzy” udowodnił, że nauka może być przyjemna i angażująca, a wiedza zdobywana w praktyce wzbogaca doświadczenia uczniów. Zatem warto dążyć do dalszego rozwijania tego typu innowacyjnych i wszechstronnych programów edukacyjnych, które poszerzają horyzonty najmłodszych i rozbudzają w nich miłość do morza i żeglarstwa oraz kształtują tożsamość regionalną młodych Pomorzan.

Agata Rojek

nauczycielka geografii w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 w Malborku

Gabriela Troczyńska

Usteckie żagle wiedzy

Szkoła Podstawowa nr 2 w Ustce to szkoła z tradycjami żeglarsko-morskimi. Nie ma się co dziwić, gdyż nad Bałtykiem i z patronem komandorem Bolesławem Romanowskim nie mogło być inaczej. Obecnie kończymy kolejny projekt z zakresu edukacji morskiej: „Poszerzamy horyzonty wiedzy – kształtowanie kompetencji kluczowych poprzez edukację morską i żeglarską uczniów szkół podstawowych w gminie miasto Ustka, gminie Miastko i gminie Ustka w ramach realizacji przedsięwzięcia strategicznego «Pomorskie Żagle Wiedzy»”.

Beneficjentem projektu jest gmina miasto Ustka, a partnerami są: Stowarzyszenie ProSport, gmina Miastko, gmina Ustka. W gminie miasto Ustka w projekcie, oprócz naszej szkoły, uczestniczyły: Szkoła Podstawowa nr 1 im. kpt. Leonida Teligi w Ustce oraz Szkoła Podstawowa nr 3 im. gen. Mariusza Zaruskiego w Ustce. Głównym celem tego dwuletniego przedsięwzięcia było wsparcie w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych 120 uczniów z niesprecyzowanymi predyspozycjami zawodowymi z ośmiu szkół oraz doskonalenie zawodowe 20 nauczycieli w zakresie edukacji morsko-żeglarskiej w teorii i praktyce oraz pracy metodą projektu edukacyjnego.

W pierwszym roku realizacji projektu rozpoczęliśmy doskonalenie zawodowe nauczycieli, w tym szkolenie z pracy metodą projektu oraz kursy żeglarskie i motorowodne. Od 23 kwietnia do 5 czerwca 2022 r., w każdy weekend, odbywało się szkolenie żeglarskie, w którym uczestniczyło 20 nauczycieli z miasta Ustki, gminy Ustki i gminy Miastko. Przez 80 godzin uczestnicy kursu szkolili umiejętności żeglarskie na żagłówkach typu slup (2 żagle) na Jeziorze Bobięcińskim. Z SP nr 2

w Ustce tego niełatwego zadania szkoleniowego podjęli się: Aldona Feszler, Gabriela Troczyńska i Marek Owsński. Nie było to łatwe zadanie, ale doskonała atmosfera i zdobywanie nowych, praktycznych umiejętności wynagradzało wszystkie trudy kursu. Była to prawdziwa, żeglarska przygoda, a zdobyta wiedza i umiejętności żeglarskie przydadzą się podczas praktycznego szkolenia uczniów. Jesienią 2022 r. nauczyciele uczestniczyli również w 15-godzinny praktycznym szkoleniu motorowodnym i po zdaniem egzaminie

teoretycznym i praktycznym uzyskali Patent Sternika Motorowodnego. Całe przedsięwzięcie odbywało się w usteckim porcie: w siedzibie Alpha Team i na wodach kanału portowego. Uzyskane uprawnienia pozwolą pedagogom na zabezpieczanie motorowodne szkoleń żeglarskich dzieci. 19 października 2022 r. odbyły się teoretyczne szkolenia nauczycieli, przygotowujące do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych metodą projektu edukacyjnego z wykorzystaniem TIK, a w listopadzie 2022 r. nauczyciele uczestniczyli w szkoleniu pn. „Interdyscyplinarne zabawy nawigacyjne na mapach morskich”.

W ramach kolejnego zadania projektowego – doradztwa zawodowego dla uczniów i promocji zawodów związanych z nadmorskim położeniem regionu – 19 października 2022 r. odbyła się wizyta studyjna w Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce. Grupa uczniów obejrzała sale wykładowe CSMW, w tym: salę szkolno-treningową do symulacji pracy maszyn, urządzeń i systemów siłowni okrętowej oraz pomieszczenie z symulatorem stacji radiolokacyjnej. Młodzież miała okazję uczestniczyć w pokazie działania systemu szkolno-treningowego broni strzeleckiej „Śnieżnik”. Uczestnicy wizyty studyjnej odwiedzili też

Salę Tradycji Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej im. Wiceadmirała Józefa Unruga, gdzie na ścianie głównej sali została umieszczona mapa polskiego wybrzeża z zaznaczonymi bazami morskimi i lotniczymi. Najciekawszymi eksponatami były: pocisk raketowy kalibru 140 mm, dzwon z ORP „Warta”, repliki dzwonów z ORP „Jastrząb” i z ORP „Dzik” – 1958, mina kotwiczna przeciwdesantowa oraz koło ratunkowe z ORP „Błyskawica”.

Następnym działaniem projektowym były wyjazdy edukacyjne. Odbłyły się m.in. warsztaty w siedzibie Słowińskiej Grupy Rybackiej w Przewłocze, gdzie grupa uczniów uczestniczyła w miniwykładzie na temat „Darów Morza Bałtyckiego”. Brała udział w doświadczeniach związanych z zatapialnością bursztynu w słodkiej i zasolonej wodzie. Uczniowie szukali bursztynu w piasku z wykorzystaniem światła ultrafioletowego oraz obserwowali, jak zachowuje się bursztyn i kamień podczas oddziaływania wysokich temperatur (spalania). Był też czas na zabawę i inwencję twórczą. Z przedmiotów wyłowionych z morza i papierniczo-zdobniczych dzieci konstruowały żagłówki. Instruktorzy Słowińskiej Grupy Rybackiej w sposób niezwykle ciekawy i profesjonalny przeprowadziły te zajęcia. Uczniowie uczestniczyli również w zajęciach, które odbywały się wzdłuż linii

brzegowej portu. Poznali zawody ludzi tam pracujących i realizowane przedsięwzięcia. Dużą atrakcją było zwiedzanie KONTROLERA 23 i poznanie realizowanych przez niego zadań.

W drugim roku realizacji projektu zaczęliśmy przygotowania do praktycznego szkolenia żeglarskiego dzieci. W sali gimnastycznej, przez cztery tygodnie, w listopadzie i grudniu 2022 r. prowadzone były zajęcia na symulatorze żeglarskim. Jest to urządzenie pozwalające na naukę żeglowania na lądzie, a więc dające szanse trenowania przez cały rok, bez względu na warunki pogodowe. Przymocowana do urządzenia ża-

glówka – w tym przypadku Optimist – reaguje na każdy ruch sterem, wiernie oddając zachowanie żaglówki na wodzie. Odtworzenie sytuacji, do złudzenia przypominającej rzeczywiste warunki żeglowania, możliwe jest dzięki zastosowaniu specjalnych siłowników, o odpowiedniej wielkości, wentylator sprawia, że symulowany jest też powiew wiatru. Symulator przydaje się na każdym etapie nauki żeglowania – od trudnych początków, po niu-

anse techniczne i korektę błędów w późniejszych etapach szkolenia. Rozpoczynając przygodę z żeglarstwem wielu początkujących może doświadczyć negatywnych przeżyć, np. strachu przed wodą, trudności w opanowaniu techniki, czy zrozumieniu zasad żeglowania. Sailingmarker pozwala nie tylko przełamać lęk przed żeglowaniem, pokazując, jak w rzeczywistości wygląda ten sport, ale przede wszystkim daje szanse na przygotowanie się na brzegu do praktycznego i bezpiecznego pływania na akwenach.

Od lutego do marca 2023 r. Beata Zduniak – nauczycielka matematyki – prowadziła w ramach zajęć pozalekcyjnych warsztaty tematyczne, w trakcie których uczniowie poznawali podstawy nawigacji na mapach morskich, uczyły się wykorzystania przyborów nawigacyjnych, wyznaczania pozycji jednostki pływającej na mapie oraz wytyczania kursów, rozwiązywały zadania nawigacyjne i wypełniały dziennik pokładowy uzyskanymi wyliczeniami nawigacyjnymi. Dzieci metodą projektu przygotowywały się do VIII Pomorskiego Konkursu o Tytuł Mistrza Nawigacji. Maja Sztydloch z klasy VIII fms otrzymała w tym konkursie wyróżnienie i 7 czerwca w Białym Spichlerzu, w Słupsku, odebrała nagrodę. Laureatka popłynie w rejs po Zatoce Gdańskiej. Organizatorem rejsu jest Polski Związek Żeglarski.

W marcu 2023 r. Hanna Kostrzewska – nauczycielka geografii, Grażyna Malczewska – nauczycielka chemii i Joanna Tuziak – nauczycielka fizyki, rozpoczęły wspólny projekt, realizowany na zajęciach pozalekcyjnych. Metoda projektu edukacyjnego jest idealnym sposobem na indywidualizowane nauczanie, co zapewnia utrzymanie dobrego tempa

pracy uczniów oraz z reguły wyższe wyniki dydaktyczne w zakresie przyrostu, operatywności i trwałości wiedzy. Na początku pracy uczniowie stosowali narzędzia TIK. Poznali jednostki wykorzystywane w nawigacji i przeliczali je na jednostki układu SI. Wymieniali rodzaje wody, poznali budowę cząsteczki wody oraz jej właściwości. Przeanalizowali także obieg wody w przyrodzie. Zapoznali się z florą i fauną Bałtyku oraz obserwowali za pomocą kamer online fokaria w Helu (kamera online: <https://fokarium.ug.edu.pl/foki/foki-z-helu/fokarium-na-zywo/>).

Także w marcu 2023 r. w ramach projektu „Poszerzamy Horyzonty Wiedzy” dzieci z usteckich szkół podstawowych uczestniczyły w szkoleniu na temat „Bezpieczeństwo nad wodą”. Wykład odbył się w Szkole Podstawowej nr 1 w Ustce. Ratownik w bardzo przystępny sposób zaprezentował sprzęt, stosowany do ratowania tonących. Uczestnicy szkolenia mogli w praktyce zastosować wiedzę na temat tego, jak udzielić doraźnej pomocy przedmedycznej poszkodowanemu przed dotarciem zespołu medycznego.

W połowie kwietnia 2023 r. zaczęła się dla uczniów prawdziwa przygoda żeglarska. Młodzież brała udział w praktycznym szkoleniu żeglarskim w Bazie Turystycznej w Bobiecinie koło Miastka. Młodzi żeglarze

pływali pod okiem instruktorów na słupach – dwużagłowcach. Mieli do dyspozycji pięć Marinerów i jedną Omegę. Zaczęli szkolenie od przygotowania żaglóWKi do wyjścia na wodę i nauki wiązania węzłów. Przez trzy dni spędzili 12 godzin na wodzie, ucząc się manewrowania na otwartym akwenie. Dowiedzieli się, co to: ostrzenie i odpadanie, zwrot przez sztag, zwrot przez rufę, dryf, odejście od pomostu i podejście do pomostu, podejście do człowieka za burtą. Przeprawili się na Jezioro Bobięcińskie Wielkie, gdzie poczuli, co to znaczy złapać wiatr w żagle. Wieczorem, przy ognisku, śpiewali szanty i pieśni żeglarskie. Następnym etapem szkolenia praktycznego dzieci było pływanie na żaglach i na silniku w porcie uestckim i na przyportowym akwenie Morza Bałtyckiego. Dzieci z grupy projektowej odbywały szkolenie żeglarskie pod okiem instruktorów z Klubu Żeglarskiego „ProSport”. Po przypomnieniu podstawowych zasadach bezpieczeństwa na wodzie, dzieci w dwóch grupach rotacyjnie ćwiczyły manewry jachtem typu Bawaria 38 Cruiser o nazwie „Matbet Słupsk”. Z kolei na motorówce uczyły się, jak podchodzić do człowieka za burtą, rzucać rzutką i kołem ratunkowym. Odbył się też rejs jachtem „Gryfita” z kapitanem Antonim Pietrzakiem. Następnie dzieci uczyły się pływać pod żaglami na jachcie „Matbet” oraz na jednoosobowych Optimistach i Skiffach. Kontynuowały pływanie na małych jednostkach i odbyły krótki rejs „Matbetem”. Każdy uczestnik mógł się przekonać, czy żeglarstwo jest pasją, którą warto będzie kontynuować po zakończeniu projektu.

Drugim etapem praktycznego kształtowania kompetencji kluczowych dzieci były majowe zajęcia w terenie. Uczniowie wyznaczali szybkość nurtu wody w Słupi oraz mierzyli szybkość wiatru. Oglądali w powiększeniu własnoręcznie złapane okazy fauny i rozpoznawali gatunki roślin, rosnących wzdłuż trasy nadmorskiego przemarszu. Pobierali próbki wody ze Słupi, kanału portowego i morza.

W ramach doradztwa zawodowego dla uczniów oraz promocji zawodów związanych z nadmorskim położeniem regionu w maju uczestnicy projektu „Poszerzamy Horyzonty Wiedzy” odbyli wizytę w Stacji Ratownictwa Morskiego w Ustce. Poznali wyposażenie służące do ratownictwa chemicznego, a także obejrzelili łódź i pojazd ratunkowy.

Zwiedzili duży statek ratunkowy „Orkan”. Zapoznali się ze sprzętem medycznym, który jest używany podczas akcji ratunkowych. Odbyli również podstawowy kurs udzielania pierwszej pomocy. Pracownicy stacji otworzyli zaplecze placówki, dzięki czemu uczniowie mogli poznać jej tajemnice. Ponadto w bardzo ciekawy oraz przystępny sposób przedstawili swoją pracę i opowiedzieli wiele ciekawostek.

Ostatnim spotkaniem grupy projektowej były zajęcia laboratoryjne. Ich uczestnicy badali

własności fizyczne i chemiczne wcześniej pobranych ze Słupi, morza i kanału portowego próbek. Wyznaczali gęstość, wyporność, poprzez doświadczenie obserwowali napięcie powierzchniowe wody. Określali poziom azotanów, azotynów, fosforanów oraz pH. Oglądali pobrane próbki wody pod mikroskopem, dzięki czemu mogli podziwiać żyjące w nich organizmy.

Kolejnym zadaniem projektowym były zajęcia „English in the sea language”, prowadzone przez Marzenę Markowicz, w których brały

udział dzieci z naszej szkoły. Uczestnicy spotkań zaznajamiali się z terminologią żeglarską w języku angielskim: poznali budowę jachtu, odkrywali bardzo trudną terminologię angielską, odkodowując zaszyfrowane wiadomości. Wśród różnych szyfrów znalazł się również – wykorzystywany w urządzeniach radionawiga-

cyjnych – alfabet Morse’a. Drugie zajęcia dotyczyły pogody. Uczniowie przypomnieli sobie słownictwo związane ze zjawiskami meteorologicznymi, poznali kilka nazw na określenie mgły, dowiedzieli się, jakie przyrządy meteorologiczne można znaleźć na jachcie i zaznajomili się ze skalą Beauforta. Każdy z uczestników mógł zmierzyć prędkość wiatru dzięki anemometrowi. Ostatnie spotkanie dotyczyło bezpieczeństwa na wodzie. Młodzi żeglarze poznali angielskie słownictwo i procedury związane z wzywaniem pomocy. Efektem tych działań było wykonanie dwóch gier planszowych.

Ostatnim działaniem projektu był letni obóz żeglarski dla dziewięciu osób z każdej uczestniczącej w projekcie szkoły. Była to nagroda dla tych, którzy najaktywniej brali udział w dwuletnich działaniach.

Podsumowując wszystkie zrealizowane działania, trzeba przyznać, że projekt wymagał sporo nakładu pracy, czasu i inwencji twórczej od nauczycieli i dzieci, ale korzyści są nie do przecenienia. Nauczyciele niewątpliwie podnieśli swoje kwalifikacje zawodowe poprzez szkolenia. Dzięki zakupowi środków i pomocy dydaktycznych zajęcia prowadzone były na najwyższym poziomie i były atrakcyjne dla słuchaczy. Nie można uczyć nawigacji bez map, przenośnika i trójkąta nawigacyjnego.

Łatwiej zrozumieć chemię samodzielnie badając odczynnikami skład czy odczyn wody. Nie zrozumiesz pojęcia gęstości wody z fizyki nie mając areometru o odpowiednim zakresie. Łatwiej jest też przyswoić trudne słownictwo morskie z angielskiego mając ilustrowany, żeglarski słownik. Mieszkamy nad Bałtykiem i nie wyobrażam sobie, by dzieci opuszczając szkołę podstawową były nieświadome, jakie są zawody związane z morzem oraz jak można przyjemnie i bezpiecznie spędzać czas pod żaglami. Płyniemy dalej pełną parą! Cała naprzód!

Gabriela Troczyńska

nauczycielka wychowania fizycznego
w Szkole Podstawowej nr 2 w Uście

Sylvia Cimiengo

Gdynia pod żaglami wiedzy

Szkoła Podstawowa nr 51 w Gdyni obchodziła w tym roku jubileusz 60-lecia. Uroczystość odbyła się w żeglarskiej scenografii, trzech żaglówek optymistów. Żagle każdej z nich, zdobiło logo-tarcza szkoły, zmieniające się wraz z przekształcaniem ze Szkoły Podstawowej w Gimnazjum. Był to doskonały czas do wspomnień i zaprezentowania naszych osiągnięć również z dziedziny morskiej.

Wiele działań jakie w ostatnim czasie podejmowaliśmy w zakresie edukacji morsko-żeglarskiej, możliwe były do wykonania dzięki współdziałaniu z Pomorskim Związkiem Żeglarskim, z którym placówka współpracuje od wielu lat. Głównym naszym morsko-żeglarskim przedsięwzięciem była, w ostatnich dwóch latach, realizacja projektu pn. „Pomorskie Żagle Wiedzy – Gdynia”, którego celem było, podniesienie jakości pracy szkoły poprzez realizację działań dotyczących edukacji morskiej i żeglarskiej oraz wykorzystanie ich w procesie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów, promowanie i upowszechnianie zawodów związanych z morzem oraz wzorców aktywnego spędzania czasu.

Uczestniczący w projekcie uczniowie w ciągu roku szkolnego wiele czasu spędzili na Zatoce Gdańskiej, pływając na jachtach 20/20, doskonalić swoje umiejętności, jak również po zakończeniu roku szkolnego, podczas letnich półkolonii w Gdyni i na obozie żeglarskim w Złotej Dolinie. Dzieci uczyły się współpracy na jachcie, czytania sygnałów o zagrożeniach płynących ze środowiska zewnętrznego. Poznały budowę jachtu i stosowne nazewnictwo oraz etapy przygotowania jachtu do wypłynięcia, taklowania, obsługi stanowisk manewrowych, podstawowych komend żeglarskich i manewrów na jachcie.

Szereg zajęć, które przygotowały uczniów do wyjścia na wodę odbyło się w Pomorskiej Szkole Żeglarstwa i Edukacji Morskiej. Ćwiczenia na symulatorze żeglarskim dały możliwość trenowania technik sterowania i balansowania. Żeglarskie lekcje odbywały się tam również w nowoczesnej pracowni nawigacji i kartografii oraz pracowni radiokomunikacji morskiej. Zgłębiając tajniki pracowni bezpieczeństwa i asekuracji, dzieci poznały elektroniczne środki wzywania pomocy, np. boje EPIRB czy AIS, PLB. Dużą atrakcją było zakładanie mokrych i suchych skafandrów ratunkowych, kamizelek asekuracyjnych oraz wsiadanie do tratwy ratunkowej.

Zorganizowana została wycieczka edukacyjna na Hel. Uczniowie odwiedzili Fokarium Stacji Morskiej Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego i wzięli udział w przygotowanych tam zajęciach oraz odwiedzili rezerwat Helskie Wydmy – przeszli tamtejszą ścieżką edukacyjną.

Atrakcyjne dla dzieci były również zajęcia edukacyjne, przygotowane w ramach PŻW przez Akwarium Gdynia. Odkondu się 15 spotkań, podczas których uczniowie zdobywali wiedzę m.in. dotyczącą Morza Bałtyckiego, jego powstania, zagrożeń, geologii, mieszkańców. Zajęcia w większości były prowadzone w formie ćwiczeń w kilku pracowniach Akwarium oraz podczas zajęć w terenie.

W szkole odkonywały się zajęcia w ramach koła zainteresowań o tematyce morskiej i żeglarskiej. Uczniowie korzystali też ze spotkań indywidualnego doradztwa zawodowego i prelekcji o specyfice pracy na morzu.

W ramach projektu PŻW nie zapomniano również o nauczycielach. Przygotowano dla nich zajęcia pn. „Interdyscyplinarne zabawy nawigacyjne na mapie morskiej”, na których nauczyciele doskonalili kompetencje w zakresie nauczania elementów nawigacji w połączeniu z treściami z matematyki i nauk przyrodniczych. Bardzo ciekawy był również cykl spotkań, dotyczący prowadzenia szkolnych kół zainteresowań, na których doskonalono warsztat wykorzystania narzędzi multimedialnych podczas prowadzenia szkolnych kół zainteresowań z zakresu edukacji morskiej i żeglarskiej. Nauczyciele poszerzali również swoją wiedzę na zajęciach na temat „Efektywnego wykorzystania tablic multimedialnych w nauczaniu biologii, chemii, fizyki i matematyki z zakresu edukacji morskiej i żeglarskiej”, co pozwoliło ukształtować i wzmocnić ich kompetencje cyfrowe. W ramach sieci współpracy i samokształcenia nauczyciele mogli wymienić się doświadczeniem, zaprezentować dobre praktyki, podzielić się pomysłami i wdrażanymi rozwiązaniami dotyczącymi projektu. Można było również skorzystać z kursu żeglarskiego i uzyskać Patent Żeglarza Jachtowego oraz Motorowodnego.

Nasza szkoła od kilku lat uczestniczy również w PPEM. W październiku 2022 r. dołączyliśmy do grona certyfikowanych szkół województwa pomorskiego. Podczas Konferencji „Dobre praktyki w kształtowaniu kompetencji kluczowych poprzez edukację morską” w Cedrach Wiel-

kich, dyrektorka SP nr 51 w Gdyni – Danuta Maliszewska oraz koordynatorka programu edukacji morskiej SP nr 51 – Sylwia Cimiengo odebrały z rąk wicemarszałka województwa pomorskiego Józefa Sarnowskiego przyznany przez Zespół ds. Edukacji Morskiej Pomorskiej Rady Oświatowej Certyfikat Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej. Dodatkowo Sylwia Cimiengo – nauczycielka Oddziału Przedszkolnego SP nr 51 w Gdyni otrzymała również nagrodę za zajęcie II miejsca w konkursie dla nauczycieli za scenariusz zajęć o tematyce morskiej „Zajęcia na fali”.

Uzyskanie certyfikatu jeszcze bardziej zachęciło nas do poszerzenia działań o tematyce morskiej. 28 października 2022 r. miało miejsce ważne wydarzenie w życiu każdego ucznia. Nasi pierwszoklasiści złożyli ślubowanie w wyjątkowym miejscu – na legendarnym niszczycielu ORP „Błyskawica”. Wydarzenie to dało początek wielu działaniom morskim na cały rok szkolny.

Dzięki wsparciu finansowemu Rady Dzielnicy Kamienna Góra nasi uczniowie mogli uczestniczyć w zajęciach na wodzie, organizowanych we współpracy z Pomorskim Związkiem Żeglarskim. Zajęcia odbywały się cyklicznie, a uczestniczyły w nich trzy klasy, w tym najmłodsze dzieci szkoły tj. oddział przedszkolny. Rejs po Zatoce Gdańskiej był również główną nagrodą II edycji regionalnego konkursu plastycznego „Już od dawna o tym marzę, żeby dzielnym być żeglarzem”. Zorganizowaliśmy go wspólnie z PZŻ.

W ciągu całego roku szkolnego dzieci uczestniczyły w wielu wycieczkach, poszerzających wiedzę morską oraz poznawały nasz region. Odwiedziliśmy m.in.:

- Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku, gdzie dzieci wzięły udział w zajęciach edukacyjnych „Eko-port” oraz zdobywały wiedzę podczas zajęć w sali interaktywnej;
- Muzeum Emigracji, gdzie pod okiem przewodniczki Danuty Ślipy, poznały historię naszego miasta i odbyły wraz z rodziną Państwa Sikorów wspomnieniową „podróż do Ameryki”;
- Festiwal Nauki Explory w PPNT w Gdyni;
- Uniwersytet Morski w Gdyni – gdzie uczestniczyły w zajęciach i zwiedzały Muzeum Uniwersytetu;

- Statek – Muzeum „Dar Pomorza”;
- Kiełpino, gdzie poznały kaszubskie tradycje i instrumenty;
- Muzeum Miasta Gdyni;
- Sea Park w Sarbsku.

W 2023 r. nasza szkoła otrzymała certyfikat oraz tytuł „Aktywni Błękitni – szkoła przyjazna wodzie”. Celem programu było rozwijanie w społeczeństwie postaw ekologicznych, umiejętności i nawyków racjonalnego korzystania z zasobów wodnych, wyposażenie uczniów w podstawową wiedzę z zakresu środowiska wodnego i jego ochrony. Do najważniejszych działań szkoły, dotyczących programu, należało zorganizowanie przez nauczycielki naszej szkoły – Ewę Mieziątko-Pieper i Alicję Wodecką, we współpracy z Państwowym Gospodarstwem Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Oddział w Gdańsku, Stacji Morskiej Instytutu Oceanografii UG oraz Fundacji Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego – Ogólnopolskiego Interdyscyplinarnego Konkursu (wiedzy, literackiego i plastycznego) dla Uczniów Szkół Podstawowych i Średnich „WODA TO ŻYCIE”. Do rywalizacji przystąpiło dziewięć szkół podstawowych i trzy szkoły średnie z terenu całej Polski. Podsumowanie konkursu miało miejsce w naszej szkole 5 czerwca w Dniu Światowego Dnia Ochrony Środowiska ustanowionego przez ONZ.

Uczniowie naszej szkoły wzięli również udział w konkursie z okazji Światowego Dnia Wody pt. „Wodne afisze – Aktywni Błękitni przyspieszają w dbałości o wodę”, zorganizowanym przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku. Zadanie konkursowe polegało na wykonaniu

plakatu, który zachęca do dobrych praktyk: oszczędzania, retencjonowania wody i dbania o jej czystość w środowisku. Zorganizowana została też wizyta w zakładzie zagospodarowania odpadów w „Eko Dolinie” w Łęczycach. Uczniom towarzyszyło motto, że „odpowiedzialność ekologiczna mieszkańców i nowoczesne technologie dziś, to warunek czystego środowiska jutro”. Uczestnicy wyjazdu dowiedzieli się, czym zajmuje się zakład, jaka jest jego historia, poszerzyli swoją wiedzę na temat segregacji odpadów i recyklingu.

Do naszej szkoły przyjechały edukatorki z Instytutu Oceanografii UG, Stacji Morskiej w Helu. Tematyka warsztatów dotyczyła bioróżnorodności Bałtyku, życia fok oraz fizjologii nurkowania ssaków morskich. Uczniowie chętnie uczestniczyli w doświadczeniach, które były przeprowadzone w trakcie zajęć. Niektórzy odważyli się „przeistoczyć w foki” – zanurzyli całą twarz w wodzie, mając jednocześnie wykonywane pomiary pulsu.

Z okazji obchodzonego 25 września Światowego Dnia Rzek we wszystkich klasach 0–III odbyły się warsztaty. Zajęcia były prowadzone przez edukatorów ze Straży Miejskiej w Gdyni. Dzieci dowiedziały się o znaczeniu rzek oraz ich ochronie. Edukatorzy opowiedzieli też o gdyńskiej rzece Kaczej, bezpieczeństwie nad wodami i prawidłowych postawach ekologicznych.

Na murku, obok dolnego boiska, odbyło się wielkie malowanie. Powstał Eko-mural o tematyce morskiej wykonany przez chętne dzieci, nauczycieli oraz dyrekcję szkoły. Eko-mural został namalowany farbą oczyszczającą powietrze z technologią fotokatalityczną CristalACTiV, która jest przyjazna dla środowiska. Powierzchnia, na którą nałożymy farbę staje się aktywną tarczą ochronną. Wystarczy niewielka ilość słońca (promieniowanie UV-A), by aktywować zawarty w farbie fotokatalizator – nanodwutlenek tytanu TiO_2 . Tak uruchamia się, skomplikowana dla człowieka i dla środowiska, przyjazna reakcja chemiczna, w wyniku której szkodliwe zanieczyszczenia powietrza (np. takie jak tlenek azotu NOx), są przekształcane w mniej szkodliwe substancje.

Podsumowanie całego programu „Aktywni Błękitni”, miało miejsce na sopockiej plaży, gdzie uczniowie naszej szkoły obejrzeni pokaz ratownictwa wodnego oraz przypomnieli sobie zasady udzielania pierwszej

pomocy. Były wywiady, konkursy z nagrodami i dobra zabawa. O bezpieczeństwie na wodzie dużo dowiedzieliśmy się również, uczestnicząc w pikniku „Bezpieczne wakacje, bezpieczeństwo nad wodą”, zorganizowanym na plaży w Gdyni.

Nasze nadmorskie miasto – Gdynia, uczniowie uwiecznili na zdjęciach, biorąc udział w szkolnym konkursie fotograficznym „Gdynia jest piękna”. Wykonane zdjęcia reprezentowały wysoki poziom artystyczny.

W SP nr 51 w Gdyni prężnie działa Szkolne Koło PTTK, które co miesiąc organizuje dla uczniów i rodziców rajdy, których uczestnicy poznają regionalne dziedzictwo. Uczniowie i rodzice wędrowali m.in. po środkowej części Półwyspu Helskiego na odcinku Chałupy – Jastarnia, odwiedzając tam wioski, rezerваты, oglądając pozostałe po II wojnie światowej pamiątki oraz plaże, leżące po obu stronach Kaszubskiej Kosy. Zajrzeli do uroczyska Każa, przeszli ścieżką przyrodniczą Torfowe Kłyle, weszli na górę Libek – najwyższą wydnię w gminie Jastarnia. Wędrowali śladami Tadeusza Wendy, Eugeniusza Kwiatkowskiego i wielu innych, ważnych dla Gdyni postaci. Odkryli tajemnice najstarszej ulicy Gdyni – Starowiejskiej, odnaleźli rybackie chaty z XIX wieku oraz zwiedzili Szlak Murali w Morskim Śródmieściu. W Święto Trzech Króli członkowie Szkolnego Koła PTTK przeszli przez wzniesienia trzech gdyńskich dzielnic: Kamiennej Góry, Wzgórza Św. Maksymiliana i Działek Leśnych. Poznali kolejne ciekawe miejsca Gdyni, ich historię oraz odkryli wiele niezwykłych tajemnic. 11 listopada przeszli 11 kilometrów uliczkami, wśród najważniejszych zabytków Starego Miasta, Głównego Miasta, Starego Przedmieścia i Biskupiej Górki w Gdańsku, wspólnie świętując Niepodległość. Grupa odbyła też rajd do Kalwarii Wejherowskiej, gdzie poznała duchową stolicę Kaszub – Wejherowo. Uczniowie obejrzel 25 barokowych kapliczek oraz odpoczęli w zielonym parku śródmieścia. Wędrowali z Oliwy do Doliny

Elfów, zdobywając najwyższy szczyt lasów oliwskich, dawne Wzgórze Trzech Panów – Głowicę (122 m n.p.m.). Dotarli też do Szwajcarii Kaszubskiej.

W szkole działa też kółko żeglarskie, do którego należą najmłodsze dzieci z zerówki. Uczymy się w ramach

zajęć wiązania węzłów, czytania mapy, bawimy się, przeprowadzając szereg doświadczeń z powietrzem i wodą m.in zabawy z wypornością. Dzieci oswajały się z wodą podczas zajęć na wodzie we współpracy z Pomorskim Związkiem Żeglarskim. Wykonaliśmy wiele prac plastycznych z wykorzystaniem różnorodnego materiału – kory, gliny, muszli, kamieni. Dzieci przygotowały również pantomimę „Brzydkie Kaczętko”, która została zaprezentowana uczniom naszej szkoły, jak również uświetniła uroczystość zakończenia roku. Dzieci z naszej szkoły biorą również udział w zajęciach na basenie. W tym roku nasza uczennica zdobyła złoty medal na dystansie 50 m stylem grzbietowym podczas Drużynowych Mistrzostw Gdyni w pływaniu. Rok szkolny zakończyliśmy po żeglarsku w Marinie Yacht Park, nieopodal pomnika inż. Tadeusza Wendy, budowniczego portu w Gdyni. Już nie możemy doczekać się nowego roku i kolejnych morskich wyzwań.

Projekt „Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne” dobiega końca, ale nasza przygoda z edukacją morską będzie trwała. Nadal uczestniczymy w Pomorskim Programie Edukacji Morskiej i interdyscyplinarnie rozwijamy kompetencje kluczowe naszych uczniów poprzez edukację morsko-żeglarską.

Sylwia Cimiengo

nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej
w Szkole Podstawowej nr 51 w Gdyni

Klaudyna Łosińska

Rejs po nowe kompetencje

Kaszuby to jeden z najpiękniejszych regionów naszego kraju. Gęste lasy, czyste jeziora, wiele szlaków żeglugowych oraz kajakowych, wspaniałe zabytki, to walory tych okolic. W samym sercu Kaszub usytuowana jest wieś Brodnica Górna. Bliskość jeziora Brodno Wielkie, łączącego się przesmykami z Jeziorem Ostrzyckim, jeziorem Brodno Małe oraz rzeką Radunią, jak również obecność przystani żeglarskiej, sprawiają, że zarówno okoliczni mieszkańcy, jak i przybywający w celach wypoczynkowych turyści, rozwijają tu swoje wodne pasje i przeżywają niezapomniane przygody żeglarskie.

Aby młodzi ludzie odkryli potencjał możliwości wynikających z położenia geograficznego miejscowości, w której mieszkają oraz jej walory rekreacyjne, jak również morską tradycję regionu, kadra placówki edukacyjnej – Zespołu Kształcenia i Wychowania w Brodnicy Górnej, obejmującego szkołę podstawową liczącą ok. 250 uczniów i uczennic oraz grupy przedszkolne liczące ok. 120 dzieci, chętnie angażuje się w projekty z zakresu edukacji morskiej i żeglarskiej. Jednym z nich był projekt realizowany przez samorząd województwa pomorskiego pod nazwą „Pomorskie Żagle Wiedzy – kompleksowe wsparcie szkół z gmin Kartuzy, Somonino i Żukowo, poprzez edukację morską i żeglarską”.

Projekt był realizowany przy współpracy z Centrum Sportów Wodnych i Promocji Regionu „Złota Góra” i obejmował organizację:

- zajęć pozalekcyjnych i warsztatów kształtujących kompetencje kluczowe w oparciu o treści edukacji morskiej i żeglarskiej,
- praktycznych zajęć żeglarskich,
- wyjazdów edukacyjnych do instytucji związanych z edukacją morską i żeglarską,

- zajęć z doradztwa zawodowego, promujących zawody związane z branżą morską i nadmorskim położeniem regionu,
- wydarzeń i festynów koncentrujących się wokół treści morskich,
- szkoleń doskonalących dla nauczycieli w zakresie stosowania nowoczesnych metod i form pracy z elementami TIK, ukierunkowanych na rozwijanie kompetencji kluczowych u uczniów poprzez edukację morską i żeglarską.

Wdrażanie projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy...” w Zespole Kształcenia i Wychowania w Brodnicy Górnej poprzedzone zostało przeszkoleniem kadry nauczycielskiej w następujących obszarach tematycznych:

- metoda projektu edukacyjnego na zajęciach z zakresu edukacji morskiej,
- aplikacje online w edukacji morskiej,

- kompetencje naukowo-techniczne w edukacji morskiej,
- interdyscyplinarne zabawy nawigacyjne na mapie morskiej.

Ponadto, kilku nauczycieli brało udział w szkoleniu: żeglarz jachtowy i sternik motorowodny, przygotowującym do uzyskania uprawnień, zorganizowanym przez Narodowe Centrum Żeglarstwa w Gdańsku.

Warsztatowe i stacjonarne zajęcia pozalekcyjne realizowane w ramach projektu, odbywały się od stycznia 2021 do czerwca 2023 r. Wzięło w nich udział 37 uczniów w następujących grupach wiekowych: klasy II–V (20 osób), klasy VI–VIII (17 osób). Zajęcia obejmowały następujące moduły tematyczne:

- jeziora i rzeki Pojezierza Kaszubskiego – 10 godzin,
- mieszkańcy Pojezierza Kaszubskiego – 10 godzin,
- mapa akwenu i turystyczna – pomiary odległości na mapie – 12 godzin,
- szlaki kajakowe na Pomorzu – 15 godzin,
- matematyka w edukacji morskiej – interdyscyplinarne zabawy nawigacyjne na mapie morskiej – 10 godzin,
- udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej – 10 godzin,
- zajęcia z doradztwa zawodowego – 12 godzin grupa młodsza, 8 godzin grupa starsza.

O wysoką jakość merytoryczną oraz ciekawą formę pracy podczas spotkań zadbał sztab nauczycieli w składzie: Magdalena Kamińska, Sławomir Pobłocki, Grażyna Reclaw, Joanna Czerwionka, Anna Czaplińska, Katarzyna Cybula, Dariusz Kurzawski oraz Klaudyna Łosińska.

Głównym celem, jaki sobie postawiono, był wszechstronny rozwój uczniów poprzez interdyscyplinarne zajęcia integrujące wiedzę i umiejętności z wielu obszarów tj. regionalizmu, zagadnień przyrodniczych, ekologicznych, matematycznych, geograficznych, pozwalających w sposób wszechstronny, ciekawy i kreatywny kształtować kompetencje kluczowe uczniów i umacniać ich pomorską tożsamość. Działania realizowane były z wykorzystaniem nowoczesnych pomocy dydaktycznych, narzędzi TIK i aktywizujących metod pracy. Pomocne okazały się również materiały dydaktyczne zakupione z pozyskanych środków projektowych: liny, bloczki, mapy nawigacyjne, pomoce nawigacyjne, kamizelki ratunkowe, gra edukacyjna do nauki żeglarstwa.

Poza zajęciami prowadzonymi w szkole, uczniowie brali również udział w praktycznych zajęciach żeglarskich, prowadzonych w pobliskiej marinie przez instruktorów żeglarstwa przy wsparciu asystentów oraz pod czujnym okiem ratowników. Uczniowie z klas II–V spędzili tam 40 godzin, natomiast z klas VI–VIII aż 80 godzin. Ponadto, od 15 do 21 sierpnia 2022 r. w Centrum Sportów Wodnych i Promocji Regionu „Złota Góra” 14 uczniów z naszej szkoły miało szansę rozwijać

swoje pasje, biorąc udział w obozie żeglarskim.

Oprócz zajęć stacjonarnych oraz praktycznych, w ramach projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy...” odbyły się też edukacyjne zajęcia wyjazdowe, na których na uczestników czekała moc atrakcji. Były wśród nich:

- wizyta w Oceanarium w Gdyni, która zaowocowała możliwością uczestniczenia w zajęciach „Kaszëbë na walë”, prowadzonych w języku kaszubskim. Dodatkowo uczestnicy mieli okazję podziwiać zaskakującą różnorodność morskiej flory i fauny – ryby, płazy i gady pochodzące z kilku kontynentów naszego globu;
- lekcja z edukacji morskiej i żeglarskiej w Ośrodku Kultury Morskiej w Gdańsku, połączona z interaktywną wystawą oraz zwiedzaniem z przewodnikiem Statku – Muzeum „Sołdek”;
- pobyt w Parku Edukacyjno-Rekreacyjnym w Sarbsku był okazją do podziwiania niezwykłego pokazu fok szarych i pospolitych oraz uchatk kalifornijskich. Ponadto, ścieżka edukacyjna miniaturowych latarni morskich poszerzyła wiedzę uczestników w zakresie wyżej wymienionego tematu.

Wśród wydarzeń, koncentrujących się wokół treści morskich, realizowanych w ramach projektu należy wymienić: Pomorski Piknik Edukacyjny połączony z I Regatami o Puchar Marszałka Województwa Pomorskiego, które odbyły się we Wdzydzach na Jeziorze Wdzydzkim. Załoga reprezentująca Zespół Kształcenia i Wychowania w Brodnicy Górnej w składzie: Michał Paweła, Karolina Pobłocka, Amelia Wica, Tymoteusz Roszkowski i Paweł Kajeta zajęła w regatach II miejsce.

Wydarzeniem napawającym dumą kadrę oraz społeczność uczniowską jest udział nauczycieli Zespołu Kształcenia i Wychowania w Brodnicy Górnej w konkursie adresowanym do nauczycieli województwa pomorskiego na scenariusz zajęć o tematyce żeglarskiej. Pani Magdalen Kamińska oraz Sławomir Pobłocki zostali laureatami tego konkursu „Zajęcia na Fali” w roku szkolnym 2022/2023.

Ważnym wydarzeniem, na którym nastąpiło podsumowanie projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy...”, był festyn rodzinny, zorganizowany 3 czerwca 2023 roku przez naszą szkołę w Centrum Promocji i Sportów Wodnych na Złotej Górze, na którym burmistrz Kartuz Mieczysław Grzegorz Gołuński, dyrektor szkoły Paweł Pytka oraz koordynatorka ds. Centrum Sportów Wodnych i Promocji Regionu „Złota Góra” Hanna Kajeta podsumowali projekt „Pomorskie Żagle Wiedzy...”.

Najważniejsze efekty udziału w projekcie to:

- włączenie treści dotyczących edukacji morskiej i żeglarskiej do oferty edukacyjnej szkoły oraz wykorzystanie tych treści do kształtowania kompetencji kluczowych uczniów Zespołu Kształcenia i Wychowania w Brodnicy Górnej oraz gminy Kartuszy,
- poszerzenie kompetencji nauczycieli o treści i umiejętności zdobyte podczas szkoleń,
- doposażenie szkoły w pomoce dydaktyczne.

Powyższe efekty przyczyniły się do realizacji założonego celu oraz trwałej poprawy jakości edukacji w naszej szkole. Liczymy, że udział w projekcie „Pomorskie Żagle Wiedzy...” pozwoli nam na przedłużenie certyfikacji Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej, otrzymanego przez naszą placówkę na lata 2020–2022.

Całość poczyną, związanych z edukacją morską i żeglarską w Zespole Kształcenia i Wychowania w Brodnicy Górnej, zaowocowała decyzją o utworzeniu w roku szkolnym 2023/2024 pierwszej na Kaszubach klasy o profilu żeglarskim. Edukacją żeglarską objętych będzie 16 uczniów/uczennic klasy I.

Klaudyna Łosińska

nauczycielka matematyki i fizyki w Zespole Kształcenia i Wychowania w Brodnicy Górnej

Hanna Kajeta

Z kaszubskich jezior na oceany

Centrum Sportów Wodnych i Promocji Regionu na Złotej Górze w Brodnicy Górnej – to jeden z przystanków aktywności i edukacji żeglarskiej. Mała „perełka”, usadowiona na 23. kilometrze szlaku Kółka Raduńskiego, gdzie odkryto niejeden talent w dyscyplinach żeglarskich. To miejsce, w którym rozpoczął swoją przygodę młody człowiek, aby później realizować życie dorosłe w zawodach morskich.

Na bazie zajęć żeglarskich prowadzonych w lokalnej szkółce żeglarskiej UKŻ „Lamelka” Kartuzy, działającej przy Zespole Kształcenia i Wychowania w Brodnicy Górnej oraz regat, odbywających się od ponad 12 lat, przy współpracy z samorządem lokalnym i szkołami, udowodniliśmy, że sukces danego miejsca nie opiera się na micie „jezioro nie nadaje się do żeglowania, bo tu kręci wiatr”. Pokazaliśmy, że budowanie pasji opiera się na wzorcu: „od przedszkola do amatora”. Przy wsparciu pasjonatów w zakresie organizacji i edukacji, kierowaliśmy się zasadą: „jeśli czegoś nie spróbujesz, to nigdy nie zrozumiesz co tracisz”. I taką ideą zachęciliśmy do żeglowania wiele osób, dla których woda, a w szczególności „kosztowne żeglarstwo”, nie było w ogóle w kręgu ich zainteresowań.

Uzmysłowiliśmy rodzicom, że żeglarstwo to proces wymagający pokory, podejmowania samodzielnych i zespołowych decyzji. To doskonale przygotowanie do samodzielnego startu w dorosłe życie. Uczestnictwo w zajęciach rekreacyjno-sportowych to przede wszystkim wyrównywanie szans edukacyjnych w zakresie przygotowania do szkół o profilach morskich i turystycznych, poprzez nabywanie podstawowej wiedzy z zakresu edukacji morskiej.

Udział w projekcie „Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne” szkół z gmin Kartuzy, Somonino i Żukowo, poprzez edukację morską i żeglarską, realizowanym w gminie Kartuzy (w czterech szkołach podstawowych: Brodnicy Górnej, Kartuzach, Przyjaźni i Goręczynie z wykorzystaniem łodzi wieloosobowych Mariner, otrzymanych dzięki wsparciu marszałka województwa pomorskiego, w ramach przedsięwzięcia „100 łodzi na 100-lecie Niepodległości”) umożliwił młodym ludziom, szczególnie z terenów wiejskich, poznanie kultury żeglarskiej, zasmakowanie sportu i rekreacji, a także poznanie spektrum zawodów towarzyszących uprawianiu żeglarstwa.

Podczas zajęć zimowych, odbywających się w czterech szkołach (108 uczniów), realizowaliśmy program przygotowujący młodzież i dzieci (8–14 lat) do części praktycznej. Instruktorzy prowadzili program szkolenia obejmujący wiedzę i umiejętności niezbędne do zdobycia patentu żeglarskiego.

Oprócz zajęć teoretycznych, uczniowie zaangażowani w projekt, budowali Optimisty, korzystali z gier symulacyjnych do nauki żeglarstwa, poznawali tajniki bezpieczeństwa na wodzie, locji i nawigacji, a także historię żeglarstwa: od Optimista do wielkich żaglowców, roli żeglugi w gospodarce morskiej i turystyce. Spotkania m.in. z żeglarską, dwukrotną olimpijką – Moniką Bronicką były bardzo zajmujące, szczególnie dla osób marzących o karierze sportowej.

Kolejnym etapem realizacji projektu PŻW i ciekawym doświadczeniem, z pozycji organizatora „Kartuskiego Centrum Kultury w Kartuzach”, było prowadzenie zajęć praktycznych na terenie mariny w Centrum Sportów Wodnych i Promocji Regionu w Brodnicy Górnej dla dwóch grup wiekowych: klas II–V i VI–VIII. Najważniejszym z zadań koordynatora było, aby w czasie obostrzeń covidowych zapewnić wszelkie

warunki do prawidłowej realizacji projektu. Pierwsza grupa, 52 uczniów wystartowała w 2022 r. w okresie maj–czerwiec (klasy VI–VIII), odbywając 80 godzin szkolenia na wodzie, gdzie oprócz nauki żeglowania, równolegle prowadzono edukację, dotyczącą postaw obywatelskich, proekologicznych, wpływających na budowanie więzi lokalnych i regionalnych, a także zdrowego trybu życia. Promowano edukację

żeglarską, włączając do procesu dydaktycznego treści, dotyczące edukacji morskiej poprzez wykorzystanie ich do kształtowania kompetencji kluczowych uczniów – także tych, które pomogą młodym ludziom w przyszłych wyborach zawodów.

W ramach prowadzonych zajęć zaangażowano czterech instruktorów sportu w żeglarstwie, czterech asystentów oraz wykorzystano pontony wraz z zabezpieczeniem na wodzie. Grupa szkolących się odbywała zajęcia głównie na czterech Marinerach, dziesięciu Optimistach, a także poznawała tajniki łódki sportowej klasy Cadet. Uczestnicy szkolenia mieli możliwość brania udziału w swoich pierwszych regatach o Puchar Burmistrza Kartuz, a także w I Regatach o Puchar Marszałka Województwa Pomorskiego we Wdzydzach, gdzie reprezentacja uczniów z Zespołu Kształcenia i Wychowania z Brodnicy Górnej zajęła II miejsce.

Należy zaznaczyć, iż dziesięciu uczniów – szczególnie tych z gminy Kartusy (SP nr 2 w Kartuzach i Zespołu Kształcenia i Wychowania w Brodnicy Górnej) – zasiłowało sekcje sportowe żeglarstwa poprzez kontynuację zajęć, w tym w Uczniowskim Klubie Żeglarskim „Lamelka” Kartusy, uprawiając żeglarstwo w klasach jednoosobowych, dwuosobowych i Marinerach.

Kolejnym przedsięwzięciem edukacyjnym, realizowanym w ramach projektu, był siedmiodniowy obóz żeglarski dla 26 uczniów (sierpień 2022), podczas którego doskonalono umiejętności żeglarskie i rozwijano kompetencje społeczne, które ucierpiały w okresie covid. Podczas zajęć wiele czasu poświęcono na pracę w grupach, delegowanie zadań w formie wacht. Na czas siedmiu dni pensjonat „Złota Dolina” stał się żaglowcem i w oparciu o jego regulamin, wpajaliśmy zasady panujące na rejsach. Właściciele byli zachwyceni pomysłem motywowania uczestników do wykonywania zadań oraz chęcią wykonywania czynności porządkowych przez obozowiczów.

Stanica żeglarska w CSWiPR była miejscem kontynuacji i doskonalenia umiejętności żeglarskich, propagowania zasad bezpieczeństwa i ratownictwa wodnego z udziałem strażaków z OSP, w tym treningu procedury „człowiek za burtą”. Dla podniesienia atrakcyjności obozu, prowadzono zajęcia w formie podchodów żeglarskich, warsztatów marynistycznych i treningów kondycyjnych. Grupa odwiedziła lokalnego producenta jachtów, który wprowadził młodzież w tajniki budowy jachtów oraz zawodów zaangażowanych w proces wytwarzania łodzi.

Kolejny rok szkolenia adresowany był do grupy dzieci młodszych. Tym razem 54 osoby, dla których, z tą samą kadrą, zrealizowaliśmy 40-godzinne zajęcia w formie zabaw na wodzie – „Bitwa morska Marinierów”. Uczestnicy zapoznali się z elementami nauki prawa drogi, czy innych technik żeglowania z wykorzystaniem Optimistów. Celem zajęć było zachęcenie dzieci do żeglowania i proponowania im drogi rozwoju poprzez kontynuowanie nauki żeglowania w klubie UKŻ „Lamelka” Kartuzy, mającym siedzibę w Zespole Kształcenia i Wychowania w Brodnicy Górnej.

Bogate doświadczenie kadry instruktorskiej, przede wszystkim jej różnorodność zawodowa, pokazała, jak ważna jest edukacja przez całe życie. Na przykładach pokazywano młodym żeglarzom, czym jest porażka, jak przekształcić ją w pozytywne doświadczenie. Wiedzę merytoryczną, zapewniającą wysoką jakość kształcenia podczas zajęć na wodzie, z uczestnikami szkoleń dzieliła się znakomita kadra instruktorów żeglarstwa:

- Monika Bronicka – dwukrotna olimpijka z Sydney i Aten w klasie Europa, wielokrotna mistrzyni Polski, Europy. Doświadczona żeglarka regatowa w klasach dziecięcych i młodzieżowych, związana z programem „I Love Poland”, była zawodniczką kadry Polski, podróżniczką, autorka książki dla dzieci *Przygoda na rafie*, szkoleniowiec jachtów wieloosobowych, aktualnie zawodniczką i trenerką sekcji SUP w UKŻ „Lamelka” Kartuzy, mistrzyni Polski w SUP;
- Paweł Kajeta – instruktor w sporcie żeglarstwo klasa Cadet i Optimist, medalista Mistrzostw Polski, Mistrzostw Świata w klasie Cadet, wychowanek UKŻ „Lamelka” Kartuzy. Były zawodnik Kadry Polski 470;
- Janusz Piątkowski – instruktor żeglarstwa w szkoleniach na patent żeglarski, na co dzień pasjonat renowacji starych mebli, m.in. uczestnik zajęć szkutniczych;
- Waldemar Mieczkowski – kapitan m.in. „Zawiszy Czarnego” oraz innych żaglowców z wieloletnim doświadczeniem pracy z młodzieżą w Centrum Wychowania Morskiego ZHP;

- Andrzej Radomski – instruktor żeglarstwa inż. budowy okrętów, doświadczony żeglarz, pasjonat fotografii i malarstwa;
- Jan Romańczuk – instruktor żeglarstwa szkoleń na patent żeglarski, uczestnik regat amatorskich, specjalizujący się w dziedzinie informatycznej.

Asystenci wspierający proces szkolenia to głównie młodzież i dorośli z pasją żeglarską, zawodnicy sportowi, doświadczeni harcerze wodniacy. Wśród nich byli m.in.:

- Joanna Czerwionka – nauczycielka żeglarstwa w Zespole Kształcenia i Wychowania w Brodnicy Górnej, instruktorka zajęć w grupach początkujących Optimist;

- Lucyna Mieczkowska i Michalina Mieczkowska – harcerki, wieloletnie doświadczenie pracy na żaglowcach: „Zawisza Czarny”, „Kapitan Borchart”, instruktorki żeglarstwa współpracujące z Chorągwią ZHP i UKŻ „Lamelka” Kartuzy;
- Tymoteusz Roszkowski i Marcel Kurjańczyk – byli zawodnicy UKŻ „Lamelka” Kartuzy, klasa Cadet – kadra Polski, medaliści MP i MŚ;
- Krzysztof Stencel – naczelnik OSP, uprawnienia w zakresie ratownictwa na lądzie i wodzie, uczestnik i medalista w zakresie sportowej rywalizacji strażaków – wsparcie w zakresie prowadzenia asekuracji na wodzie.

Cieszymy się, że dzięki projektom realizowanym z inicjatywy marszałka województwa pomorskiego, wspólnie możemy uczestniczyć w zwiększaniu kapitału ludzkiego w zakresie rozwoju naszego regionu Pomorza, poprzez wspieranie zawodów morskich, a także szkolenia sportowego, przyczyniającego się do rozwijania wśród dzieci i młodzieży pasji oraz współpracy na rzecz budowania społeczeństwa obywatelskiego. Na naszym terenie sprzyja temu wykorzystanie możliwości infrastruktury Centrum Sportów Wodnych i Promocji Regionu na Złotej Górze w gminie Kartuzy, miejsca aktywności turystycznej, oświatowej i sportowej.

Na bazie wspólnych doświadczeń gminy Kartuzy, ZKiW w Brodnicy Górnej i organizacji pozarządowej „Lamelki”, w ramach poszerzenia oferty edukacyjnej, postanowiono wspólnie o utworzeniu klasy żeglarskiej w ZKiW w Brodnicy Górnej. Realizacja projektu „Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne” pokazała doskonały potencjał, jaki ma w sobie edukacja morsko-żeglarska. Potencjał, wspierający kształtowanie młodego człowieka, zapewniający szeroko pojęty rozwój kompetencji społecznych i umiejętności, a przede wszystkim dający uczniom szansę na wybór przyszłej ścieżki kariery zawodowej.

Hanna Kajeta

koordynatorka projektu PŻW w gminie Kartuzy,
współorganizatorka i komandor Uczniowskiego Klubu
Żeglarskiego „Lamelka” Kartuzy

Aleksandra Radzikowska

Woda to żywioł, który nie wybacza błędów

„Woda to żywioł, który nie wybacza błędów” – takie motto przyświeca ludziom związanym z wodą. Kierując się tym przesłaniem, w trosce o bezpieczeństwo dzieci i młodzieży z naszej szkoły, postanowiłam włączyć do programu nauczania zagadnienia z zakresu ratownictwa wodnego. Celem działań było zapoznanie uczniów z tematyką bezpieczeństwa nad wodą, uświadamianie zagrożeń wynikających z korzystania z różnych akwenów, nauka, jak zapobiegać sytuacjom niebezpiecznym na wodzie i nad wodą oraz jak poradzić sobie, gdy takie wystąpią.

Działalność ratownicza w Szkole Podstawowej nr 10 w Rumi realizowana jest od 2016 roku. Początkiem działań w tym zakresie było opracowanie innowacji pedagogicznej pn. „Bezpieczna woda”, która realizowana była w klasach V. Uczniowie uczestniczyli w dodatkowych zajęciach ratownictwa, prowadzonych w dwóch blokach: teoretycznym i praktycznym. Podczas tych spotkań oglądali wiele prezentacji, filmików, zdjęć tematycznych oraz wykonywali szereg ćwiczeń praktycznych na pływalni. Zrealizowany został również program na stopień młodszego ratownika, który dla chętnych zakończył się egzaminem na ten właśnie stopień.

Dysponując licznym gronem młodych miłośników ratownictwa, postanowiłam wyjść naprzeciw potrzebom edukacji lokalnej społeczności w tej dziedzinie i zaprezentować działalność naszej szkoły na terenie miasta. Jako że jestem również pomysłodawcą utworzenia Rumskiej Drużyny WOPR i jednocześnie jej kierownikiem, nasi uczniowie posiadający stopień Młodszego Ratownika, stali się członkami tej drużyny. Kolebką

Rumskiej Drużyny WOPR, będącej częścią wejherowskiego WOPR-u, została nasza szkoła – SP nr 10 w Rumi. Członkowie drużyny brali udział w licznych festynach i pokazach, realizowanych na terenie miasta. Uczestniczyli w ćwiczeniach z zakresu ratownictwa wodnego w Aquaparku w Redzie oraz nad jeziorem Żarnowieckim i plaży miejskiej w Gdyni. Informacja o naszej działalności bardzo szybko została rozpowszechniona, czego rezultatem były liczne zaproszenia do przeprowadzenia zajęć profilaktycznych z bezpieczeństwa nad wodą w szkołach na terenie Rumi oraz Gdyni. Działalność w tej formie prowadzona była do czasu zmiany na stanowisku dyrektora szkoły. Po objęciu kierownictwa placówki przez Beatę Kędzierską, nastąpił duży rozwój naszych działań. Szkoła podpisała współpracę z WOPR Wejherowo, co otworzyło nam wiele nowych możliwości działania.

Przy ogromnym wsparciu nowej pani dyrektor, utworzona została Szkolna Grupa Ratownicza, która do dzisiaj prężnie działa i ciągle się rozwija. Grupa ratownicza regularnie uczestniczy w zajęciach z zakresu ratownictwa wodnego, które systematycznie prowadzone są na

pływalni MOSiR w Rumi. Są to szkolenia, których celem jest doskonalenie umiejętności ratowniczych, takich jak: bezpieczne wejścia do wody, holowanie, podejmowanie poszkodowanego z wody, praca ze sprzętem ratowniczym oraz elementy samoratownictwa. Uczestnicy wymieniają się radą ze wszystkimi zadaniami, a ich ćwiczenia wzbudzają zainteresowanie wśród uczniów z innych szkół.

W wakacje 2022 r. realizowany był projekt „Ratownictwo od kuchni”, w którym wzięło udział kilkoro naszych uczniów. Projekt realizowany był na kąpieliskach morskich w Gdańsku, na których od wielu lat mam zaszczyt w sezonie letnim pracować. Obejmował zapoznanie uczestników z pracą ratowników, obsługą sprzętu, nauką pływania na łódce ratowniczej, nauką pływania na Rescue Board, ćwiczenia na platformie skutera ratowniczego oraz łodzi motorowej DSB. Poprzez uczestnictwo w tych zajęciach, nasi uczniowie zdobyli nowe doświadczenia i umiejętności, a także aktywnie spędzili czas wakacji. Niektórzy z uczestników naszej grupy są również zawodnikami Sekcji Ratownictwa Sportowego, której celem jest przygotowanie zawodników do zawodów ratowniczych na pływalni oraz na wodach otwartych. Uczestniczyliśmy w wielu edycjach Pomorskiej Ligi Ratownictwa Wodnego, w której udział biorą zawodnicy nie tylko z województwa pomorskiego, ale również z innych części kraju. Z zawodów na zawody zajmujemy coraz wyższe lokaty. Odbłyły się również Młodzieżowe Mistrzostwa w Ratownictwie Wodnym w Gdańsku, na których nie mogło

zabraknąć naszych zawodników. Sukcesem w tych zawodach było II miejsce naszego ucznia w klasyfikacji ogólnej, w kategorii 14–15 lat chłopców. Na wynik końcowyłożyły się I, II i III miejsce zajęte w poszczególnych konkurencjach ratowniczych.

Szkolna Grupa Ratownicza swoje działania realizuje nie tylko na pływalni, ale również w szkole. Prowadzone są zajęcia teoretyczne z zakresu ratownictwa wodnego. Młodzież zapoznaje się z charakterystyką pracy ratownika, budową i wyposażeniem kąpieliska oraz z zasadami bezpiecznego korzystania z akwenów. Do tematyki zajęć wprowadzone zostały zagadnienia z pierwszej pomocy. Prowadzone były ćwiczenia z opatrywania ran, unieruchamiania złamań, postępowania w przypad-

ku oparzeń oraz wystąpienia różnych objawów chorobowych, szczególnie tych, które zagrażają życiu człowieka (zawał serca, wstrząs, udar itp.). Członkowie naszej szkolnej grupy ratowniczej nauczyli się zasady RKO (resuscytacja krążeniowo-oddechowa), która jest chyba najważniejszą umiejętnością w udzielaniu pierwszej pomocy. Dzięki tej umiejętności, potrafią wykonać uciśnięcia klatki piersiowej oraz wdechy ratownicze z zachowaniem odpowiedniego schematu w zależności od wieku osoby poszkodowanej. Potrafią również obsłużyć AED (defibrylator), gdyż dzięki współpracy z wejherowskim WOPR, otrzymaliśmy szkoleniowy sprzęt do ćwiczeń.

Swoimi umiejętnościami, dzielimy się z innymi. Prowadziliśmy wiele ćwiczeń i warsztatów dla uczniów naszej szkoły oraz oddzia-

łów przedszkolnych. Organizujemy kiermasze i festyny szkolne, na których prezentujemy swoją działalność. Wychodzimy również poza szkolne mury i uczestniczymy w imprezach organizowanych na terenie miasta. Naszą cykliczną, coroczną uroczystością jest WOŚP, na której od wielu lat prezentujemy zagrożenia

ratownicze, zapoznajemy ze sprzętem ratownictwa wodnego i zasadami bezpiecznego przebywania nad wodą oraz uczymy podstaw udzielania pierwszej pomocy. Szkolna Grupa Ratownictwa Wodnego również uczestniczy w ćwiczeniach organizowanych przez WOPR.

Od kilku lat jesteśmy organizatorem Mistrzostw Rumi w Pływaniu z Elementami Ratownictwa Wodnego, na które zapraszamy uczniów ze szkół województwa pomorskiego. Zawody nasze cieszą się ogromną popularnością i z roku na rok coraz większa liczba zawodników bierze w nich udział. Na ostatnich zawodach, które odbyły się w kwietniu 2023 r., liczba uczestników wyniosła 160 osób. Była to rekordowa frekwencja, nie spodziewaliśmy się aż takiego odzewu, ale nie ukrywamy, było to dla nas bardzo miłe zaskoczenie. Podczas naszych zawodów uczestnicy walczyli w trzech konkurencjach indywidualnych (pływanie z przeszkodą, pływanie z bojką ratowniczą SP, holowanie manekina) oraz jednej konkurencji drużynowej (sztafeta 4 x 25 m z pasem ratowniczym). Konkurencje odbywały się z podziałem na chłopców i dziewczęta oraz na kategorie wiekowe (8–10 lat, 11–13 lat oraz 14–15 lat). Organizacja tych zawodów przyczyniła się do wzrostu zainteresowania ratownictwem wodnym wśród dzieci i młodzieży.

Podsumowując naszą działalność na przestrzeni lat, doszłam do wniosku, że nastąpił bardzo duży rozwój naszej aktywności nie tylko na terenie szkoły, ale również w środowisku lokalnym. Profilaktyka, zasady bezpiecznego korzystania z akwenów, to wciąż aktualny temat, który trzeba poruszać. Co roku statystyki utonięć pokazują, jak duże są braki

podstawowej wiedzy z zakresu bezpieczeństwa nad wodą, dlatego naszym celem jest dotarcie do jak największej liczby odbiorców. Zajęcia z profilaktyki bezpiecznego korzystania z akwenów powinny być priorytetem w każdej szkole. Obecnie jesteśmy jedyną szkołą podstawową na terenie Rumi, a może i nawet w województwie, która prowadzi takie zajęcia w sposób regularny przez cały rok szkolny. Jak powszechnie wiadomo, tylko systematyczne powtarzanie pozwala zapamiętywać wiele istotnych zasad i wskazówek.

Zależy nam na bezpieczeństwie, nie tylko własnym, ale również innych osób, dlatego będziemy prowadzić nasze zajęcia, uświadamiać innych, wspierać i pomagać. Jesteśmy zawsze tam, gdzie nas potrzebują, chętnie dzielimy się wiedzą i doświadczeniem. W kolejnych latach naszymi zajęciami pragniemy objąć również dzieci z młodszych klas oraz przedszkola. Chcemy wprowadzić ich w świat ratownictwa, zachęcić do nauki pływania, wdrożyć pewne zasady już od najmłodszych lat. Wszystkim życzymy bezpiecznego korzystania z akwenów.

Aleksandra Radzikowska

nauczycielka wychowania fizycznego
w Szkole Podstawowej nr 10 w Rumi,
instruktorka ratownictwa wodnego

Marta Radziejewska

Co pływa, a co tonie – eksperymenty i doświadczenia w edukacji wczesnoszkolnej

Włączanie edukacji morskiej do edukacji szkolnej ma za zadanie promowanie lokalnych działań, budowanie w uczniach tożsamości regionalnej, integrowanie grupy na bazie wspólnych działań, związanych z tematyką morską, rozwijanie wrażliwości na piękno przyrody wokół nas, budzenie zainteresowania historią i literaturą (w szczególności marynistyczną), wzbogacanie wiedzy ogólnej, związanej z regionem nadmorskim.

Żyjąc tak blisko fauny i flory Bałtyku, nie sposób w codziennych relacjach z uczniami, nie ukazać im piękna i wartości płynących z bogactwa naszego regionu. Stąd też pomysł na poniższy scenariusz zajęć o tematyce morskiej.

- 1. Imię i nazwisko autora:** Marta Radziejewska.
- 2. Nazwa placówki:** Szkoła Podstawowa nr 3 w Ustce.
- 3. Etap edukacyjny:** edukacja wczesnoszkolna.
- 4. Przedmiot/rodzaj zajęć:** zajęcia otwarte – edukacja wczesnoszkolna.
- 5. Temat zajęć:** Port morski. Zabawy z wodą – eksperymenty i doświadczenia.
- 6. Adresat zajęć:** oddział przygotowawczy klasa I–III.

7. Cel ogólny (główny): zapoznanie z morskim dziedzictwem miasta, rozbudzanie ciekawości otaczającego świata oraz uczenie dzieci prowadzenia obserwacji i wyciągania wniosków z doświadczeń i eksperymentów.

8. Cele operacyjne (szczegółowe) – uczeń:

- zna obiekty wchodzące w skład portu w Ustce,
- wie, czemu służą poszczególne obiekty,
- zna zasady obowiązujące podczas prowadzenia doświadczeń,
- podejmuje próby przewidzenia wyniku doświadczenia oraz wytłumaczenia go,
- przeprowadza doświadczenia zgodnie z instruktażem nauczyciela,
- czerpie radość z doświadczenia i eksperymentowania,
- wymienia i nazywa przedmioty (zarówno te, które pływają, jak i te, które toną),
- odkrywa właściwości wody, wykonując doświadczenia.

9. Metody i techniki pracy dydaktycznej:

- podająca: rozmowa, wyjaśnienie,
- oglądowa: pokaz doświadczenia,
- poszukująca: zadania otwarte,
- praktycznego działania: wykonanie doświadczenia,
- techniki aktywizujące.

10. Formy pracy:

- indywidualna,
- grupowa,
- zbiorowa.

11. Środki dydaktyczne:

- rzutnik, laptop (wykorzystanie środków multimedialnych),
- prezentacja „Port morski”,
- muzyka A. Vivaldiego „Zima”,
- płyty cd z piosenkami,
- napisy do globalnego czytania,

- pomoce do eksperymentów: niebieski materiał, butelka z niebieską cieczą, styropian, drewno, plastikowe piłki, worki strunowe, ołówki, papier, folia aluminiowa, kubki, miski, monety, gwoździe, magnesy.

12. Opis sytuacji dydaktycznej:

Gрупę docelową stanowili uczniowie oddziału przygotowawczego z Ukrainy w przedziale wiekowym 6–9 lat. Klasa liczyła 17 uczniów (10 dziewcząt i 7 chłopców). Oddział przygotowawczy uczęszczał do szkoły od 30 września 2022 r. Dwoje uczniów posiadało ukraińskie orzeczenia o upośledzeniu umysłowym. Największą barierą w pracy z klasą przygotowawczą okazał się nie brak znajomości języka, lecz emocje tych dzieci. Dlatego też cały rok szkolny pracowałam z nimi metodami aktywizującymi, dzięki którym łatwiej było mi zrozumieć i poczuć ich emocje oraz stopniowo wygaszać te, których było zbyt wiele, a ekspozować te, dzięki którym moi uczniowie czuli się lepiej, i z dnia na dzień można było to zauważyć w ich zachowaniu. Przez cały rok poznawali, doświadczali, eksperymentowali i wyciągali wnioski z własnych działań. Pracując przy projekcie „Pomorskie z Ukrainą”, dużą część zajęć poświęcałam na walkę z wykluczeniem społecznym i wprowadzanie uczniów do naszej społeczności szkolnej, ale również lokalnej. Tożsamość regionalna i miejsce, w którym obecnie żyją te dzieci, stawało się im coraz bliższe, i coraz lepiej się w nim czuły.

13. Opis przebiegu zajęć:

Część wstępna:

- Powitanie – zabawy taneczne przy znanych dzieciom piosenkach – wprowadzenie pozytywnego nastroju i radosnej atmosfery przed rozpoczęciem zajęć. Uczniowie siedzą w kręgu na krzesłach, słuchając muzyki A. Vivaldiego „Zima”. Nauczyciel podaje jednemu dziecku butelkę z niebieską cieczą. Butelka wędruje w kole. Nauczyciel zadaje pytanie: *Z czym kojarzy się wam kolor zawartości butelki? Z czym kojarzy się wam konsystencja cieczy w butelce?*

Część główna:

- Obejrzenie prezentacji multimedialnej „Port morski”. Odczytanie ciekawostek na prezentacji (praca na poziomach, praca z uczniem zdolnym).
- Zabawa dydaktyczna „Skarby morza” – burza mózgów, sprawdzanie za pomocą dotyku, jakie przedmioty zostały ukryte pod niebieskim materiałem. Odsłonięcie przedmiotów, które nie zostały wyjęte. Swobodne wypowiedzi uczniów na temat tego, dlaczego one się tu znalazły (zwracanie uwagi na poprawne budowanie zdań w języku polskim).
- Pytania nauczyciela: *Jak myślicie, o czym będą dzisiejsze zajęcia? Z czym kojarzą wam się te przedmioty? Czym się różnią, a co mają wspólnego?*
- Odczytywanie nazw przedmiotów przez uczniów (praca na poziomach). Układanie zdań poprawnych pod względem gramatycznym, w których występują nazwy wybranych przedmiotów.
- Zaproszenie dzieci do stołów – przeprowadzenie eksperymentów i doświadczeń. Dzieci dzielą się na cztery grupy, każdy zespół gromadzi się wokół wybranego przez siebie stołu. Uczestnicy zajęć zapoznają się z podstawowym składnikiem doświadczeń – wodą (badanie, sprawdzanie, dotykanie, wąchanie – określanie cech wody).
- Doświadczenie nr 1: „Co pływa, a co tonie?”. Do miski z wodą uczniowie wrzucają wcześniej znalezione pod materiałem przedmioty. Mówią, co się z nimi dzieje w wodzie i dlaczego tak się zachowują. Zastanawiają się, dlaczego jedne toną, a inne utrzymują się na powierzchni wody. Jeżeli uczniom nie uda się podać poprawnego wyjaśnienia, nauczyciel udziela odpowiedzi.
- Doświadczenie nr 2: „Do góry dnem”. Wypełniamy kubek wody do połowy, na górę nakładamy folię aluminiową lub kartkę papieru i szybkim ruchem odwracamy kubek. Nauczyciel zadaje pytanie: *Jak myślicie, dlaczego woda się nie wylała?* Uczniowie podają swoje odpowiedzi. Jeśli żadna z nich nie jest poprawna, nauczyciel udziela właściwego wyjaśnienia.

- Doświadczenie nr 3: „Sprytny ołówki”. Nad miską/tacą napełniamy worek wodą, trzymamy ręką u góry, żeby woda się nie wylała, natomiast drugą ręką przebijamy worek ołówkiem na wylot (najpierw nauczyciel pokazuje sposób wykonania doświadczenia, później prosi dzieci o wykonanie zadania). Nauczyciel zadaje pytanie: *Jak myślicie, dlaczego woda się nie wylewa?* Uczniowie podają swoje odpowiedzi. Jeśli żadna z nich nie jest poprawna, nauczyciel udziela właściwego wyjaśnienia. Na końcu wyciągamy ołówki tak, aby woda wylała się do miski/na tacę.
- Omówienie z uczniami wniosków płynących z przeprowadzonych doświadczeń.
- Podsumowanie zajęć – przeprowadzenie ewaluacji. Nauczyciel zadaje pytania: *Co podobało wam się najbardziej? Czego nie chcielibyście już powtórzyć? Jakie są wasze propozycje na kolejne zajęcia?*
- Zadanie dla chętnych (praca na poziomach, praca z uczniem zdolnym): karta pracy – krzyżówka, „Co zapamiętałeś?” – utrwalenie wiadomości z przeprowadzonych zajęć.

Część końcowa:

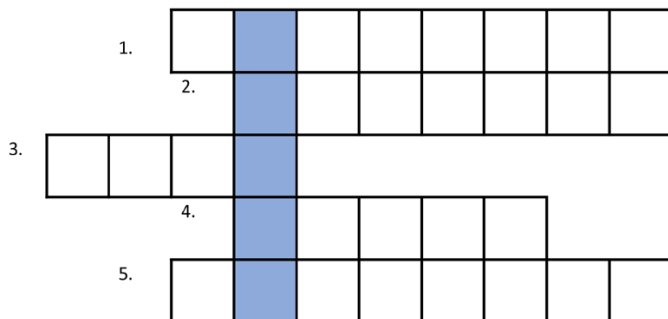
- Spacer do portu morskiego w celu obserwacji jednostek pływających i pracy na nabrzeżu.

* * *

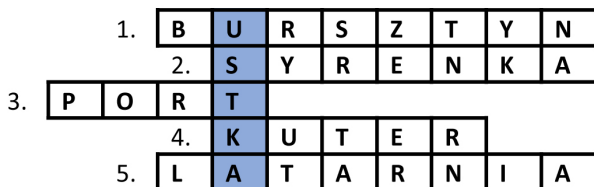
Wszystko, czego uczniowie doświadczyli podczas zajęć, miało wyzwalać w nich naturalne emocje, a poczucie sprawstwa, które towarzyszyło im przez cały czas, uzmysłowić siłę, moc i wiarę we własne możliwości. Świadomość odkrywania drobnych rzeczy przez siebie samego, motywuje nas do działania. A każda emocja uczniów: od zaskoczenia do wybuchu radości, to największa nagroda dla nauczyciela.

Karta pracy

KRZYŻÓWKA SŁOWNO-OBRAZKOWA

Rozwiązanie:

Marta Radziejewska

nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej
w Szkole Podstawowej nr 3 w Uście

Artur Bojkowski

Elementy marynistyczne na lekcjach wychowania fizycznego

Patronem szkoły, w której pracuję jest komandor porucznik Stanisław Hryniewiecki, zasłużony dowódca okrętów wojennych II wojny światowej. Elementy marynistyczne są nieodzowną częścią życia naszej szkoły (kołnierze marynarskie na uroczystości szkolne, hymn szkoły o tematyce morskiej, festiwal piosenki marynistycznej itp.). Współpracujemy z wieloma instytucjami związanymi z morzem: Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce, Urzędem Morskim, Ligą Morską i Rzeczną.

Dwa lata temu dołączyliśmy do dużego projektu: „Rejs po wiedzę – rozwój kompetencji kluczowych uczniów i nauczycieli poprzez edukację morską i żeglarską na terenie Miasta Słupska i Gminy Kobylnica”. W ramach projektu nasi uczniowie m.in. uczyli się pływać na łódkach klasy Optimist, zdobywali wiadomości i umiejętności z zakresu nawigacji na profesjonalnych mapach morskich, samodzielnie wykonali dwie łodzie od podstaw (na których później pływali). Wszystko oczywiście pod okiem profesjonalistów. Można powiedzieć, że marynistyką jesteśmy przesiąknięci od zawsze.

W II semestrze 2022/2023 wzięliśmy udział w szkoleniu organizowanym przez Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku na temat wdrażania edukacji morskiej na zajęciach wychowania fizycznego. Szkolenie zainspirowało nas do przełożenia pokazanych na nim propozycji ćwiczeń na nasz, jakże marynistyczny, grunt.

Lekcja przeprowadzona została z połączonymi grupami – oddziałem przygotowawczym (dzieci ukraińskie) i dziewczętami klasy VII.

Była to lekcja otwarta, prowadzona wspólnie z koleżanką Angeliką Kujawską-Kożuchowską. W ramach integracji, bliższych kontaktów i nauki przez zabawę, często prowadziliśmy wspólnie z koleżanką w roku szkolnym 2022/2023 połączone lekcje wychowania fizycznego. Dzieci z oddziału przygotowawczego, z którymi miałem zajęcia, ćwiczyły z dziewczętami klasy VII, prowadzonymi przez koleżankę Angelikę.

Pomyśleliśmy, że ciekawie byłoby, gdyby dzieci i prowadzący lekcję nauczyciele mieli na sobie ubrania z elementami marynistycznymi. W szkolnym magazynku znaleźliśmy koszulki w paski dla dzieci (część uczniów miała na sobie niebieskie, szkolne koszulki z logo szkoły). Koleżanka i ja również mieliśmy na sobie pasiaste koszulki i marynarskie nakrycia głowy. Jak się bawić, to na całego!

SCENARIUSZ ZAJĘĆ

- 1. Nauczyciel prowadzący:** Artur Bojkowski.
- 2. Nazwa szkoły:** Szkoła Podstawowa nr 9 im. kmdra por. Stanisława Hryniewieckiego w Słupsku.
- 3. Etap edukacyjny:** klasy IV–VIII.
- 4. Przedmiot:** wychowanie fizyczne.
- 5. Temat zajęć:** Wykorzystanie elementów marynistycznych na lekcjach wychowania fizycznego.
- 6. Adresat zajęć:** oddział przygotowawczy (dzieci ukraińskie) i klasa VII (dziewczeta).

7. **Cel ogólny (główny):** integracja rówieśnicza poprzez zabawy i gry wykorzystujące elementy marynistyczne.

8. **Cele operacyjne (szczegółowe):**

Uczeń potrafi:

- samodzielnie wiązać węzeł ratowniczy,
- założyć kamizelkę asekuracyjną i wie jak zachować się w razie wypadku na łodzi,
- współpracować w grupie rówieśniczej,
- powtórzyć prosty układ taneczno-zabawowy.

9. **Metody i techniki pracy:**

- kombinowana,
- oglądowa: pokaz,
- podająca: rozmowa, wyjaśnienie.

10. **Formy pracy:**

- indywidualna,
- grupowa,
- zespołowa,
- gier i zabaw.

11. **Środki dydaktyczne:**

- liny długie, około 10 m (3 sztuki),
- liny krótkie, około 1,5 m (15 sztuk),
- gra „Wieża liderów” z doklejonymi na klockach elementami marynistycznymi: ośmiornice, ryby, kotwica, pirat itp.
- kamizelki asekuracyjne (10 sztuk),
- słupki,
- obręcze plastikowe, kolorowe (15 sztuk),
- głośnik bluetooth sparowany ze smartfonem nauczyciela.

Opis przebiegu zajęć

CZĘŚĆ WSTĘPNA

– zbiórka, powitanie, przedstawienie tematu zajęć

Rozgrzewka poprowadzona według pomysłu jednej z uczennic klasy VII. Uczniowie i uczennice dobrze radzą sobie z tym zadaniem, ponieważ zarówno na moich, jak i na lekcjach koleżanki, często to właśnie oni przejmują rolę nauczyciela podczas rozgrzewek. Nauczyciel zaleca, aby znalazły się tam ćwiczenia rozciągające wszystkie partie mięśni. W razie potrzeby udziela porad i koryguje.

Nauczyciel ustawia uczniów w półkolu w siadzie i zapoznaje z kamizelkami asekuracyjnymi. Wyjaśnia m.in. różnicę między nimi, a kamizelkami ratunkowymi oraz uczy, jak dobieramy kamizelkę ze względu na wagę i wzrost. Porusza kwestię wypadków na łodzi oraz zasad bezpieczeństwa po wpadnięciu do wody. Po tym, przechodzi do nauki prawidłowego zakładania kamizelek.

CZĘŚĆ GŁÓWNA

1. Wyścigi rzędów

Grupę ćwiczącą dzielimy na trzy zespoły. Zespoły siadają w trzech rzędach za słupkami.

- **Pierwsza konkurencja – wyścigu rzędów**

Bieg z pagajami (małe wiosła z łódek Optimist). Zawodnik ustawiony na linii startu, w ręku trzyma pagaj, na którym ułożone są dwie piłeczki kauczukowe. Zawodnik obiega ostatni słupek, starając się nie upuścić żadnej piłeczki. W razie utraty piłki, zatrzymuje się, kładzie piłkę i kontynuuje bieg. Następnie przekazuje pagaj wraz z piłeczkami następnemu zawodnikowi z grupy itd.

- **Druga konkurencja – zakładanie kamizelek asekuracyjnych**

Po komendzie start, pierwszy zawodnik dobiega do ostatniego słupka, gdzie leży kamizelka asekuracyjna. Zakłada ją i zapina, po czym

biegnie do swojej grupy. Zdejmuje kamizelkę i przekazuje następnemu zawodnikowi. Następny zakłada kamizelkę i biegnie do ostatniego słupka, gdzie następuje zdjęcie kamizelki i powrót do grupy, itd.

- **Trzecia konkurencja: skoki w workach marynarskich**

Na potrzeby ćwiczenia używamy dużych worków do skakania. Po komendzie start, pierwszy zawodnik wchodzi do worka i trzymając za uchwyty wykonuje skoki obunóż. Skacze do ostatniego słupka, następnie zwraca i skacze w drugą stronę, przekazując worek kolejnej osobie z grupy, itd.

2. Zabawa w zdobywanie wysp

Plastikowe obręcze rozstawiamy na podłodze całej sali gimnastycznej w liczbie mniejszej o jedną, niż liczba dzieci uczestniczących w zabawie. W rytmie szanty, dzieci poruszają się w dowolny sposób po całej sali. W momencie pauzy w utworze (w roli DJ-a nauczyciel), należy jak najszybciej wejść do pierwszego wolnego koła. Jeden uczestnik pozostaje bez swojej „wyspy” i odpada z gry. Zabieramy jedno kółko i kontynuujemy grę, aż zostanie jeden zwycięzca.

3. Zabawa w zaplatanie warkocza

Do drabinek wiążemy na wysokości około jednego metra trzy długie liny (dobrze, jeśli liny mają grubość powyżej 2 cm). Trzy osoby trzymają napięte liny za końce. Zadanie polega na umiejętnym przechodzeniu pomiędzy linami i stopniowym zaplataniu warkocza.

Po około minucie zmieniamy zaplatających. Nauczyciel na początku udziela wskazówek, jak należy robić to prawidłowo. Staramy się jednak nie ingerować zbyt mocno. Dzieci powinny samodzielnie opracować właściwy dla nich sposób.

4. Taniec pirata – zabawa w naśladowanie ruchów

Nauczyciel staje twarzą w stronę ćwiczących. Uczniowie zwróceni w stronę nauczyciela z odpowiednią przestrzenią do zabawy, naśladują jego ruchy. Inwencja prowadzącego, co do wykonywania ruchów jest dowolna. Przykłady ruchów:

- Pirat skacze na lewej nodze w bok, na prawej nodze w bok, obunóż w przód, obunóż w tył.
- Szukanie wyspy skarbów: obie dłonie obejmują lunetę (wirtualną) i jednym okiem markujemy patrzenie w dal, w prawą i lewą stronę.
- Podskok i półobrót w powietrzu.
- Pirat wykonuje trzy kroki w tył i „wymiotuje” za burtę (odgłosy dźwiękowe wedle uznania każdego uczestnika zabawy).

Staramy się powtórzyć cały układ kilka razy, z czasem zwiększając szybkość. Rytmiczna muzyka (szanty) jak najbardziej wskazana. Dawniej szanty służyły właśnie synchronizacji ruchów grupy żeglarzy na okrętach.

5. Nauka wiązania węzła ratowniczego

Nauczyciel demonstruje prawidłową technikę wiązania tego węzła wokół własnego pasa. Następnie rozdaje wszystkim ćwiczącym liny. Uczniowie stoją w kole, w środku którego znajduje się nauczyciel, który w wolnym tempie powtarza wszystkie ruchy. Staramy się na bieżąco korygować błędy u ćwiczących.

Po pewnym czasie, kiedy uczniowie dojdą do wprawy, robimy minizawody – kto pierwszy zawiąże węzeł. Na koniec wersja najtrudniejsza – wiązanie węzła z zamkniętymi oczami. Duża liczba powtórzeń tego ćwiczenia wyrabia automatyzm i pamięć ruchową, i oto w tym ćwiczeniu głównie chodzi.

CZĘŚĆ KOŃCOWA

Ustawienie w siadzie dowolnym w kole. Ćwiczenia oddechowe przy dźwiękach muzyki relaksacyjnej (szum morza). Z zamkniętymi oczami uczniowie wsłuchują się w dźwięki muzyki i powtarzają za nauczycielem głębokie wdechy nosem i wydechy ustami. Następnie krótkie omówienie lekcji. Pytamy uczniów, co podobało im się najbardziej, co sprawiło trudności, co zmieniliby, gdyby to oni prowadzili lekcję. Na koniec marynarsko-żeglarski okrzyk: AHOJ!

* * *

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Forma gier i zabaw sprawdza się prawie zawsze na lekcjach wychowania fizycznego, bez względu na wiek uczniów. Myślę, że tego typu lekcja, to dobry pomysł na jej uatrakcyjnienie i odejście od rutyny. Grupa ćwiczebna była nietypowa i zależało nam głównie na rozwijaniu elementu współpracy i integracji rówieśniczej. Sądząc po opiniach uczniów podczas podsumowania zajęć, cel udało się nam osiągnąć. Bardzo ciekawie wyszła zabawa z układaniem wieży liderów. Gra, w której koordynacja ruchów wszystkich uczestników ma kluczowe znaczenie. Przy okazji

zauważyliśmy, kto wykazuje cechy przywódcze i potrafi pokierować zespołem. Tak rodzą się przyszli liderzy. Zespół pięknie ułożył wszystkie elementy układanki. Mam nadzieję, że nauka wiązania węzła ratowniczego nie przyda się nikomu w praktyce. Jeśli jednak mamy poznać tylko jeden węzeł, to niech będzie to taki, który może uratować czyjeś życie. AHOJ!

Artur Bojkowski

nauczyciel wychowania fizycznego
w Szkole Podstawowej nr 9 w Słupsku

Magdalena Justyna Jakiel

Spacer z Pitagorasem po Gdyni

Scenariusz zajęć nadesłany na III Konkurs dla nauczycieli na scenariusz zajęć edukacyjnych o tematyce morskiej – „Zajęcia na fali”.

1. **Imię i nazwisko autora:** Magdalena Justyna Jakiel.
2. **Nazwa i adres szkoły:** Szkoła Podstawowa nr 4 w Pruszczu Gdańskim.
3. **Termin przeprowadzenia zajęć otwartych:** 17 kwietnia 2023 r.
4. **Liczba nauczycieli obserwujących zajęcia:** 4.
5. **Etap edukacyjny:** II etap edukacji.
6. **Przedmiot/rodzaj zajęć:** matematyka.
7. **Temat zajęć:** Spacer z Pitagorasem po Gdyni.
8. **Adresat zajęć:** uczniowie klasy VII szkoły podstawowej.
9. **Cel główny:** kształtowanie umiejętności wykorzystania twierdzenia Pitagorasa w sytuacjach praktycznych.
10. **Cele operacyjne (szczegółowe):**
 - doskonalenie umiejętności obliczania długości boków trójkąta prostokątnego przy wykorzystaniu twierdzenia Pitagorasa,
 - doskonalenie umiejętności obliczania powierzchni pól wielokątów,
 - doskonalenie sprawności rachunkowej,
 - kształtowanie umiejętności współpracy w grupie,
 - wzbogacenie procesu edukacyjnego poprzez umożliwienie poznania morskich atrakcji Skweru Kościuszki w Gdyni.

11. Metody i techniki pracy dydaktycznej:

- metoda problemowa,
- gra dydaktyczna w terenie.

13. Formy pracy:

- praca w grupach.

14. Środki dydaktyczne:

- Karta Gry dostępna dla każdej grupy (załącznik),
- smartfony z aplikacją TaleBlazer.

15. Opis przebiegu zajęć:

- 1) Zapoznanie uczniów z tematem lekcji, przypomnienie twierdzenia Pitagorasa.
- 2) Podział uczniów na grupy, wybór kapitanów grup i sekretarzy, rozdanie grupom Kart Gry (załącznik), przekazanie kodu do gry „Spacer z Pitagorasem po Gdyni”, uruchomienie przez uczniów aplikacji TaleBlazer.
- 3) Grupy przemieszczają się po Skwerze Kościuszki według wskazań GPS w aplikacji TaleBlazer, rozwiązując kolejne zadania (ogółem 4). Przy każdym z nich uzupełniają Kartę Gry informacjami, które muszą odczytać w terenie oraz rozwiązują zadanie związane z twierdzeniem Pitagorasa (konieczne informacje widzą w aplikacji i na Karcie Gry). Przy okazji odczytują informacje na temat mijanych obiektów (krótka historia, ciekawostki).

Instrukcja

Znajdujecie się na Skwerze Kościuszki w Gdyni. Jest to nie tylko ulubione miejsce spacerów i wycieczek mieszkańców i turystów, ale również miejsce historyczne. Podczas II wojny światowej Niemcy zmienili nazwę Skwer Kościuszki na Adolf Hitler Platz. 11 czerwca 1987 r. papież Jan Paweł II odprawił tu mszę.

Przed wami cztery zadania do wykonania, podczas których poznacie morskie (i nie tylko) atrakcje tego miejsca. Poruszajcie się tak, jak prowadzi was aplikacja TaleBlazer. Przy każdym zadaniu, poszukajcie informacji w terenie i uzupełnijcie Kartę Gry. Następnie rozwiążcie zadanie matematyczne z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa. Wszystkie obliczenia zapisujcie na Karcie Gry. Na wykonanie zadań macie 45 minut. Gdy zakończycie wszystkie zadania, wróćcie pod oceanarium. Do dzieła! Życzę dobrej zabawy! W drogę!

ZADANIE 1

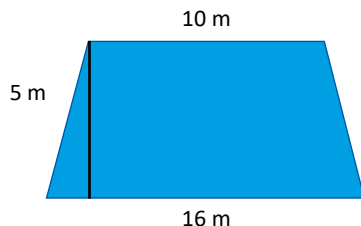
Po dotarciu pod „Dar Pomorza”, uczniowie odczytują nazwę żaglowca i wpisują ją na Kartę Gry. W aplikacji uruchamiają się w tym momencie informacje umieszczone w zadaniu pierwszym: krótka historia „Daru Pomorza”, jego najważniejsze wymiary oraz zadanie polegające na obliczeniu powierzchni jednego z żagli. Rysunek do zadania uczniowie widzą na Karcie Gry (załącznik).

Poniżej informacje wyświetlane w aplikacji:

Zadanie 1. Żaglowiec, który widzisz, został zbudowany w 1909 r. w Hamburgu, na potrzeby szkoły morskiej. Do Gdyni przybył w 1930 r., po zakupie ze składek społeczeństwa. Jest to trójmasztowa fregata, której napędem są żagle o powierzchni 2260 m^2 . W skład zestawu wchodzi trzy komplety żagli, z których najcięższy liczy ok. 400 kilogramów. Posiada ożaglowanie rejowe, czyli trapezowe żagle rozpięte na poziomych belkach zwanych rejami.

Wpisz nazwę statku, który widzisz:

Oblicz przybliżoną powierzchnię takiego żagla o wymiarach podanych na rysunku.

Obliczenia:

Odpowiedź:

ZADANIE 2

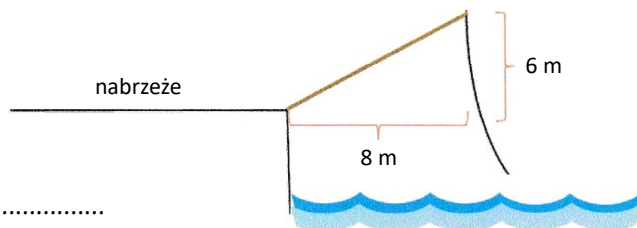
Po znalezieniu się przy okręcie ORP „Błyskawica”, uczniowie odczytują jego nazwę i wpisują ją na Kartę Gry. W aplikacji wyświetlają się informacje dotyczące tego okrętu oraz zadanie polegające na obliczeniu długości trapu do okrętu. Rysunek do zadania widzą na Karcie Gry (załącznik).

Poniżej informacje wyświetlane w aplikacji:

Zadanie 2. Przed Tobą prawdziwy zabytek klasy zerowej – najstarszy zachowany niszczyciel – weteran II wojny światowej i jedyny bojowy okręt aliancki, który uczestniczył aktywnie w działaniach przez cały okres wojny: od 1 września 1939 do 8 maja 1945 r. Jeśli okręt znajduje się w odległości 8 m od nabrzeża, różnica między nabrzeżem a pokładem wynosi 6 m.

Wpisz nazwę statku, który widzisz:

Oblicz długość trapu, po którym można dostać się na statek.

Obliczenia:

Odpowiedź:

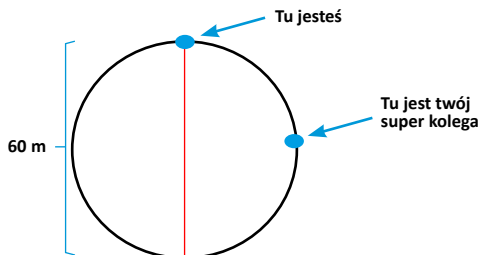
ZADANIE 3

Po dotarciu pod koło widokowe, uczniowie odczytują z aplikacji wysokość tego koła i co można z niego zobaczyć. Następnie rozwiązują zadanie, polegające na obliczeniu odległości pomiędzy dwiema osobami, znajdującymi się w kabinach koła. Rysunek do zadania widzą na Karcie Gry (załącznik).

Poniżej informacje wyświetlane w aplikacji:

Zadanie 3. Przed Tobą największe koło widokowe w Polsce. Kiedyś, aby zobaczyć panoramę Gdyni, należało udać się na Kamienną Górę lub

wyższe piętra apartamentowca Sea Towers, choć nie jest to miejsce ogólnodostępne. Obecnie mieszkańcy Trójmiasta i turyści mogą oglądać miasto, a przy bezchmurnym niebie, dostrzec nawet Półwysep Helski, z wysokości prawie 60 m. Średnica tego koła wynosi około 60 m. Znajdujesz się w kabinie na wysokości 60 m nad ziemią. Twoja koleżanka/kolega jest na wysokości 30 m nad ziemią. Jaka jest odległość między wami? Podaj przybliżony wynik.

Obliczenia:

Odpowiedź:

ZADANIE 4

Ostatnie zadanie związane jest z pomnikiem Josepha Conrada. Uczniowie uzupełniają Kartę Gry, wpisując, czyj jest to pomnik i jaki napis pod nim widnieje. Odczytują z aplikacji informacje na temat Josepha Conrada i obliczają, jaką drogę musieliby pokonać spod Oceanarium pod ten pomnik, idąc krótszą drogą. Rysunek do zadania widzą na Karcie Gry (załącznik).

Poniżej informacje wyświetlane w aplikacji:

Zadanie 4. Znajdujesz się pod pomnikiem wybitnego pisarza angielskiego polskiego pochodzenia. Pomnik, który widzisz, ma kształt stylizowanego, kamiennego żagla, przypominającego galion żaglowca, z popiersiem pisarza od strony frontowej. Wykonany jest z granitu. Pod postacią znajduje się cytat z jego dzieła.

Zapisz, czyj pomnik widzisz:

Wpisz napis znajdujący się pod postacią:

.....

Oblicz krótszy odcinek drogi, jaki musiałbyś pokonać od Oceanarium do tego miejsca. Wszystkie potrzebne dane widzisz na rysunku. Podaj przybliżoną długość twojej trasy spod Oceanarium.

Obliczenia:

Odpowiedź:

4) Zakończenie gry.

Uczniowie kończą grę, wracając pod Oceanarium. Nauczyciel zbiera Karty Gry, ocenia prawidłowość wykonanych zadań, przyznaje punkty oraz wyłania zwycięzcę.

16. Refleksja autora scenariusza po przeprowadzeniu zajęć

Przeprowadzenie tej lekcji było dla mnie prawdziwą przyjemnością. Realizowanie podstawy programowej w takiej postaci i na dodatek na wycieczce bardzo uaktywniło uczniów. Niespodzianki w postaci pojawiających się na ekranie smartfona zadań, wzbudziły u uczniów euforię i zainteresowanie. Fakt, że aby uzupełnić Kartę Gry, danych musieli szukać na miejscu, zaangażowało nawet najbardziej niechętnych. Uczniowie, którzy brali udział w lekcji, to uzdolniona matematycznie grupa siódmostoklasistów. Podczas lekcji uczestnicy zajęć mieli do wykonania tylko cztery zadania. Przejście z miejsca na miejsce zajęło im jednak więcej czasu niż planowałam, w związku z tym na lekcję należałoby przeznaczyć co najmniej dwie godziny lekcyjne lub też umożliwić uczniom korzystanie z kalkulatora w celu przyspieszenia obliczeń. Taka lekcja jest również możliwa do wykonania na terenie każdej szkoły i miasta, po stworzeniu przez uczniów plakatów lub makiet wymienionych atrakcji Skweru Kościuszki.

Magdalena Justyna Jakiel

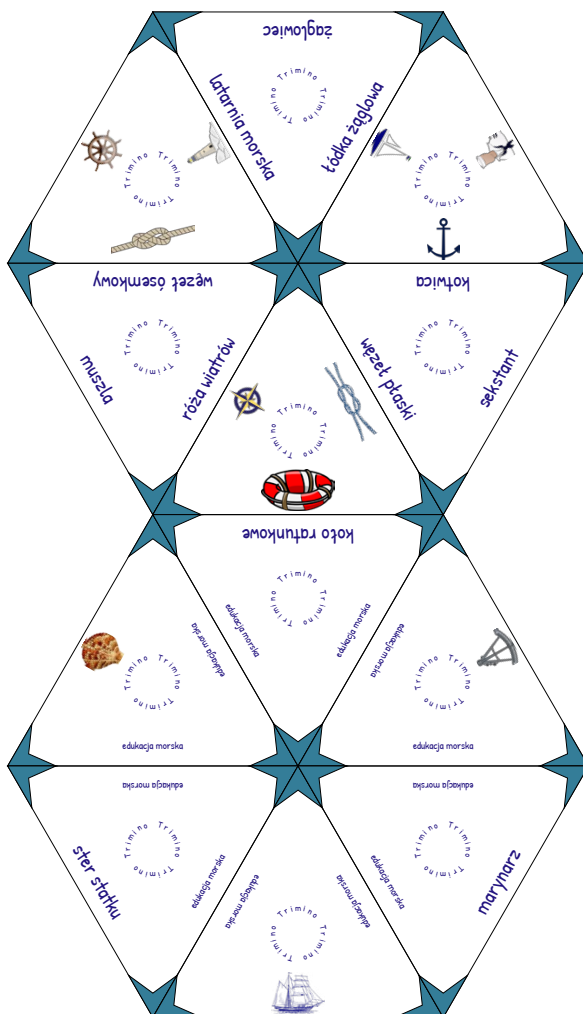
nauczycielka matematyki w Szkole Podstawowej nr 4
w Pruszczu Gdańskim

Iwona Pożniak, Dorota Iwanowicz

Kreatywne zadania i zabawy o tematyce morskiej

1. Trimino. Układanka obrazkowo-pojęciowa

Wytnij trójkąty. Ułóż pary dopasowując obrazek do wyrazu.

2. Losowanie. Kreatywne zadania o tematyce morskiej

	1					
	1	2	3	4	5	6
1	Narysuj jacht swoich marzeń.	Sporządź portret pirata.	Zaprojektuj pocztówkę z nad morza.	Przygotuj mapę pirackiego skarbu.	Zaprojektuj strój pirata.	Regaty żaglówek to temat twojej pracy plastycznej.
2	Narysuj wędzarka podczas połowu.	Rekreacja na plaży to temat twojej pracy plastycznej.	Namaluj dowolną rybę żyjącą w Bałtyku.	Ptaki Bałtyku to temat twojej pracy plastycznej.	Ośmiornica – zaprojektuj strój na bal karnawałowy.	Zaprojektuj plakat promujący zachowanie czystości nad brzegiem morza.
3	Dzień na bezludnej wyspie to temat twojej pracy plastycznej.	Kolekcja muszli to temat twojej pracy plastycznej.	Praca w porcie to temat twojej pracy plastycznej.	Bałtycka latarnia morska to temat twojej pracy plastycznej.	Przedstaw, jak sobie wyobrażasz podwodny zamek króla mórz Posejdona.	Ssaki Bałtyku to temat twojej pracy plastycznej.
4	Zaprojektuj strój marynarza.	Zaprojektuj reklamę promującą wypoczynek nad Bałtykiem.	Narysuj, jak sobie wyobrażasz moment Zaślubin Polski z Morzem.	Zaprojektuj plakat zachęcający do udziału w akcji sprzątanie polskiego wybrzeża.	Bezpieczeństwo nad wodą to temat twojej pracy plastycznej.	Narysuj, jak sobie wyobrażasz sztorń na morzu.
5	Zaprojektuj dekorację do przedstawienia baśni pt. „O rybaku i złotej rybce”.	Wypoczynek nad jeziorem to temat twojej pracy plastycznej.	Sporty wodne to temat twojej pracy plastycznej.	Zaprojektuj kostium morskiej syrenki.	Zilustruj pracę rybaka na morzu.	Foka szara to temat twojej pracy plastycznej.
6	Zaprojektuj plakat zachęcający do udziału w obozie zegarskim.	Morsowanie to temat twojej pracy plastycznej.	Narysuj mapkę jednodniowej wycieczki pieszkiej po nadmorskiej okolicy.	Przedstaw, jak sobie wyobrażasz króla mórz – Posejdona.	Ośmiornica zachwyca to temat twojej pracy plastycznej.	Zilustruj jedną zwrotek wybranej szaty.

ZADANIA KREATYWNE

Rzuć 2 razy kostką i wylosuj kreatywne zadanie związane z morzem. Wykonaj wylosowaną pracę najlepiej jak potrafisz. Powodzenia!

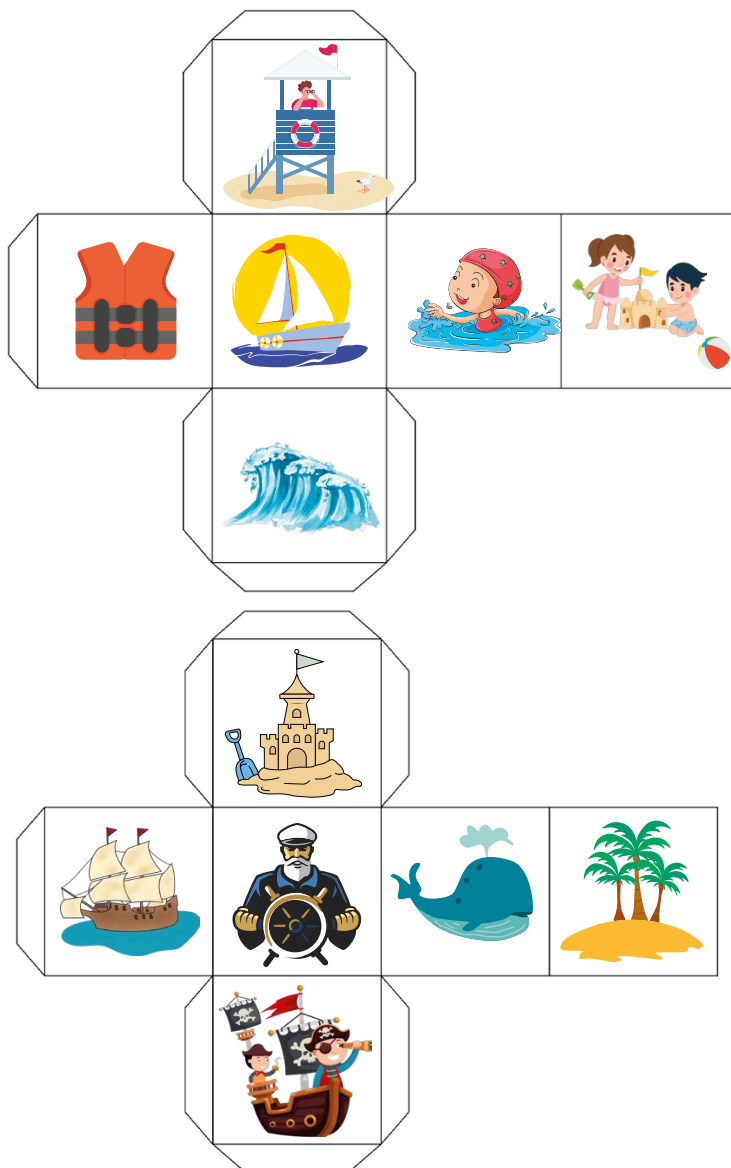
3. Losowanie. Twórcze opowiadanie o tematyce morskiej

	1	2	3	4	5	6
1	okręt	marynarz	sztorm	horyzont	ster	żaglówka
2	wrak	maszt	kadłub	busola	kotwica	ośmiornica
3	holownik	morszczyn	szalupa	ratownik	wydm	bursztyn
4	rybak	muszla	katamaran	szanty	kapitan	harpunnik
5	pirat	keja	burta	wachta	rejs	flauta
6	kompas	plaża	mewa	rufa	nawigacja	sieć

OPOWIADANIE TWÓRCZE

Wylusuj od 2 do 5 słów związanych z morzem i z ich wykorzystaniem ułóż swoją morską opowieść. Rzucaj kostką po 2 razy, by wylusować słowa, które pomogą zbudować morską historię. Twoja praca powinna składać się z co najmniejj zdań.

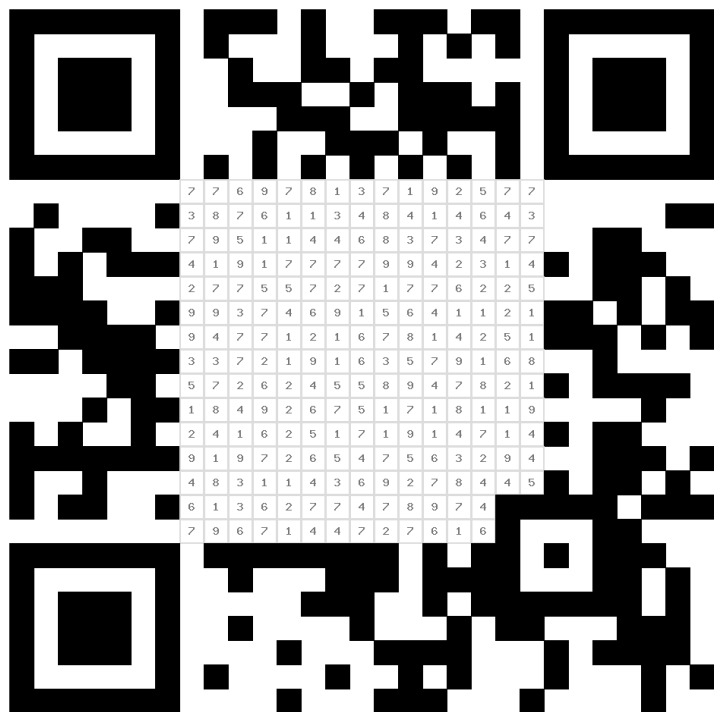
4. Kości opowieści. Twórcze opowiadanie z wykorzystaniem wylosowanych obrazków

Wytnij i sklej sześcian. Rzuć kostką określoną liczbę razy.
Ułóż twórcze opowiadanie z wykorzystaniem wylosowanych obrazków.

5. Qr kod do kolorowania. Zagadki z morzem w tle

Rozwiąż zadania i działania. Wyniki znajdź w kodzie qr i odpowiednie kratki zamaluj czarnym długopisem. Po zamalowaniu zeskanuj smartfonem kod i odczytaj hasło.

- 1) Polska leży nad:
 - a) Morzem Bałtyckim (jeśli ta odpowiedź jest prawidłowa, to pomaluj wszystkie 6);
 - b) Morzem Bałkańskim (jeśli ta odpowiedź jest prawidłowa, to pomaluj wszystkie 4).
- 2) Woda w morzu jest słona:
 - a) w wodzie rozpuściły się różne związki chemiczne znajdujące się w skorupie ziemskiej (jeśli ta odpowiedź jest prawidłowa, to pomaluj wszystkie 3);
 - b) na dnie morza leży czarodziejski młyn, który wytwarza sól (jeśli ta odpowiedź jest prawidłowa, to pomaluj wszystkie 7).

- 3) Ile państw sąsiaduje z Morzem Bałtyckim?:
 a) 9 (jeśli ta odpowiedź jest prawidłowa, to pomaluj wszystkie 9);
 b) 8 (jeśli ta odpowiedź jest prawidłowa, to pomaluj wszystkie 8).
- 4) Największe ruchome wydmy w Polsce są nad brzegiem Bałtyku:
 a) niedaleko Ustki (jeśli ta odpowiedź jest prawidłowa, to pomaluj wszystkie 1);
 b) niedaleko Łeby (jeśli ta odpowiedź jest prawidłowa, to pomaluj wszystkie 2).
- 5) Odczytaj na tarczy zegara, ile minut jest po godzinie 4.
 Odpowiedź pokoloruj na kodzie.

- 6) ZAGADKA:

*Kiedy statek na morze w złą pogodę wypływa,
 ona z brzegu, stęskniona, światłem swym go przyzywa.*

Ile liter jest w słowie, które jest rozwiązaniem zagadki? Uzyskany wynik – pokoloruj.

ROZWIĄZANIE:

6. Latarnie morskie polskiego wybrzeża

Przyporządkuj nazwy miejscowości latarniom polskiego wybrzeża.
To zadanie możesz też rozwiązać online skanując kod qr.

Zadanie online

Stilo

Hel

Czołpino

Gdańsk

Kikut

Jastarnia

Darłowo

Gąski

Kołobrzeg

Ustka

Świnoujście

Niechorze

Krynica Morska

Rozewie

Jarosławiec

BRODNICKIE OPOWIEŚCI

**Zebraliśmy młodzież tutaj,
Podczas morskich opowieści,
Pod żaglami Marinerów,
W obozie żeglarskim.**

**ref.: Hej ho, my żeglarze
Tutaj z Kaszub i okolic
Szlifujemy wiedzę morską,
I starych żeglarzy.**

**Pojmujemy, co to koja,
Messa także się przydaje,
Ale rejs nam się podoba,
W szkwałach i upale.**

**ref.: Hej ho, my żeglarze,
Zwrot przez sztag nam się podoba,
Kurs w stronę Złotej Doliny.
I koniec obozu.**

**Dziś żegnamy się żeglarze,
Instruktorzy, kadra cała,
Bo spotkamy się niebawem
Na jachtach w regatach.**

**ref.: Hej ho, my żeglarze,
Tutaj z Kaszub i okolic,
Nie boimy się żeglować,
w szkwałach i pogodzie.
Hej ho, my żeglarze,
Zwrot przez sztag nam się podoba,
Kurs w stronę Złotej Doliny.
I koniec obozu.**

**Melodia „MORSKIE OPOWIEŚCI, tekst – Hanna Kajeta
Obóz żeglarski 15-21 sierpnia 2022 „Pomorskie Żagle Wiedzy”**

ISBN 978-83-88926-16-7

